

ບົດວິທະຍານິພົນປະລິນຍາໂທ

**ສຶກສາແນວທາງນະໂຍບາຍສິ່ງເສີມການລ້ຽງງົວເປັນສິນຄ້າ
ສິ່ງອອກຢູ່ ແຂວງຫຼວງພະບາງ**

**Study of Promote Policy on the Raising Cattle for
Commercial in Luang Prabang Province**

ໂດຍ
ທ້າວ ກຸນ ສີໂສພິນ

ສາຂາວິຊາ ກະສິກຳ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມປ່າໄມ້
ຄະນະວິຊາ ກະເສດສາດ ແລະ ຊັບພະຍາກອນປ່າໄມ້
ມະຫາວິທະຍາໄລ ສຸພານຸວົງ

2024

ສຶກສາແນວທາງນະໂຍບາຍສົ່ງເສີມການລ້ຽງງົວເປັນສິນຄ້າ
ສົ່ງອອກຢູ່ ແຂວງຫຼວງພະບາງ
**Study of Promote Policy on the Raising Cattle for
Commercial in Luang Prabang Province**

ພາຍໃຕ້ການຊີ້ນຳ-ນຳພາ ໂດຍ:
ອາຈານທີ່ປຶກສາ ຮສ.ປອ. ສັງຄົມ ອິນທະບັນຍາ
ອາຈານຜູ້ຊ່ວຍທີ່ປຶກສາ ອຈ.ປທ. ຄຳແກ້ວ ໝາວເຢັ້ງ

ວິທະຍານິພົນເຫຼົ່ານີ້
ເປັນຜົນງານການສຶກສາ ຕາມເງື່ອນໄຂການສຳເລັດຫຼັກສູດ
ລະດັບປະລິນຍາໂທ
ສາຂາວິຊາ ກະສິກຳ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມປ່າໄມ້
ຄະນະວິຊາ ກະເສດສາດ ແລະ ຊັບພະຍາກອນປ່າໄມ້
ມະຫາວິທະຍາໄລ ສຸພານຸວົງ

ຂຽນໂດຍ
ກຸນ ສີໂສພິນ

Study of Promote Policy on the Raising Cattle for Commercial in Luang Prabang Province

Under the Guidance of
Advisor: Assoc. Prof. Dr. Sangkhom Inthapanya
Co-advisor: Khamkeo Naoyeng, M.A

A thesis Submitted
In Partial Fulfillment of the Requirements
For the Degree of
Master Program in Agriculture and Forestry
Environment

Agriculture and Forest Environment Program
Faculty of Agriculture and Forest Resource
Souphanouvong University

By
Koon SISOPHON

2024

ສຶກສາແນວທາງນະໂຍບາຍສິ່ງເສີມການລ້ຽງງົວເປັນສິນຄ້າສິ່ງອອກ
ຢູ່ ແຂວງຫຼວງພະບາງ
ຂຽນໂດຍ
ທ້າວ ກຸນ ສີໂສພິນ

ຄະນະກຳມະການຮັບຮອງບົດວິທະຍານິພົນ

ທີ່ປຶກສາວິທະຍານິພົນ

1. ທ່ານ ຮສ. ປອ. ສັງຄົມ ອິນທະປັນຍາ .....

ຜູ້ຊ່ວຍທີ່ປຶກສາວິທະຍານິພົນ

2. ທ່ານ ອຈ. ປທ. ຄຳແກ້ວ ໝາວເຢັ້ງ .....

ຄະນະກຳມະການ ປ້ອງກັນບົດວິທະຍານິພົນ

1. ທ່ານ ອຈ ປອ. ຊຸ່ງຊຶ່ງ ເບຣ່ຍເຕຍ .....
2. ທ່ານ ອຈ ປອ. ພອນສະຫວັນ ພຸດທະໄຊ .....
3. ທ່ານ ອຈ ປອ. ນ. ຄານຕາວັນ ພິມລາຊາບຸດ .....
4. ທ່ານ ປອ. ອຸໄທ ສຸກຂີ້ .....
5. ທ່ານ ອຈ ປອ. ພອນວິໄລ ສິລິວົງ .....

ວັນທີ.....

ຄະນະບໍດີ

ສຶກສາແນວທາງນະໂຍບາຍສິ່ງເສີມການລ້ຽງງົວເປັນສິນຄ້າສິ່ງອອກຢູ່ ແຂວງຫຼວງພະບາງ

ທ້າວ ກຸນ ສີໂສພິນ

ສາຂາ ວິຊາກະສິກຳ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມປ່າໄມ້, ຄະນະກະສດສາດ ແລະ ຊັບພະຍາກອນປ່າໄມ້

ມະຫາວິທະຍາໄລ ສຸພານຸວົງ

ບົດຄັດຫຍໍ້

ການສຶກສາໃນຄັ້ງນີ້ ໂດຍມີຈຸດປະສົງເພື່ອປະເມີນຮູບແບບການລ້ຽງງົວຂອງຊາວກະສິກອນ ທີ່ເຄີຍຈັດຕັ້ງປະຕິບັດໃນໄລຍະປີ 2021-2023 ຢູ່ພາຍໃນ 3 ເມືອງ (ວຽງຄຳ, ໂພນໄຊ ແລະ ພູຄູນ) ແຂວງຫຼວງພະບາງ ແລະ ເພື່ອກຳນົດແນວທາງ ແລະ ກົນໄກວິທີການແກ້ໄຂ ທີ່ເໝາະສົມຕໍ່ກັບແນວທາງການສິ່ງເສີມລ້ຽງງົວເພື່ອເປັນສິນຄ້າ. ເຊິ່ງໄດ້ເລີ່ມຈັດຕັ້ງປະຕິບັດຕົວຈິງ ນັບແຕ່ເດືອນກັນຍາ (9) 2023 ຫາເດືອນມີນາ (3) ປີ 2024 ຈຶ່ງສຳເລັດ. ເຊິ່ງການເກັບກຳຂໍ້ມູນໄດ້ນຳໃຊ້ຮູບແບບການສຳພາດຜູ້ລ້ຽງງົວທີ່ຢູ່ກຸ່ມເປົ້າໝາຍຂອງ 3 ເມືອງ. ຂໍ້ມູນທັງໝົດໄດ້ນຳມາວິເຄາະໂດຍການນຳໃຊ້ໂປຼແກມ Excel, ເພື່ອວິເຄາະ ແລະ ຕີຄວາມໝາຍໃຫ້ຖືກຕ້ອງຕາມວັດຖຸປະສົງທີ່ວາງໄວ້.

ຈາກຜົນໄດ້ຮັບຕົວຈິງ ໄດ້ສະແດງອອກຄື: ອັດຕາການຂະຫຍາຍຂອງຝູງສັດ (%) ແລະ ປະລິມານການສິ່ງອອກຂາຍສັດ (ໂຕ) ໄດ້ມີທ່າງອ່ຽງເພີ່ມຂຶ້ນຢູ່ໃນແຕ່ລະປີ. ສ່ວນເຕັກນິກການລ້ຽງ, ການນຳໃຊ້ແນວພັນ, ການຈັດການອາຫານສັດ, ບັນດາທາແຮງປົ່ມຊ້ອນ ແລະ ຂໍ້ຈຳກັດ ແມ່ນມີລັກສະນະຄ້າຍຄືກັນຂອງ 3 ເມືອງ.

ການເພີ່ມຂຶ້ນຂອງສະຖິຕິການລ້ຽງງົວຢູ່ພາຍໃນ 3 ເມືອງ ແມ່ນມີຄວາມແຕກຕ່າງກັນ ເມື່ອສົມທຽບປີ 2023-2021 ໄດ້ຊີ້ໃຫ້ເຫັນດັ່ງນີ້: (1) ເມືອງວຽງຄຳ ໄດ້ເພີ່ມຂຶ້ນເຖິງ 1,472 ໂຕ ເທົ່າກັບ 6.70%; (2) ເມືອງໂພນໄຊ ມີການເພີ່ມຂຶ້ນ 1,700 ໂຕ ເທົ່າກັບ 6.06% ແລະ (3) ເມືອງພູຄູນ ມີການເພີ່ມຂຶ້ນເຖິງ 1,048 ໂຕ ເທົ່າກັບ 5.24 %. ການປ່ຽນແປງຂອງຈຳນວນງົວ ທີ່ຂາຍເປັນສິນຄ້າສິ່ງອອກ ເຊິ່ງສະແດງໃຫ້ເຫັນຄື: (1) ເມືອງວຽງຄຳ ໄດ້ເພີ່ມຂຶ້ນ 4,437 ໂຕ ເທົ່າກັບ 81.6%; (2) ເມືອງໂພນໄຊ ໄດ້ເພີ່ມຂຶ້ນ 6,082 ໂຕ ເທົ່າກັບ 85.4% ແລະ (3) ເມືອງພູຄູນ ມີປະລິມານເພີ່ມຂຶ້ນ 5,182 ໂຕ ເທົ່າກັບ 84.9% ຕາມລຳດັບ.

ຈາກຜົນການສັງລວມຕໍ່ກັບຂອດແນວທາງນະໂຍບາຍສິ່ງເສີມການລ້ຽງງົວເພື່ອເປັນສິນຄ້າ ທີ່ອີງໃສ່ທາແຮງພື້ນຖານ, ປັດໄຈການຜະລິດ, ຜະລິດຕະພັນ, ການຕະຫຼາດ, ການສິ່ງເສີມການລົງທຶນຂອງພາກສ່ວນຕ່າງໆ, ພື້ນຖານໂຄງລ່າງ, ລະບຽບການຄຸ້ມຄອງ ແລະ ມາດຕະການຢູ່ພາຍໃນ 03 ເມືອງ ສາມາດສະຫຼຸບໄດ້ດັ່ງນີ້: (i) ຝຶກລະນາໃນການຄຸ້ມຄອງ ແລະ ນຳໃຊ້ທັງຫຍ້າທຳມະຊາດ ເພື່ອສິ່ງເສີມການລ້ຽງເປັນສິນຄ້າ; (ii) ສິ່ງເສີມການນຳໃຊ້ທີ່ດິນ ເພື່ອປູກຝັດວັດຖຸດິບອາຫານສັດ, ການຜະລິດແນວພັນຝັດອາຫານສັດ ແລະ ການສ້າງຟາມເພື່ອໃຫ້ໄດ້ຕາມມາດຕະຖານ; (iii) ການຍົກເວັ້ນເສຍຄ່າທຳນຽມທີ່ດິນໂດຍສະເພາະນຳໃຊ້ເຂົ້າໃນການລ້ຽງງົວ; (iv) ມີນະໂຍບາຍຫຼຸດຜ່ອນຄ່າໄຟຟ້າໃນຂົງເຂດຜະລິດອາຫານ, ປຸງແຕ່ງຜະລິດຕະພັນ ແລະ ຟາມງົວ; (v) ຍົກເວັ້ນພາສີ-ອາກອນນຳເຂົ້າເປັນຕົ້ນແມ່ນອຸປະກອນທີ່ຮັບໃຊ້ໃນການລ້ຽງ; (vi) ສ້າງກອງທຶນຂອງກຸ່ມ ຫຼື ສະມາຄົມ ໃນທຸກລະດັບທີ່ມີເປົ້າໝາຍໃນການພັດທະນາການລ້ຽງ ແລະ ຮັກສາສຸຂະພາບສັດ; (vii) ມີການຄວບຄຸມການລະບາດຂອງພະຍາດ, ຈັດຕັ້ງການຂ້າສັດ, ທຳລາຍຊາກສັດ ແລະ ມີການຊີດເຊີຍ ເພື່ອຫຼຸດຜ່ອນຄວາມເສຍຫາຍຂອງຜູ້ປະກອບການ; (viii) ສ້າງຄັງແຮອາຫານສັດເພື່ອໃຊ້ໃນຍາມສຸກເສີນ; (ix) ສ້າງໂຮງຂ້າສັດ/ໂຮງປຸງແຕ່ງຊີ້ນທີ່ທັນສະໄໝ ແລະ ຖືກສຸຂະພາບໄມຕາມມາດຕະຖານສາກົນ; (x) ຝຶກລະນາການສະໜັບສະໜູນ ແລະ ອຳນວຍຄວາມສະດວກຕໍ່ກັບຜູ້ລົງທຶນສ້າງ ແລະ ດຳເນີນທຸລະກິດເຊັ່ນ: ການນຳເຂົ້າວັດຖຸອຸປະກອນສ້າງພື້ນຖານໂຄງລ່າງຂອງການຂ້າສັດ ແລະ ປຸງແຕ່ງຜະລິດຕະພັນສັດ; (xi) ສ້າງ ສາງເກັບຮັກສາ, ລົດຂົນສົ່ງ ແລະ ປ່ອນວາງຂາຍທີ່ໄດ້ມາດຕະຖານ; (xii) ລະບົບການກວດກາອະນາໄມຊີ້ນໃນໂຮງຂ້າສັດ, ການວິໄຈ ແລະ ການເຮັດກາໝາຍສິນຄ້າສະອາດປອດໄພ ແລະ ສອດຄ່ອງກັບມາດຕະຖານຂອງສາກົນ; (xiii) ສ້າງ

ລະບົບຂໍ້ມູນຂ່າວສານດ້ານການຕະຫຼາດສັດ ແລະ ຜະລິດຕະພັນສັດ; (xiv) ຫຼຸດຜ່ອນການນຳເຂົ້າຜະລິດ ຕະພັນສັດ ຈາກພາຍນອກ ຫັນມາຊົມໃຊ້ຜະລິດຕະພັນພາຍໃນ; (xv) ສ້າງສະມາຄົມຜູ້ຄ້າຂາຍສັດ ແລະ ຊຸກຍູ້ຜູ້ປະກອບການໃນການສ້າງຜືນຖານໂຄງລ່າງຂອງຕະຫຼາດສັດ; (xvi) ພິຈາລະນາກ່ຽວກັບສັນຍາຜູກພັນລະຫວ່າງຜູ້ຜະລິດ-ຜູ້ຊື້ ທີ່ເປັນທຳ ແລະ ພັດທະນາການຄຸ້ມຄອງການຊື້ຂາຍ ໂດຍຜ່ານຮູບແບບລະບົບອິເລັກໂຕຣນິກ; (xvii) ຈັດສັນງົບປະມານເຂົ້າໃສ່ການພັດທະນາລະບົບການບໍລິການເຊັ່ນ: ແນວພັນສັດ, ອາຫານສັດ, ຢາປິ່ນປົວ, ການວິໄຈ ແລະ ການຍັງຢືນໃຫ້ໄດ້ມາດຕະຖານ; (xviii) ຫຼຸດຜ່ອນ ແລະ ການຍົກເວັ້ນອາກອນມູນຄ່າເພີ່ມ ສຳລັບການນຳເຂົ້າປັດໄຈການຜະລິດເຊັ່ນ: ແນວພັນສັດ, ແນວພັນພືດອາຫານສັດ ແລະ ຢາປິ່ນປົວພະຍາດສັດ.

ຄຳສັບສຳຄັນ: ການລ້ຽງງົວ, ການສົ່ງເສີມ, ຊາວກະສິກອນ, ນະໂຍບາຍ

Study of Promote Policy on the Raising Cattle for Commercial in Luang Prabang Province

Mr. Khoun SISOPHON

**Agriculture and Forest Environment Program, Faculty of Agriculture and Forest
Resources, Souphanouvong University**

Abstract

This study aims to evaluate (i) the raising cattle system of farmers that has been implemented during the period of the year 2021 to 2023 within three districts (Viengkham, Phonxay and PhouKhoun) in Luang Prabang province and (ii) to determine the appropriate method and mechanism for the solution to the promotion of raising cattle for commercial. This study started from September (9) 2023 to March (3) 2024. Data collection used an interview with those raising cattle in the target group of three districts. All data was analyzed using Excel Software to analyze and interpret correctly according to the intended purpose.

The results showed that the rate of expansion of livestock (%) and the number of cattle sales (head) have an increasing trend each year. According to the raising techniques, breeds, and animal feed management, the potentialities and limitations are similar for 03 districts.

The increase of raising cattle statistics in 3 districts was different when compared to the year 2023 to 2021 as well: (1) Vieng Kham district has increased to 1,472 heads or equal to 6.70%; (2) Phonxay district has an increase of 1,700 heads or equal to 6.06% and (3) Phou Khoun district has an increase of 1,048 heads or equal to 5.24%. The changes in the number of cattle for exporting are shown: (1) Vieng Kham District has increased by 4,437heads, equal to 81.6%; (2) Phonxay district has increased by 6,082 heads or equal to 85.4%, and (3) Phou Khoun district has increased by 5,182heads or equal to 84.9% respectively.

From the results of the summary, the guidelines for the promotion of raising cattle as a commercial based on the potential, production factors, products, marketing, investment promotion of various sectors, infrastructure, management regulations and measures within 03 districts are as follows: (i) consider the management and use of natural grasslands to promote raising as a commercial; (ii) encourage the use of land to grow foliage, produce feedstuff and build standards farms; (iii) exemption from land fees specifically used for raising cattle; (iv) having a policy to reduce electricity costs in the areas of food production, processing products and cattle farms; (v) exemption from import taxes of equipment for use in the farms; (vi) create funds for groups or associations at all levels to develop animal husbandry and maintain animal health; (vii) control disease outbreaks, organize animal slaughter, destroy animal carcasses and have compensation to reduce the damage of entrepreneurs; (viii) create animal fodder reserves for emergency use; (ix) build a slaughterhouse/meat processing that is modern and sanitary according to international standards; (x) consider supporting and facilitating investors to create and operate businesses such as importing materials and equipment to create the infrastructure for slaughtering animals and processing animal products; (xi) build storage warehouses, transport trucks and sales areas that link standards; (xii) meat hygiene inspection system in slaughterhouses; analyzing and marking of clean and safe products by international standards; (xiii) creating an information system for the marketing of animals and animal products; (xiv) reduce the import of animal products from the outside to use domestic products; (xv) create an association of animal traders and encourage entrepreneurs to build the infrastructure of the animal market; (xvi) considering the

contract between the producer-buyer that is acceptable and developing the trading management through the electronic system; (xvii) allocate the budget for the development of service systems such as animal breeds, animal feed, medicine, analysis and certification to meet standards; and (xviii) reduction and exemption of value-added tax for the importation of production factors as well as: animal breeds, animal feed and medicine for treating animal diseases.

Keywords: Extension, farmers, policy, raising cattle.

ສະແດງຄວາມຮູ້ບຸນຄຸນ

ຜ່ານການລົງຝຶກງານຂອງຂ້າພະເຈົ້າໃນຄັ້ງນີ້ໄດ້ຮັບຜົນສໍາເລັດ ແລະ ບັນລຸຕາມເປົ້າໝາຍໂດຍດີ ກໍຍ້ອນມີ ຫຼາຍພາກສ່ວນທີ່ໄດ້ໃຫ້ການສະໜັບສະໜູນຊ່ວຍເຫຼືອ ແລະ ໃຫ້ຄໍາແນະນໍາຕະຫຼອດໄລຍະການລົງເກັບກໍາຂໍ້ມູນ ແລະ ຂຽນບົດ, ເຊິ່ງຜົນສໍາເລັດຄັ້ງນີ້ ຂ້າພະເຈົ້າ ຂໍຖືເປັນກຽດສະແດງຄວາມຂອບໃຈ ແລະ ຮູ້ບຸນຄຸນອັນລື້ນເຫຼືອມາ ຍັງທ່ານ ແລະ ພາກສ່ວນຕ່າງໆຄື:

ຂໍຂອບໃຈ ແລະ ຮູ້ບຸນຄຸນຢ່າງສູງມາຍັງ ຮສ.ປອ. ສັງຄົມ ອິນທະປັນຍາ ແລະ ອຈ.ປທ. ຄໍາແກ້ວ ໜາວເຢັ່ງ ທີ່ໄດ້ເສຍສະຫຼະເວລາອັນມີຄ່າ ຊ່ວຍໃຫ້ຄໍາປຶກສາ ແລະ ຊີ້ນຳຢ່າງໃກ້ສຶດໃນການຂຽນບົດ ແລະ ກວດແກ້ບົດວິທະຍາ ນິພົນຂອງຂ້າພະເຈົ້າໃນຄັ້ງນີ້ ຈົນປະສົບຜົນສໍາເລັດ ແລະ ມີເນື້ອໃນຄົບຖ້ວນສົມບູນ.

ຂໍສະແດງຄວາມຂອບໃຈມາຍັງຄະນະນຳຂອງເມືອງວຽງຄຳ, ເມືອງໂພນໄຊ ແລະ ເມືອງພູຄູນ ໂດຍສະເພາະ ແມ່ນຄະນະນຳ ແລະ ທີມງານຂອງຫ້ອງການກະສິກໍາ-ປ່າໄມ້ ທີ່ໄດ້ໃຫ້ການຮ່ວມມື ແລະ ອໍານວຍຄວາມສະດວກສະ ຖານທີ່ໃນການລົງເກັບກໍາຂໍ້ມູນຂອງຂ້າພະເຈົ້າມາຂຽນບົດວິທະຍານິພົນຈົນສໍາເລັດ.

ຂໍຂອບໃຈ ແລະ ຮູ້ບຸນຄຸນຢ່າງສູງມາຍັງ ຄະນະກຳມະການທຸກໆທ່ານ ທີ່ໄດ້ເສຍສະຫຼະເວລາອັນມີຄ່າໃນການ ໃຫ້ຄໍາແນະນຳຈົນເຮັດໃຫ້ບົດຂອງຂ້າພະເຈົ້າສົມບູນຂຶ້ນ.

ຂໍສະແດງຄວາມຄອບໃຈ ແລະ ຮູ້ບຸນຄຸນມາຍັງທ່ານ ຄະນະບໍດີ, ຮອງຄະນະບໍດີ, ຫົວໜ້າພາກວິຊາ ແລະ ຮອງພາກວິຊາຕະຫຼອດຮອດຄູອາຈານທຸກໆທ່ານ ຢູ່ພາຍໃນຄະນະກະເສດສາດ ແລະ ຊັບພະຍາກອນປ່າໄມ້, ມະຫາວິ ທະຍາໄລ ສຸພານຸວົງ ທີ່ໄດ້ອົບຮົມ, ສັ່ງສອນ ແລະ ຖ່າຍທອດຄວາມຮູ້ທາງດ້ານທິດສະດີກໍ່ຄືພາກປະຕິບັດຕົວຈິງໃຫ້ ຂ້າພະເຈົ້າແຕ່ຕົ້ນຈົນປະສົບຜົນສໍາເລັດໃນການສຶກສາ.

ພິເສດ ແລະ ສຳຄັນທີ່ສຸດແມ່ນຄອບຄົວ, ອ້າຍ, ເອື້ອຍ, ນ້ອງ ແລະ ເພື່ອນມິດສະຫາຍທີ່ໃຫ້ຄວາມອຸ່ມຊຸ່ຍູ່ໝູ ນ, ໃຫ້ຄວາມຊ່ວຍເຫຼືອທາງດ້ານທຶນຮອນ, ວັດຖຸສິ່ງຂອງ, ຄວາມມີນ້ຳໃຈ, ຄວາມອົບອຸ່ນ ແລະ ການເສຍສະຫຼະສູ່ ຊີນພະຍາຍາມຈົນເຮັດໃຫ້ຂ້າພະເຈົ້າປະສົບຜົນສໍາເລັດໃນທີ່ສຸດ.

ຂ້າພະເຈົ້າຈຶ່ງຂໍຈົດຈຳບຸນຄຸນອັນຍິ່ງໃຫຍ່ຂອງທຸກໆທ່ານນີ້ ໄວ້ຢ່າງບໍ່ມີວັນລືມ, ທ້າຍນີ້ຂ້າພະເຈົ້າຈຶ່ງຖືໂອ ການີ້ອວຍພອນໃຫ້ທຸກໆ ທ່ານຈົ່ງປະສົບຜົນສໍາເລັດໃນໜ້າທີ່ວຽກງານ ແລະ ຈົ່ງມີສຸກຂະພາບ ເຂັ້ມແຂງເຜື່ອສືບຕໍ່ ສ້າງສາພັດທະນາປະເທດຊາດໃຫ້ຈະເລີນກ້າວໜ້າຕໍ່ໄປ.

ທີ່ ຄະນະກະເສດສາດ ແລະ ຊັບພະຍາກອນປ່າໄມ້

ວັນທີ.....

ລາຍເຊັນ.....

ກຸນ ສີໂສພິນ

ສາລະບານ

ບົດຄັດຫຍໍ້.....	i
Abstract.....	iii
ສະແດງຄວາມຮູ້ບຸນຄຸນ	v
ສາລະບານ.....	vi
ສາລະບານຕາຕະລາງ.....	viii
ສາລະບານເສັ້ນສະແດງ, ສາລະບານຮູບ.....	x
ຄໍາອະທິບາຍອັກສອນຫຍໍ້.....	xii
ບົດທີ 1 ພາກສະເໜີ	1
1.1 ປະຫວັດຄວາມເປັນມາ.....	1
1.2 ຫຼັກການ ແລະ ເຫດຜົນ	1
1.3 ຄໍາຖາມຄົ້ນຄວ້າ	3
1.4 ສົມມຸດຕິຖານ	3
1.5 ຈຸດປະສົງ	3
1.6 ຄາດຄະເນຜົນໄດ້ຮັບ	3
ບົດທີ 2 ການຄົ້ນຄວ້າເອກະສານ	4
2.1 ຄວາມໝາຍ ແລະ ຄວາມສໍາຄັນຂອງການລ້ຽງສັດທົ່ວໄປ.....	4
2.2 ຄວາມສໍາຄັນຂອງການລ້ຽງສັດໃຫຍ່	4
2.3 ສະພາບການລ້ຽງສັດໃຫຍ່ໃນ ສປປ ລາວ	4
2.4 ລະບົບການລ້ຽງສັດຢູ່ ສປປ ລາວ.....	4
2.4.1 ສະຖິຕິການລ້ຽງງົວ.....	7
2.4.2 ການບໍລິໂພກຊີ້ນງົວ.....	7
2.5 ແນວຜັນງົວທີ່ນິຍົມລ້ຽງ	8
2.5.1. ງົວຜັນຟື້ນເມືອງ.....	8
2.5.2. ຜັນລູກປະສົມ	9
2.5.3. ຜັນບຣາມັນ	9
2.5.4. ຜັນຊາໂຮເລ.....	10
2.5.5. ຜັນກຳແພງແສນ	10
2.5.6. ຜັນຟື້ນເມືອງຂອງອັງກິດ (Hereford).....	11
2.5.7. ຜັນ Angus.....	11
2.5.8. ຜັນຟື້ນເມືອງຂອງອາຊີ	11
2.6 ຍຸດທະສາດການພັດທະນາ ແລະ ປັບປຸງການຈະເລີນເຕີບໂຕຂອງງົວຜັນເມືອງ.....	12
2.6.1. ຈຸດແຂງ.....	17
2.6.2. ຈຸດອ່ອນ	17

2.6.3. ໂອກາດ.....	13
2.6.4. ຄວາມສ່ຽງ	13
2.7 ສະພາບໃນການຜະລິດ ແລະ ການຄ້າງົວໃນ ສປປ ລາວ	15
2.8 ຈຸດແຂງ, ຈຸດອ່ອນ, ກາລະໂອກາດ ແລະ ຄວາມສ່ຽງ	17
2.8.1 ຈຸດແຂງ.....	17
2.8.2 ຈຸດອ່ອນ.....	17
2.8.3 ໂອກາດ.....	18
2.8.4 ຄວາມສ່ຽງ.....	18
2.9 ນະໂຍບາຍການສົ່ງເສີມການລ້ຽງສັດ	19
2.10 ມາດຕະການດ້ານການລ້ຽງສັດ.....	19
2.10.1 ການພັດທະນາການລ້ຽງສັດໃຫຍ່ ງົວ-ຄວາຍ.....	20
2.10.2 ການພັດທະນາການລ້ຽງໝູ	21
2.10.3 ການພັດທະນາການລ້ຽງແບ້	22
2.10.4 ການພັດທະນາການລ້ຽງສັດປີກ	22
2.10.5 ການພັດທະນາການລ້ຽງປາ ແລະ ສັດນ້ຳ	22
2.11 ແຜນພັດທະນາວຽກງານກະສິກຳ ແລະ ປ່າໄມ້ 2021-2025 ຂອງແຂວງຫຼວງພະບາງ.....	23
ບົດທີ 3 ວິທີການສຶກສາ	26
3.1 ປະຊາກອນ, ການຄັດເລືອກ ແລະ ການກຳນົດກຸ່ມຕົວຢ່າງ.....	26
3.2 ສະຖານທີ່ການສຶກສາ.....	26
3.3 ໄລຍະເວລາ	26
3.4 ຮູບແບບສຶກສາ, ວິທີການເກັບກຳຂໍ້ມູນ ແລະ ເຄື່ອງມືທີ່ໃຊ້ໃນການເກັບກຳຂໍ້ມູນ	27
3.5 ການວິເຄາະຂໍ້ມູນ ແລະ ການແປຜົນ	27
ບົດທີ 4 ຜົນໄດ້ຮັບ.....	28
4.1 ປະເມີນຮູບແບບການລ້ຽງງົວຂອງຊາວກະສິກອນ:.....	28
4.1.1 ເມືອງວຽງຄຳ	28
4.1.2 ເມືອງໂພນໄຊ	29
4.1.3 ເມືອງພູຄູນ.....	29
4.1.4 ການປ່ຽນແປງຈຳນວນສະຖິຕິ (ການເພີ່ມຂຶ້ນ) ຂອງການລ້ຽງງົວ ພາຍໃນ 3 ເມືອງ.....	31
4.1.5 ການປ່ຽນແປງຈຳນວນສະຖິຕິການສົ່ງງົວອອກຂາຍເປັນສິນຄ້າ ພາຍໃນ 3 ເມືອງ	32
4.2 ແນວທາງນະໂຍບາຍສົ່ງເສີມການລ້ຽງງົວກາຍເປັນສິນຄ້າ:.....	33
ບົດທີ 5 ວິພາກຜົນໄດ້ຮັບ	34
ບົດທີ 6 ສະຫຼຸບຜົນ.....	35
6.1 ປະເມີນຮູບແບບການລ້ຽງງົວຂອງຊາວກະສິກອນ:.....	35
6.2 ແນວທາງນະໂຍບາຍສົ່ງເສີມການລ້ຽງງົວກາຍເປັນສິນຄ້າ:.....	35
ເອກະສານອ້າງອີງ.....	37

ເອກະສານຊ້ອນທ້າຍ.....	40
ປະຫວັດຂອງຜູ້ຂຽນ	46

ສາລະບານຕາຕະລາງ

ຕາຕະລາງທີ 2.1: ສັງລວມຂໍ້ມູນສະຖິຕິສັດຄ້ຽວເອື້ອງ (ຫົວໜ່ວຍເປັນໂຕ)	9
ຕາຕະລາງທີ 2.2: ຜົນງົວທີ່ນິຍົມລ້ຽງ.....	11
ຕາຕະລາງທີ 2.3: ບາງຕົວເລກສັດລ້ຽງ ແລະ ການຜະລິດງົວໃນທົ່ວໂລກ	12
ຕາຕະລາງທີ 3.1: ປະຕິທິນການເຮັດວຽກຕົວຈິງ	26
ຕາຕະລາງທີ 4.1: ສະຖິຕິການລ້ຽງງົວພາຍໃນເມືອງວຽງຄໍາ (ປີ 2021-2023)	28
ຕາຕະລາງທີ 4.2: ສະຖິຕິການລ້ຽງງົວພາຍໃນເມືອງໂພນໄຊ (ປີ 2021-2023)	29
ຕາຕະລາງທີ 4.3: ສະຖິຕິການລ້ຽງງົວພາຍໃນເມືອງຜູ້ຄຸນ (ປີ 2021-2023).....	30
ຕາຕະລາງທີ 4.4: ການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດການລ້ຽງງົວພາຍໃນ 3 ເມືອງຂອງແຂວງຫຼວງພະບາງ ໃນປີ 2021-2023 ...	30

ສາລະບານເສັ້ນສະແດງ, ສາລະບານຮູບ

ສາລະບານເສັ້ນສະແດງ

ເສັ້ນສະແດງທີ 4.1: ການປ່ຽນແປງທາງສະຖິຕິສັດ (ງົວ) ໃນໄລຍະປີ 2021-2023	32
ເສັ້ນສະແດງທີ 4.2: ຈຳນວນສະຖິຕິການສົ່ງຊາຍເປັນສິນຄ້າ ໃນໄລຍະປີ 2021-2023	32

ສາລະບານຮູບ

ຮູບຊ້ອນທ້າຍທີ 1: ສະພາບຜືນທີ່ການລ້ຽງງົວຂອງຊາວກະສິກອນ	45
ຮູບຊ້ອນທ້າຍທີ 2: ການລ້ຽງງົວໃນທົ່ງຫຍ້າທຳມະຊາດ ແລະ ຫຍ້າຝັນປັບປຸງ	45
ຮູບຊ້ອນທ້າຍທີ 3: ການລ້ຽງໃນຮູບແບບໃຊ້ຜືນທີ່ແບບເປັນລ້ອກ	45

ຄຳອະທິບາຍອັກສອນຫຍໍ້

ອັກສອນຫຍໍ້ທີ່ເປັນພາສາລາວ

ຕົວຫຍໍ້		ຕົວເຕັມ
ກມ	=	ກິໂລແມັດ
ຄຄ	=	ຄອບຄົວ
ຊມ	=	ຊັງຕີແມັດ
ມ	=	ແມັດ
ລ/ດ	=	ລຳດັບ
ຮຕ	=	ເຮັກຕາ
%	=	ເປີເຊັນ

ອັກສອນຫຍໍ້ທີ່ເປັນພາສາອັງກິດ

ຕົວຫຍໍ້		ຕົວເຕັມ
Cm	=	Centimeter
g	=	Gram
Kg	=	Kilogram
Km	=	Kilometer
m	=	Meter
GDP	=	Gross Domestic Products
Ha	=	Hectare
PRA	=	Participatory rural appraisal
RRA	=	Rapid Rural Appraisal

ບົດທີ 1

ພາກສະເໜີ

1.1 ປະຫວັດຄວາມເປັນມາ

ເພື່ອຜັນຂະຫຍາຍມະຕິກອງປະຊຸມໃຫຍ່ ຄັ້ງທີ XI ຂອງພັກປະຊາຊົນປະຕິວັດລາວ ໃນການຫັນປ່ຽນການຜະລິດກະສິກໍາແບບດັ່ງເດີມໄປສູ່ການຜະລິດກະສິກໍາ, ອຸດສາຫະກໍາ ແລະ ທັນສະໄໝ, ມີຄຸນນະພາບ ແລະ ຍືນຍົງ ຍ້ອນເຫັນໄດ້ທໍາແຮງອັນປົ່ມຊ້ອນທາງດ້ານຊັບພະຍາກອນທໍາມະຊາດ ເປັນຕົ້ນດິນ, ອາກາດ ແລະ ແຫຼ່ງນໍ້າທີ່ເໝາະສົມສໍາລັບການປູກຝັງ-ລ້ຽງສັດ. ດິນຟ້າອາກາດຍັງເອື້ອອໍານວຍໃຫ້ແກ່ການຜະລິດກະສິກໍາໄດ້ຢ່າງກວ້າງຂວາງ ເຊິ່ງເປັນຂໍ້ໄດ້ປຽບສໍາລັບການຜະລິດກະສິກໍາ ໂດຍສະເພາະແມ່ນການລ້ຽງສັດປະເພດຕ່າງໆ; ລັດຖະບານ ຈຶ່ງໄດ້ຖືເອົາຂະແໜງກະສິກໍາ ແລະ ປ່າໄມ້ ເປັນຂະແໜງເສດຖະກິດໜຶ່ງທີ່ສໍາຄັນ, ເຊິ່ງຂະແໜງກະສິກໍາ ແລະ ປ່າໄມ້ ຍັງມີບົດບາດ ແລະ ໜ້າທີ່ເພື່ອຄໍ້າປະກັນຄວາມໝັ້ນຄົງທາງດ້ານສະບຽງອາຫານ ແລະ ໂພຊະນາການ, ຜະລິດສິນຄ້າກະສິກໍາໃຫ້ມີຄຸນນະພາບ, ສະອາດ, ປອດໄພ ແລະ ເປັນມິດຕໍ່ສິ່ງແວດລ້ອມ ທີ່ສໍາຄັນກໍເປັນການສ້າງລາຍຮັບໃຫ້ແກ່ຊາວກະສິກອນຢູ່ໃນເຂດຊົນນະບົດ ໄດ້ຮັບການປັບປຸງຊີວິດການເປັນຢູ່ດີຂຶ້ນເທື່ອລະກ້າວ. ຍິ່ງໄປກວ່ານັ້ນ, ກໍເປັນການສ້າງວຽກເຮັດງານທຳໃຫ້ແກ່ຊາວກະສິກອນ ເພື່ອຜະລິດກະສິກໍາເປັນສິນຄ້າສົ່ງອອກ ແລະ ເປັນການນຳໃຊ້ຊັບພະຍາກອນທໍາມະຊາດໃຫ້ຄຸ້ມຄ່າ ແລະ ຍືນຍົງ (ກະຊວງກະສິກໍາ ແລະ ປ່າໄມ້, 2015; 2021).

ອີງຕາມແຜນຍຸດທະສາດໃນການພັດທະນາຂອງພັກ ແລະ ລັດຖະບານ ເພື່ອເຮັດໃຫ້ປະເທດລາວຫຼຸດຜົນອອກຈາກປະເທດດ້ອຍພັດທະນາ ແມ່ນໜຶ່ງໃນປັດໄຈຫຼັກ, ປັດໄຈຜື້ນຖານເຫຼົ່ານັ້ນກໍແມ່ນການຜະລິດສະບຽງອາຫານ ໂດຍສະເພາະການຜະລິດສັດໃຫຍ່ (ງົວ) ໃຫ້ພຽງພໍຕໍ່ກັບຄວາມຕ້ອງການຂອງປະຊາກອນນັ້ນກໍຄືຂອງແຕ່ລະຄອບຄົວໄດ້ມີຊີວິດການເປັນຢູ່ທີ່ດີຂຶ້ນເທື່ອລະກ້າວ. ດັ່ງນັ້ນ, ເພື່ອແນໃສ່ສ້າງຈຸດສຸມໃນການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດໃຫ້ບັນລຸຕາມເປົ້າໝາຍທີ່ກະຊວງກະສິກໍາ ແລະ ປ່າໄມ້ ວາງອອກນັ້ນ ຈຶ່ງໄດ້ກຳນົດຢູ່ໃນຂະແໜງການລ້ຽງສັດ ແລະ ການປະມົງໄປຕາມ 5 ແຜນດຳເນີນງານ 8 ແຜນວຽກໃນການປະກອບສ່ວນຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ 4 ແຜນງານ ເປັນຕົ້ນແມ່ນການຄຸ້ມຄອງ, ພັດທະນາ ແລະ ບໍລິການວຽກງານການລ້ຽງສັດ, ສັດຕະວະແພດ ແລະ ການປະມົງ ແນໃສ່ຊຸກຍູ້ສິ່ງເສີມໃຫ້ມີຜົນຜະລິດທີ່ພຽງພໍ, ຮັບປະກັນຄວາມໝັ້ນຄົງທາງດ້ານສະບຽງອາຫານ, ມີຄຸນນະພາບ, ສະອາດ, ປອດໄພ ໄປຕາມທິດກະສິກໍາສີຂຽວ ແລະ ຍືນຍົງ. ຊຸກຍູ້ການຫັນປ່ຽນລະບົບການລ້ຽງສັດ, ສັດນໍ້າແບບທໍາມະຊາດ ໄປສູ່ຮູບແບບການລ້ຽງທີ່ມີການຄຸ້ມຄອງ, ການດູແລຮັກສາ ແລະ ນຳໃຊ້ເຕັກນິກ-ເຕັກໂນໂລຊີທີ່ເໝາະສົມ ໂດຍຍົກຜະລິດຕະພາບການຜະລິດນັບມື້ນັບສູງຂຶ້ນ; ເມື່ອເວົ້າເຖິງການພັດທະນາວຽກງານຂອງຂະແໜງກະສິກໍາ, ປ່າໄມ້ ແລະ ພັດທະນາຊົນນະບົດ ແມ່ນວຽກງານໜຶ່ງທີ່ມີຄວາມສໍາຄັນ, ຈຳເປັນ ແລະ ຂາດບໍ່ໄດ້ ເນື່ອງຈາກວ່າເສດຖະກິດ ແລະ ຊີວິດການເປັນຢູ່ຂອງປະຊາຊົນລາວ ແມ່ນຍັງຕິດພັນກັບການຜະລິດກະສິກໍາ ເປັນຕົ້ນຕໍ (ກົມລ້ຽງສັດ ແລະ ການປະມົງ, 2020).

1.2 ຫຼັກການ ແລະ ເຫດຜົນ

ເພື່ອຜັນຂະຫຍາຍແຜນຍຸດທະສາດຮອດປີ 2025 ແລະ ວິໄສທັດຮອດປີ 2030 ໃຫ້ປະກົດຜົນເປັນຈິງ, ທັງໃຫ້ແທດເໝາະກັບເງື່ອນໄຂທໍາແຮງປົ່ມຊ້ອນທາງດ້ານຊັບພະຍາກອນທໍາມະຊາດ ແລະ ເສດຖະກິດ-ສັງຄົມ ໂດຍສະເພາະແມ່ນການພັດທະນາວຽກງານກະສິກໍາ ແລະ ປ່າໄມ້ ເພື່ອເລັ່ງໃສ່ຮັບປະກັນເຮັດໃຫ້ການພັດທະນາມີຄວາມ

ຍືນຍົງ ຕາມທິດຫັນເປັນອຸດສາຫະກຳ ແລະ ທັນສະໄໝ, ເພີ່ມຜົນຜະລິດ, ສ້າງລາຍໄດ້, ສະອາດ, ປອດໄພ, ຫ່ວງໄຍ ສິ່ງແວດລ້ອມ (ກະຊວງກະສິກຳ ແລະ ປ່າໄມ້, 2015).

ແຂວງຫຼວງພະບາງ ແມ່ນແຂວງໜຶ່ງທີ່ຕັ້ງຢູ່ທາງພາກເໜືອ ຂອງ ສປປ ລາວ ເປັນເສັ້ນທາງຜ່ານເຂົ້າສູ່ບັນດາ ແຂວງພາກເໜືອ ເຊິ່ງມີເນື້ອທີ່ທັງໝົດ 16,875 ກິໂລຕາແມັດ; ປະກອບມີ 1 ນະຄອນ ແລະ 11 ເມືອງທີ່ຂຶ້ນກັບ ແຂວງ, ມີ 752 ບ້ານ ແລະ 77,712 ຄອບຄົວ; ຜົນລະເມືອງ 439,710 ຄົນ; ສະເພາະນະຄອນຫຼວງພະບາງ ປະກອບ ມີ 114 ບ້ານ. ຜົນລະເມືອງ 86,336 ຄົນ. ເນື້ອທີ່ສ່ວນໃຫຍ່ເປັນພູດອຍກວມເອົາ 85% ເຊິ່ງໄດ້ມີເຂດແດນຕິດກັບ ແຕ່ລະແຂວງຄື: ທິດໃຕ້ຕິດກັບແຂວງວຽງຈັນ, ທິດຕາເວັນອອກສຽງໃຕ້ຕິດກັບແຂວງຊຽງຂວາງ, ທິດຕາເວັນອອກ ສຽງເໜືອຕິດກັບແຂວງຫົວພັນ, ທິດເໜືອຕິດກັບແຂວງຜົ້ງສາລີ ແລະ ສສ ຫວຽດນາມ, ທິດຕາເວັນຕົກສຽງໃຕ້ຕິດ ກັບແຂວງໄຊຍະບູລີ ແລະ ທິດຕາເວັນຕົກສຽງເໜືອຕິດກັບແຂວງອຸດົມໄຊ; ເມື່ອເວົ້າເຖິງທ່າແຮງໃນການສ້າງ ເສດຖະກິດຂອງແຂວງແລ້ວເຫັນວ່າ ມີສາມຂະແໜງການຫຼັກຄື: ກະສິກຳ, ອຸດສາຫະກຳ ແລະ ການບໍລິການ. ເຊິ່ງ ແຂວງຫຼວງພະບາງ ໄດ້ກຳນົດເອົາຂະແໜງການບໍລິການ ເປັນແຫຼ່ງລາຍຮັບຕົ້ນຕໍ ໂດຍສະເພາະໄດ້ມາຈາກການທ່ອງ ທ່ຽວ (ແຫຼ່ງວັດທະນາທຳ, ບຸຮານ), ຮ້ານອາຫານ, ໂຮງແຮມ ແລະ ບ້ານຝັກເປັນຕົ້ນ. ເຖິງຢ່າງໃດກໍຕາມ ຂະແໜງ ກະສິກຳ ກໍເປັນຂະແໜງການໜຶ່ງທີ່ສຳຄັນ ເພາະມັນໄດ້ເປັນປັດໄຈຜືນຖານໃຫ້ແກ່ການດຳລົງຊີວິດຂອງພວກເຮົາ. ດ້ວຍເຫດນີ້ການນຳຝັກ-ລັດ ກໍຄືອຳນາດການປົກຄອງແຂວງ ຈຶ່ງໄດ້ເອົາໃຈໃສ່ສຸມທຸກກຳລັງແຮງທີ່ມີຢູ່ພາຍໃນບວກ ກັບການຊ່ວຍເຫຼືອຈາກບັນດາອົງການຈັດຕັ້ງສາກົນ ເພື່ອມາຜັດທະນາ ແລະ ແກ້ໄຂຊີວິດການເປັນຢູ່ຂອງປະຊາຊົນ, ໂດຍຖືເອົາການຜັດທະນາວຽກງານກະສິກຳ ແລະ ປ່າໄມ້ ເປັນຜືນຖານໃຫ້ແກ່ການແກ້ໄຂຄວາມ ທຸກຍາກຂອງປະ ຊາຊົນບັນດາເຜົ່າພາຍໃນແຂວງ, ເຊິ່ງການຜະລິດກະສິກຳ ຢູ່ພາຍໃນແຂວງຫຼວງພະບາງ ຍັງສາມາດຍາດໄດ້ຜົນສຳ ເລັດທີ່ບັນລຸຕາມຄາດໝາຍທີ່ວາງໄວ້ຈຳນວນໜຶ່ງ ເຊິ່ງສະແດງອອກຄື: ລວມຍອດຜະລິດຕະພັນກະສິກຳ ແລະ ປ່າໄມ້ ຂອງແຂວງ ບັນລຸເຖິງ 30% GDP ຂອງແຂວງ, ປະຊາຊົນບັນດາເຜົ່າໄດ້ຮັບສະບຽງອາຫານ-ພະລັງງານເຖິງ 35% ເທົ່າກັບ 876 ກິໂລກາຣໍ/ຄົນ/ວັນ; ສະໜອງອາຫານ ແລະ ຜົດທາດແປ້ງ ເຖິງ 98% ເທົ່າກັບ 309 ກິໂລ/ຄົນ/ປີ; ສະ ໜອງຊີ້ນປາ ແລະ ໄຂ່ 98% ເທົ່າກັບ 55 ກິໂລ/ຄົນ/ປີ.

ເມື່ອເວົ້າເຖິງການລ້ຽງສັດໃຫຍ່ ແມ່ນໜຶ່ງໃນວຽກງານທີ່ມີບົດບາດ ແລະ ສຳຄັນຢູ່ໃນຂົງເຂດພາກເໜືອ ຂອງລາວເຮົາ ໂດຍສະເພາະຢູ່ພາຍໃນແຂວງຫຼວງພະບາງ ເຊັ່ນ: ການຄ້າປະກັນສະບຽງອາຫານ ແລະ ການສ້າງລາຍ ຮັບແກ່ຊາວກະສິກອນເຫຼົ່ານີ້ເປັນຕົ້ນ. ການລ້ຽງງົວ ມັນໄດ້ກາຍເປັນສ່ວນໜຶ່ງຢູ່ໃນຂົງເຂດວຽກງານການກະສິກຳທີ່ ສາ ມາດສ້າງລາຍຮັບລວມຂອງຊາດ ເຊິ່ງລາຍຮັບດັ່ງກ່າວສາມາດກວມເຖິງ 3.6% ຂອງ GDP (DLF, 2017). ງົວ ແມ່ນຈັດຢູ່ໃນປະເພດສັດໃຫຍ່ ເຊິ່ງມີຄວາມສຳຄັນ ແລະ ໃຫ້ຜົນປະໂຫຍດທີ່ດີແກ່ຄອບຄົວຂອງຊາວກະສິກອນຜູ້ ລ້ຽງສັດ ເປັນຕົ້ນແມ່ນການນຳໃຊ້ເຂົ້າເປັນແຮງງານລາກແກ່, ການຂົນສົ່ງ, ການສະສົມທຶນຮອນ ແລະ ໃຫ້ຝຸ່ນທຳມະ ຊາດ ເພື່ອນຳໄປເປັນແຫຼ່ງອາຫານທີ່ດີແກ່ການປູກຝັງ (Preston and Leng, 2009). ໂດຍອີງໃສ່ການລ້ຽງສັດເປັນ ສິນຄ້າ ໃນປີ 2020 ເຫັນວ່າ: ທົ່ວແຂວງຫຼວງພະບາງ ມີຈຳນວນງົວທັງໝົດ 118,068 ໂຕ, ໃນນັ້ນສິ່ງອອກຂາຍຢູ່ ພາຍໃນແຂວງ 1,092 ໂຕ ແລະ ຕ່າງແຂວງ 4,445 ໂຕ, ມີຝາມງົວທັງໝົດ 11 ຝາມ ແລະ ມີງົວທັງໝົດ 992 ໂຕ, ຖ້າທຽບໃສ່ມູນຄ່າການສົ່ງອອກເພີ່ມຂຶ້ນເຖິງ 18.2% ເມື່ອທຽບກັບປີ 2015 ໃນທົ່ວແຂວງ.

ເຖິງຈະມີຜົນສຳເລັດໃນໄລຍະຜ່ານມາຫຼາຍດ້ານກໍຕາມ, ໃນທາງກົງກັນຂ້າມ ໂດຍອີງໃສ່ສະພາບວິກິດຂອງ ໂລກກໍຄືຂອງປະເທດຕ່າງໆ ເປັນຕົ້ນແມ່ນການລະບາດຂອງພະຍາດໂຄວິດ-19 ໃນຊ່ວງໄລຍະ 2-3 ປີຜ່ານມານີ້ (2019-2021) ເຫັນວ່າການດຳລົງຊີວິດຂອງຜູ້ຄົນໃນໂລກ, ເວົ້າລວມ-ເວົ້າສະເພາະຢູ່ພາຍໃນແຂວງຫຼວງພະບາງ ແມ່ນພົບພ້ອມທາງຢາຍຮັບສິນ ແລະ ໜັກໜ່ວງ ເຊິ່ງເຮັດໃຫ້ສະພາບຂອງເສດຖະກິດ-ສັງຄົມ ມີການຜັນແປແບບ

ກະທັນຫັນ. ໃນນັ້ນ, ລະບົບການຜະລິດ ແລະ ການສະໜອງຜະລິດຕະພັນກະສິກໍາ ເປັນຕົ້ນແມ່ນສັດປະເພດງົວ ຝົບຄວາມຫຍຸ້ງຍາກຫຼາຍຕໍ່ການຕອບສະໜອງກັບຄວາມຕ້ອງການຂອງສັງຄົມຢູ່ພາຍໃນ ແລະ ຕ່າງປະເທດ, ໃນນັ້ນມັນສະແດງອອກໃຫ້ເຫັນຄືທາງດ້ານການຜະລິດສັດ, ການນໍາເຂົ້າຂອງສິນຄ້າ, ອຸປະກອນຮັບໃຊ້ການຜະລິດ ແລະ ເຊື່ອມໂຍງໄປເຖິງການບໍລິໂພກ ເຊິ່ງບໍ່ສາມາດຕອບສະໜອງໄດ້ຕາມຄວາມຕ້ອງການແກ່ຄົນເຮົາ ຫຼື ຫົວໜ່ວຍການຜະລິດເຮັດໃຫ້ການຜະລິດງົວຫຼຸດລົງຫຼາຍພໍສົມຄວນ (ພະແນກກະສິກໍາ ແລະ ປ່າໄມ້ ແຂວງຫຼວງພະບາງ, 2021). ດັ່ງນັ້ນ, ເພື່ອເຮັດໃຫ້ການລ້ຽງ ຫຼື ການຜະລິດໄດ້ດໍາເນີນໄປແບບຕໍ່ເນື່ອງ ໂດຍສະເພາະແມ່ນສິ່ງເສີມການລ້ຽງງົວເພື່ອກາຍເປັນສິນຄ້າ ເຊິ່ງມັນຈຶ່ງມີຄວາມຈໍາເປັນຕ້ອງໄດ້ສຶກສາເງື່ອນໄຂດ້ານນະໂຍບາຍ ທີ່ມີຄວາມສອດຄ່ອງ ແລະ ເໝາະສົມແກ່ຜູ້ລ້ຽງ ຫຼື ຜະລິດໃນລະດັບຕ່າງໆ. ສະນັ້ນ, ຂ້າພະເຈົ້າ ຈຶ່ງສົນໃຈຢາກສຶກສາແນວທາງນະໂຍບາຍສິ່ງ ເສີມການລ້ຽງງົວເປັນສິນຄ້າ ຂອງແຂວງຫຼວງພະບາງ.

1.3 ຄໍາຖາມຄົ້ນຄວ້າ

1. ການປະເມີນຮູບແບບການລ້ຽງ/ຜະລິດງົວ ມີຜົນແນວໃດຕໍ່ກັບແນວທາງນະໂຍບາຍສິ່ງເສີມການລ້ຽງງົວໃຫ້ກາຍເປັນສິນຄ້າ?
2. ປັດໃຈອັນໃດທີ່ສົ່ງຜົນຕໍ່ກັບແນວທາງນະໂຍບາຍຕໍ່ກັບຜູ້ລ້ຽງ/ຜູ້ຜະລິດ ຫຼື ຂະແໜງການທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ?

1.4 ສົມມຸດຖານ

1. ນະໂຍບາຍທີ່ມີຕໍ່ການສິ່ງເສີມການລ້ຽງງົວ ຈະເປັນຂອດກຸນແຈໜຶ່ງໃນການພັດທະນາການລ້ຽງສັດ (ງົວ) ຈາກຮູບແບບການລ້ຽງທີ່ໄປເຂົ້າສູ່ການລ້ຽງທີ່ມີລະບົບ ແລະ ໄດ້ມາດຕະຖານດີຂຶ້ນ, ສາມາດສ້າງວຽກເຮັດງານທຳ ແລະ ແກ້ໄຂບັນຫາຊີວິດການເປັນຢູ່ຂອງຊາວກະສິກອນໃຫ້ດີຂຶ້ນ
2. ຕອບສະໜອງນະໂຍບາຍຂອງຝັກ-ລັດຖະບານຕໍ່ກັບການພັດທະນາວຽກງານກະສິກໍາ ໂດຍສະເພາະຄໍາປະກັນສະບຽງອາຫານ ແລະ ການລ້ຽງສັດກາຍເປັນສິນຄ້າສິ່ງອອກ.

1.5 ຈຸດປະສົງ

1. ເພື່ອປະເມີນຮູບແບບການລ້ຽງງົວຂອງຊາວກະສິກອນ ທີ່ເຄີຍຈັດຕັ້ງປະຕິບັດໃນໄລຍະຜ່ານມາ (ປີ 2021-2023) ຢູ່ພາຍໃນ 3 ເມືອງ (ເມືອງວຽງຄໍາ, ໂພນໄຊ ແລະ ເມືອງພູຄູນ) ແຂວງຫຼວງພະບາງ
2. ເພື່ອກຳນົດແນວທາງ ແລະ ກົນໄກວິທີການແກ້ໄຂ ທີ່ເໝາະສົມຕໍ່ກັບແນວທາງການສິ່ງເສີມລ້ຽງງົວເພື່ອເປັນສິນຄ້າຢູ່ພາຍໃນແຂວງຫຼວງພະບາງ.

1.6 ຄາດຄະເນຜົນໄດ້ຮັບ

1. ຈະສາມາດຮັບຮູ້ເຖິງບັນຫາ, ຂໍ້ຈຳກັດ ແລະ ທ່າແຮງໃນການລ້ຽງງົວຂອງຊາວກະສິກອນທີ່ເຄີຍຈັດຕັ້ງປະຕິບັດໃນໄລຍະຜ່ານມາ ຢູ່ພາຍໃນແຂວງຫຼວງພະບາງ
2. ຈະສາມາດຮັບຮູ້ເຖິງວິທີການກຳນົດແນວທາງນະໂຍບາຍສິ່ງເສີມຕໍ່ການລ້ຽງງົວຂອງຊາວກະສິກອນ ຫຼື ຫົວໜ່ວຍການຜະລິດໃຫ້ກາຍເປັນສິນຄ້າ ຢູ່ພາຍໃນແຂວງຫຼວງພະບາງ
3. ຂໍ້ມູນນີ້ໄດ້ເປັນສ່ວນໜຶ່ງທີ່ສາມາດຕອບສະໜອງກັບການສ້າງນະໂຍບາຍ ແລະ ແຜນພັດທະນາການລ້ຽງສັດໃຫຍ່ຂອງຂະແໜງລ້ຽງສັດ, ກົມລ້ຽງສັດ ແລະ ການປະມົງ ກໍ່ຄືກະຊວງກະສິກໍາ ແລະ ປ່າໄມ້.

ບົດທີ 2

ການຄົ້ນຄວ້າເອກະສານ

2.1 ຄວາມໝາຍ ແລະ ຄວາມສໍາຄັນຂອງການລ້ຽງສັດທົ່ວໄປ

ການລ້ຽງສັດ ຢູ່ ສປປ ລາວມີບົດບາດສໍາຄັນໃນການຜະລິດຂອງຊາວກະສິກອນ, ເຊິ່ງມີລາຍໄດ້ຈາກການຂາຍສັດຫຼາຍກວ່າ 50%, ການລ້ຽງສັດສາມາດສະໜອງດ້ານສະບຽງອາຫານໃຫ້ແກ່ຊາວກະສິກອນ ເຊິ່ງມີການເພີ່ມຂຶ້ນໃນແຕ່ລະວັນ, ວຽກງານກະສິກໍາເຊິ່ງເປັນວຽກງານໜຶ່ງ ທີ່ນອນຢູ່ໃນແຜນພັດທະນາເສດຖະກິດ-ສັງຄົມຂອງລາວ ເຮົາເພາະວຽກງານດັ່ງກ່າວມັນສາມາດສ້າງລາຍຮັບໃຫ້ແກ່ຊາວກະສິກອນເປັນຈໍານວນບໍ່ໜ້ອຍ, ດັ່ງນັ້ນ ມັນຈຶ່ງມີບົດບາດ ແລະ ໜ້າທີ່ສໍາຄັນຫຼາຍຕໍ່ການດ້ານໄຟອິດຫົວ ຫຼື ການຂາດອາຫານຂອງປະຊາຊົນເຮົາ, ຢູ່ປະເທດທີ່ພັດທະນາແລ້ວນັ້ນອາຫານປະມານ 30-40% ແມ່ນມາຈາກການລ້ຽງສັດ. ວຽກງານການລ້ຽງສັດ ຖືໄດ້ວ່າເປັນວຽກງານໜຶ່ງທີ່ມີຄວາມສໍາຄັນຕໍ່ກັບຂະແໜງການກະສິກໍາໂດຍກົງ ເຊິ່ງການລ້ຽງສັດ ແມ່ນສາມາດໃຫ້ຜົນປະໂຫຍດທາງກົງ ແລະ ທາງອ້ອມໄດ້ຫຼາຍຢ່າງ (Wanapat and Kang, 2013a; Jetana and Bintbihok, 2013). ເມື່ອເວົ້າເຖິງຄຸນປະໂຫຍດຈາກການລ້ຽງສັດກໍ່ຫຼາຍຢ່າງຕໍ່ຜູ້ລ້ຽງ ແລະ ຕໍ່ລາຍຮັບຂອງປະເທດຊາດ ເຊິ່ງສາມາດສັງລວມໄດ້ດັ່ງນີ້: (1) ດ້ານເສດຖະກິດຂອງຊາດ: ແມ່ນໄດ້ຊ່ວຍສ້າງລາຍຮັບໃຫ້ແກ່ປະເທດຊາດ ໂດຍສະເພາະໄດ້ປະກອບສ່ວນເຂົ້າ ໃນການສ້າງມູນຄ່າຍອດຜະລິດຕະພັນທັງໝົດ (ລາຍຮັບທີ່ໄດ້ຈາກການສົ່ງສັດເປັນສິນຄ້າຂາອອກ) ແລະ ໃນຄະນະດຽວກັນຍັງເປັນບ່ອນທ້ອນເງິນຕາໄວ້, ຊ່ວຍໃຫ້ເກີດມີອຸດສາຫະກໍາທີ່ກ່ຽວຂ້ອງຢ່າງຫຼວງ ຫຼາຍເຊັ່ນ: ໂຮງງານຜະ ລິດອາຫານສັດ, ໂຮງງານຂ້າສັດ, ໂຮງງານແປຮູບສັດ, ໂຮງງານຜະລິດຕະພັນນົມ, ກິດຈະກຳອື່ນໆ. (2) ດ້ານການກະເສດ: ນຳໃຊ້ເປັນແຮງງານລາກແກ່ ຫຼື ເຮັດການຜະລິດ ໂດຍສະເພາະໃນເຂດທຸລະກິດນາ, ໃຫ້ຜົນຜະລິດຊື່ນ, ໄຂ່, ນົມ ແລະ ໃຫ້ຜູ້ນຄອກທີ່ດີອີກດ້ວຍ ແລະ (3) ດ້ານສັງຄົມ: ແມ່ນເປັນການລູກຜ່ອນການຫວັງງານຂອງຊາວກະສິກອນ, ນຳໃຊ້ສັດເປັນກິລາມວນຊົນ ແລະ ໃຫ້ຄວາມສວຍງາມອີກດ້ວຍ.

2.2 ຄວາມສໍາຄັນຂອງການລ້ຽງສັດໃຫຍ່

ການລ້ຽງສັດໃຫຍ່ ໂດຍສະເພາະການລ້ຽງງົວ ແມ່ນມີຄວາມສໍາຄັນຫຼາຍຕໍ່ການດຳລົງຊີວິດຂອງຊາວກະສິກອນ ເປັນຕົ້ນແມ່ນລ້ຽງໄວ້ເພື່ອໃຊ້ແຮງງານເຊັ່ນ: ລາກແກ່, ການໄຖ ແລະ ຄາດ, ແຕ່ໃນປະຈຸບັນມີເຄື່ອງເທັກໂນໂລຊີທີ່ທັນສະໄໝເຂົ້າມາໃຊ້ທົດແທນຈາກງົວ ແລ້ວລ້ຽງໄວ້ເພື່ອຕອບສະໜອງຕາມຄວາມຕ້ອງການຂອງທ້ອງຖະຫຼາດ ແລະ ຜູ້ບໍລິໂພກ ພ້ອມກັນນັ້ນຍັງເປັນກອງທຶນສໍາຮອງທີ່ສໍາຄັນສໍາລັບຊາວກະສິກອນໃນເຂດຊົນນະບົດອີກດ້ວຍ. ນອກຈາກການສະໜອງທາດຊື່ນທີ່ມີຄຸນຄ່າທາງດ້ານອາຫານຕໍ່ຮ່າງກາຍຂອງຄົນເຮົາແລ້ວ ອາຈົມຍັງສະໜອງຜະລັງງານໄຟຟ້າທີ່ເຮົາໃຊ້ໃນຊີວິດປະຈຳວັນ, ເປັນບ່ອນສະໜອງຜູ້ນໃຫ້ແກ່ຊາວກະສິກອນເພື່ອໃສ່ຟືດຕ່າງໆ ຮັກສາຄຸນນະພາບຂອງດິນໃຫ້ມີຄວາມອຸດົມສົມບູນເຊັ່ນ: ເຮົາສາມາດນຳໃຊ້ອາຈົມ ເປັນຜູ້ນຄອກທີ່ດີເຂົ້າໃນການປູກຝັງ, ນອກຈາກນີ້ຊື່ນສ່ວນຕ່າງໆໃນຮ່າງກາຍຂອງງົວເຊັ່ນ: ຊື່ນ, ນົມ, ໜັງ, ກະດູກ ແລະ ເຂົ້າແມ່ນມີຜົນປະໂຫຍດຕໍ່ຄົນເຮົາຫຼາຍດ້ານເຊັ່ນກັນ (ສັງຄົມ ແລະ ຄະນະ, 2011).

2.3 ສະພາບການລ້ຽງສັດໃຫຍ່ໃນ ສປປ ລາວ

ການລ້ຽງສັດໃຫຍ່ໃນປະເທດລາວເຮົາ ໂດຍທົ່ວໄປແລ້ວຍັງລ້ຽງແບບປະຖົມປະຖານ, ເຊິ່ງເປັນການຜະລິດແບບກຸ່ມຕົນເອງເທົ່ານັ້ນ, ການລ້ຽງເພື່ອໃຊ້ເປັນແຮງງານລາກແກ່, ເປັນອາຫານ ແລະ ເປັນທຶນສະສົມໄວ້ໃຊ້ເວລາຈຳ

ເປັນເຊັ່ນ: ງານດອງ ແລະ ບຸນປະເພນີຕ່າງໆ, ສ່ວນອາຈົມແມ່ນໃຊ້ເປັນຝຸ່ນ ເພື່ອຮັບໃຊ້ໃນການປູກຝັງຂອງຊາວກະສິກອນ, ການລ້ຽງສັດແມ່ນມີຜົນປະໂຫຍດຫຼາຍຢ່າງຕໍ່ຊາວກະສິກອນ, ແນວພັນສັດທີ່ຊາວກະສິກອນນຳມາລ້ຽງສ່ວນຫຼາຍເປັນແນວພັນພື້ນເມືອງ ເຊິ່ງເປັນແນວພັນທີ່ມີຄວາມທົນທານຕໍ່ສະພາບແວດລ້ອມ, ສາມາດລ້ຽງໄດ້ດີ ແຕ່ການຈະເລີນເຕີບໂຕຊ້າ, ສະພາບການລ້ຽງສັດຂອງຊາວກະສິກອນແມ່ນປ່ອຍຕາມທຳມະຊາດ, ເຖິງແມ່ນວ່າເປັນການລ້ຽງແບບທຳມະຊາດກໍ່ຕາມແຕ່ກໍ່ຍັງເປັນການປະກອບສ່ວນເຂົ້າໃນຍອດຜະລິດຕະພັນພາຍໃນຂອງປະເທດ (ບຸນຖອງ, 1996).

ທັງຫຍ້າທຳມະຊາດເປັນທຳແຮງໃນການລ້ຽງສັດໃຫຍ່ ມາເປັນເວລາດົນນານແລ້ວ ນອກຈາກນັ້ນຍັງມີຂໍ້ສະດວກຫຼາຍຢ່າງຄື: ສິ່ງເສດເຫຼືອທາງດ້ານການຜະລິດກະສິກຳ ແລະ ອຸດສະຫະກຳເປັນຈຳນວນຫຼວງຫຼາຍທີ່ສາມາດນຳໃຊ້ເຂົ້າໃນການລ້ຽງສັດໃຫຍ່ແຕ່ປະຈຸບັນນີ້ບາງເຂດຍັງບໍ່ເຂົ້າໃຈເຖິງຄວາມສຳຄັນໃນການນຳໃຊ້ສິ່ງເສດເຫຼືອເຫຼົ່ານັ້ນເຂົ້າໃນການລ້ຽງສັດ, ສ່ວນຫຼາຍການລ້ຽງງົວ-ຄວາຍຂອງຊາວກະສິກອນຢູ່ລາວເຮົາແມ່ນປ່ອຍໄປຕາມທີ່ຫຍ້າທຳມະຊາດ ຫຼື ເຮົາມັກເອີ້ນກັນວ່າ: ສະນຳ (ປ່ອນລ້ຽງສັດ) ເຊິ່ງໃນແຕ່ລະປີຊາວກະສິກອນບໍ່ໄດ້ເຫັນຄວາມສຳຄັນຂອງການນຳໃຊ້ເຕັກນິກເຂົ້າໃນການຜະລິດກໍ່ຄືການນຳໃຊ້ຢາເພື່ອປ້ອງກັນພະຍາດຊະນິດຕ່າງໆ ໂດຍສະເພາະແມ່ນພະຍາດກາຝາກ ເຊິ່ງພະຍາດດັ່ງກ່າວແມ່ນຖືວ່າມັນໄດ້ສ້າງຄວາມເສຍຫາຍໃຫ້ແກ່ຜົນຜະລິດຂອງພວກເຮົາ ນອກຈາກນັ້ນຍັງເປັນຕົວນຳເຊື້ອພະຍາດມາສູ່ຮ່າງກາຍຂອງປະເພດຕ່າງໆສັດໂດຍສະເພາະແມ່ນເຫັບ ແລະ ແມ່ກາຝາກອື່ນໆ.

ປະຈຸບັນນີ້ ພັກ-ລັດຖະບານຂອງພວກເຮົາ ກໍ່ໄດ້ເອົາໃຈໃສ່ຕໍ່ການພັດທະນາດ້ານການລ້ຽງສັດ ເຊິ່ງຫັນຈາກການລ້ຽງສັດແບບຄອບຄົວ, ລ້ຽງແບບທຳມະຊາດມາລ້ຽງແບບເປັນຝາມ ໂດຍໄດ້ມີການນຳໃຊ້ເຕັກນິກວິທະຍາສາດບໍ່ວ່າຈະເປັນພາກສ່ວນລັດ ແລະ ເອກະຊົນກໍ່ໄດ້ເອົາໃຈໃສ່ຕໍ່ການພັດທະນາການລ້ຽງສັດ. ເມື່ອເວົ້າເຖິງການລ້ຽງສັດໃຫຍ່ (ງົວ-ຄວາຍ) ກໍ່ຖືໄດ້ວ່າເປັນອີກວຽກງານທີ່ສຳຄັນໃນປະຈຸບັນນີ້, ໂດຍສະເພາະການສະໜອງປັດໄຈຕ່າງໆພາຍໃນຄອບຄົວຂອງຊາວກະສິກອນຜູ້ລ້ຽງສັດເປັນຕົ້ນແມ່ນທາດຊີ້ນ, ນົມ, ແຮງງານລາກແກ່, ສະສົມທົນຮອນ ແລະ ໃຫ້ຝຸ່ນທຳມະຊາດແກ່ການປູກພືດຊະນິດຕ່າງໆ (Preston and Leng, 2009).

ງົວພື້ນເມືອງ (ພັນພື້ນເມືອງຂອງລາວ) ແມ່ນພັນດັ້ງເດີມ ເຊິ່ງໄດ້ຈັດຢູ່ໃນກຸ່ມຂອງພັນງົວພື້ນເມືອງອິນເດຍເປັນງົວໃນເຂດຮ້ອນ, ມີຖິ່ນກຳເນີດມາຈາກປະເທດອິນເດຍ ເຊິ່ງໄດ້ສືບພັນຈາກສາຍເລືອດຈາກງົວພັນອິນເດຍ ຫຼື ພັນຊີ້ນ, ມີໜອກໃຫຍ່, ຫູໃຫຍ່, ຕ້ອຍຄໍຍາວ, ເຂົາຍາວ ແລະ ໜັງບໍລິເວນທ້ອງຢ່ອນຍານ, ສ່ວນງົວພັນພື້ນເມືອງມີຂະໜາດນ້ອຍ, ໜຽງນ້ອຍ, ໜອກບໍ່ໃຫຍ່ ແລະ ເຫັນພຽງສ່ວນສັນ ເຊິ່ງສູງກ່ວາລະດັບທຳມະດາເລັກນ້ອຍ, ຕ້ອຍຄໍ ແລະ ໜັງບໍລິເວນທ້ອງກໍ່ບໍ່ໄດ້ຢ່ອນຍານຫຼາຍ, ມີສີນ້ຳຕານປົນແດງດຳ, ສີຂາວນວນ ແລະ ສີດຳຂາວປົນສີແດງປົນສີນ້ຳຕານ ຫຼື ສີດຳ, ໂຕຜູ້ມີສີເຂັ້ມກວ່າໂຕແມ່, ໂຕຜູ້ມີນ້ຳໜັກສະເລ່ຍປະມານ 300-350kg ມີຂະໜາດສູງປະມານ 120-130cm, ໂຕແມ່ມີນ້ຳໜັກສະເລ່ຍປະມານ 200-250kg, ມີຂະໜາດສູງປະມານ 90-105cm ພັນພື້ນເມືອງ ມີລັກສະນະຄຸນສົມບັດທີ່ດີເດັ່ນທາງດ້ານກຳມະພັນ ດັ່ງນີ້:

❖ ຈຸດດີ

- ມີຄວາມທົນທານຕໍ່ສະພາບແວດລ້ອມໄດ້ດີ ແລະ ມີຄວາມຕ້ານທານຕໍ່ພະຍາດໄດ້ດີ
- ລ້ຽງລູກເກັ່ງ ແລະ ຂະຫຍາຍພັນໄດ້ດີ
- ລ້ຽງງ່າຍ, ຫາກິນເກັ່ງ, ບໍ່ເລືອກອາຫານ ແລະ ສາມາດປັບຕົວເຂົ້າກັບອາຫານໄດ້ດີໂດຍໃນການລ້ຽງແບບການທົດລອງເຊັ່ນ: ເຟືອງໝັກ, ອາຫານຫຍາບ ແລະ ຫຍ້າຕ່າງໆ

- ແມງົວພື້ນເມືອງເໝາະສົມສໍາລັບທີ່ຈະນໍາມາປະສົມຜົນກັບຜົນອື່ນ ຫຼື ປະສົມຜົນທຽມກັບຜົນອື່ນ ເຊັ່ນ: ຜົນບຣາມັນ ແລະ ຜົນກຳແພງແສນ
- ໃຊ້ແຮງງານໄດ້ດີ
- ສາມາດຕອບສະໜອງທາດຊີ້ນທ້ອງຕະຫຼາດເພາະມີໂປຼຕິນ, ໄຂມັນນ້ອຍ ແລະ ສະໜອງທາດຊີ້ນຫຼາຍກວ່າ 300kg ໄດ້ລາຄາດີເມື່ອຈຳໜ່າຍ

❖ ຈຸດອ່ອນ

- ມີການຈະເລີນເຕີບໂຕຊ້າ ແລະ ໃຊ້ເວລາລ້ຽງຍາວເພື່ອໃຫ້ນໍ້າໜັກໃຫຍ່ເຕັມໂຕຈະນໍາມາລ້ຽງຊຸນ ເພາະມີຂະໜາດນ້ອຍ ບໍ່ສາມາດໃຫ້ໄດ້ນໍ້າໜັກຂອງຕະຫຼາດງົວຊຸນໄດ້ຄື ນໍ້າໜັກເຕັມຕົວ ແມ່ນ 350-400kg ແລະ ມີໄຂມັນນ້ອຍ
- ເນື່ອງຈາກແມງົວມີຂະໜາດນ້ອຍຈຶ່ງບໍ່ສາມາດປະສົມຜົນກັບຜົນຊະນິດທີ່ມີຂະໜາດໃຫຍ່ເຊັ່ນ: ພັນຊາໂຮເລ ແລະ ຊີມເມນທອນ ເພາະອາດຈະມີບັນຫາໃນການອອກລູກ ເມື່ອຈະເລີນເຕີບໂຕເຕັມທີ່ຈະມີນໍ້າໜັກໜ້ອຍ, ຈຳໜ່າຍໄດ້ລາຄາຕໍ່າເມື່ອທຽບໃສ່ກັບງົວຜົນພື້ນເມືອງອື່ນໆ

ເຖິງຢ່າງໃດກໍຕາມ, ໃນໄລຍະຜ່ານມາການລ້ຽງສັດໃຫຍ່ຢູ່ໃນ ສປປ ລາວ ແມ່ນມີການຂະຫຍາຍຕົວຢ່າງຕໍ່ເນື່ອງ ເຊິ່ງມັນສະແດງອອກໃນຕົວເລກການເພີ່ມຂຶ້ນຂອງຜູ້ສັດໃນແຕ່ລະປີ. ນອກຈາກນີ້, ຍັງສັງເກດເຫັນວ່າການລົງທຶນຂອງພາກລັດ ແລະ ເອກະຊົນກໍໄດ້ເພີ່ມຂຶ້ນ. ຄຽງຄູ່ກັບການຂະຫຍາຍຕົວດັ່ງກ່າວນັ້ນ ພວກເຮົາຍັງພົບບັນຫາຫຼາຍດ້ານທີ່ເປັນສິ່ງທ້າທາຍຕໍ່ວຽກງານການລ້ຽງສັດ ແລະ ຜະລິດສັດ ໄດ້ແກ່:

1. ອັດຕາການຕາຍຂອງສັດລ້ຽງຍັງມີສູງ ມີການລະບາດຂອງພະຍາດໃນແຕ່ລະປີ
2. ຂໍ້ມູນທາງດ້ານສະຖິຕິຍັງບໍ່ທັນແນ່ນອນ ແລະ ຊັດເຈນອັດຕາການສັກຢາປ້ອງກັນຕໍ່າ
3. ລະບົບການລາຍງານຍັງບໍ່ທັນເປັນຕ່ອງໂສ້ ແລະ ບໍ່ທັນກັບສະພາບການ
4. ມາດຕະຖານໃນການຄຸ້ມຄອງສັດລ້ຽງທາງດ້ານກົດໝາຍຍັງບໍ່ທັນເຂັ້ມແຂງ
5. ພື້ນຖານວັດຖຸເຕັກນິກ ແລະ ພະນັກງານຍັງອ່ອນນ້ອຍບໍ່ທັນເຂັ້ມແຂງຍັງບໍ່ທັນຂະຫຍາຍບັນດາເຕັກນິກທີ່ໄດ້ທົດສອບມາອອກໄປສູ່ຜູ້ລ້ຽງສັດຢ່າງກວ້າງຂວາງໄດ້ດີເທື່ອລະກ້າວ
6. ການຍອມຮັບເຕັກນິກໃໝ່ໃນການລ້ຽງສັດ ແລະ ຜະລິດສັດຂອງຊາວກະສິກອນຍັງຈຳກັດ
7. ການລົງທຶນການລ້ຽງສັດຍັງຕໍ່າ
8. ແນວພັນສັດບໍ່ໄດ້ຮັບການປັບປຸງ, ການຂະຫຍາຍຜົນຍັງປະປ່ອຍໄປຕາມທຳມະຊາດ
9. ທົ່ງຫຍ້າທຳມະຊາດມີຄຸນຄ່າທາງດ້ານອາຫານຕໍ່າ ແລະ ຍັງຂາດການສ້າງທົ່ງຫຍ້າທີ່ມີຄຸນນະພາບດີ

2.4 ລະບົບການລ້ຽງສັດໃຫຍ່ຢູ່ ສປປ ລາວ

ການລ້ຽງງົວໃນ ສປປ ລາວ ສ່ວຍໃຫຍ່ ແມ່ນນຳໃຊ້ແບບປະສົມປະສານກັບລະບົບການປູກ ຫຼື ຜະລິດພືດຕ່າງໆໃນລະດັບຄົວເຮືອນ. ຍ້ອນເຫດຜົນນີ້, ຊາວກະສິກອນໃນ ສປປ ລາວ ຈຶ່ງຖືກຈັດເປັນປະເພດ “ຜູ້ຮັກສາງົວ” ແທນທີ່ຈະເປັນ “ຜູ້ຜະລິດງົວ”. ນອກນີ້, ຊາວກະສິກອນມັກຈະພົບບັນຫາຂອງການລ້ຽງຄື: ສັດມັກຈະຂາດຄຸນຄ່າທາງດ້ານອາຫານສັດ ໂດຍສະເພາະແມ່ນໃນຊ່ວງລະຍະລະດູແລ້ງ, ມີຂີດຈຳກັດດ້ານຄວາມຮູ້ໃນດ້ານການຈັດ ການຄຸ້ມຄອງງົວ ແລະ ການລະບາດຂອງພະຍາດຕິດຕໍ່ເລື້ອຍໆ ເຊັ່ນ: ພະຍາດເຕົ້າໂຮມເລືອດ ແລະ ປາກເປື້ອນລົງເລັບ. ສິ່ງຜົນກະທົບທາງລົບຕໍ່ກັບການຜະລິດງົວໃນປະເທດ. ເວົ້າລວມແລ້ວ, ລະບົບການພັດທະນາເຕັກນິກການລ້ຽງງົວຂອງປະເທດເຮົານັ້ນ ຍັງຊັກຊ້າຫຼາຍຖ້າຈະທຽບກັບທ່າແຮງຂອງປະເທດເຮົາ. ໃນໄລຍະຜ່ານມາສະພາບການຂະຫຍາຍຕົວ

ຂອງຝູງງົວ ສປປ ລາວ ຍັງບໍ່ທັນສະໜ້າສະເໝີ, ພາຍຫຼັງທີ່ປະເທດຊາດໄດ້ຮັບການປົດປ່ອຍຈຳນວນຝູງງົວ ໃນສປປ ລາວ ໄດ້ເພີ່ມຂຶ້ນຢ່າງໄວວາຈາກ 326,000 ໂຕ ໃນປີ 1975 ເປັນ 1,145,000 ໂຕໃນປີ 1995 ແຕ່ໃນ ຊ່ວງ 10 ປີຫຼັງນີ້, ເປົ້າໝາຍການເພີ່ມຂຶ້ນແມ່ນຕ່ຳຫຼາຍຄື ປະມານ 3.3%ຕໍ່ປີ. ຈາກການສຳຫຼວດປີ 2011 ພົບວ່າມີຄົວ ເຮືອນທີ່ມີການລ້ຽງງົວເຖິງ 297,000 ຄົວເຮືອນ ຫຼື ເທົ່າກັບ 38% ຂອງຄົວເຮືອນທີ່ເຮັດອາຊີບກະສິກຳທັງໝົດ, ມີ ການຖືຄອງງົວສະເລ່ຍ 5.3 ໂຕຕໍ່ຄົວເຮືອນ, ການລ້ຽງພົບເຫັນຫຼາຍແມ່ນຢູ່ທົ່ວຝູງພາກກາງ ເຊິ່ງກວມເອົາ 50% ຂອງຝູງງົວທັງໝົດ. ຈາກຕົວເລກສະຖິຕິຈຳນວນສັດເປັນຕົ້ນງົວ ໃນປີ 2018 ສປປ ລາວ ມີງົວເຖິງ 2 ລ້ານກວ່າໂຕ (DLF, 2018). ເຖິງຢ່າງໃດກໍຕາມ, ທາງດ້ານປະລິມານການເພີ່ມຂຶ້ນຂອງຝູງສັດນັ້ນມັນຍັງຕິດພັນ ແລະ ມີຜົນຕໍ່ ກັບການຜະລິດ ຫຼື ປະໂຫຍດ ອື່ນໆໄດ້ເຊັ່ນກັນ.

ການເພີ່ມຂຶ້ນຂອງງົວໃນຂອບເຂດທົ່ວປະເທດ ສ່ວນໃຫຍ່ ແມ່ນເກີດຈາກຫຼາຍປັດໃຈລວມທັງການມີ ອາຫານສັດຢ່າງພຽງພໍ ແລະ ມີທັງຫຍາທີ່ກ້ວາງໃຫຍ່, ການຊ່ວຍເຫຼືອດ້ານວິຊາການຈາກບັນດາຜູ້ໃຫ້ທຶນ ແລະ ຄວາມຕ້ອງການບໍລິໂພກຊີ້ນຂອງປະເທດເພື່ອນບ້ານໄກ້ຄຽງທີ່ເພີ່ມຂຶ້ນ (ສ່ວນຫຼາຍແມ່ນຈີນ ແລະ ຫວຽດນາມ). ຜ່ານຫຼາຍຮູບແບບການຊ່ວຍເຫຼືອຂອງອົງການຜູ້ໃຫ້ທຶນ, ການປັບປຸງຄຸນນະພາບອາຫານສັດ, ການວິນິດໄສພະຍາດ ແລະ ການເຝົ້າລະວັງ, ພ້ອມທັງການຜະລິດ ແລະ ການແຈກຢາຍຢ່າງກວ້າງຂວາງພະຍາດລ້ວນແຕ່ມີຜົນຕໍ່ການເພີ່ມຂຶ້ນ ຂອງປະຊາກອນງົວ (DLF, 2017; MPI, 2017).

2.4.1 ສະຖິຕິການລ້ຽງງົວ

ງົວ ແມ່ນສັດທີ່ມີບົດບາດສຳຄັນຫຼາຍຕໍ່ກັບຊີວິດການເປັນຢູ່ຂອງຊາວກະສິກອນໃນທົ່ວໂລກເວົ້າລວມ, ເວົ້າ ສະ ເພາະແມ່ນປະຊາຊົນລາວຂອງພວກເຮົາ. ໃນປັດຈຸບັນການລ້ຽງງົວ ແມ່ນໄດ້ສ້າງຄວາມສົນໃຈໃຫ້ແກ່ຊາວ ກະສິກອນ ຫຼື ເວົ້າໄດ້ວ່າແມ່ນບັນຫາທີ່ຝັນເດັ່ນ ແລະ ສ້າງຄວາມສົນໃຈໃຫ້ແກ່ບໍລິສັດເອກະຊົນ, ບຸກຄົນເຊິ່ງໄດ້ໃຫ້ ຄວາມສົນ ໃຈທີ່ຕ້ອງການພັດທະນາການລ້ຽງສັດ ແລະ ເລີ່ມມີການຫັນປ່ຽນຈາກການລ້ຽງແບບທຳມະຊາດໄປສູ່ ການຜະລິດແບບເປັນສິນຄ້າແຕ່ມັນຍັງຂຶ້ນກັບຫຼາຍປັດໃຈ, ຫຼາຍເງື່ອນໄຂທາງທຳມະຊາດ ແລະ ເສດຖະກິດ-ສັງຄົມ (ວຽງສະ ກຸນ ແລະ ຄະນະ, 2008). ການລ້ຽງງົວໄດ້ກາຍເປັນທຳແຮງທີ່ສຳຄັນທີ່ເຮັດໃຫ້ຊີວິດການເປັນຢູ່ຂອງຊາວ ກະສິກອນຜູ້ລ້ຽງງົວໄດ້ຮັບການພັດທະນາດີຂຶ້ນ ໂດຍສະເພາະໃນຄອບຄົວທີ່ຍາກຈົນ. ຈາກການສຳຫຼວດໂຕເລກ ສະຖິຕິຂອງການລ້ຽງງົວໃນປີ 2010 ຫາປີ 2017 ເຫັນວ່າມີໂຕເລກເພີ່ມຂຶ້ນເຖິງ 5% ຕໍ່ປີ (1.47 ລ້ານໂຕໃນປີ 2010 ຫາ 1.98 ລ້ານໂຕໃນປີ 2017), ໃນຂະນະດຽວກັນນັ້ນກໍໄດ້ມີຝາມລ້ຽງງົວເກີດຂຶ້ນເຖິງ 180 ຝາມ ຢູ່ໃນທົ່ວ ປະເທດ, ເຊິ່ງພາກເໜືອກວມເຖິງ 45%, ພາກກາງ 25% ແລະ ພາກໃຕ້ 30% (MPI, 2018).

2.4.2 ການບໍລິໂພກຊີ້ນງົວ

ເມື່ອເວົ້າເຖິງຊີ້ນງົວແລ້ວ ຖືໄດ້ວ່າເປັນແຫຼ່ງທາດອາຫານທີ່ມີຄຸນນະພາບສູງ ແລະ ໄດ້ຮັບຄວາມສົນໃຈໃນ ການບໍລິໂພກເປັນຈຳນວນຫຼາຍ, ເຊິ່ງໃນແຕ່ລະປີ ສປປ ລາວ ເຮົາບໍລິໂພກງົວບໍ່ຕ່ຳກວ່າ 100,000 ໂຕຕໍ່ປີ. ນອກ ຈາກນັ້ນ ງົວຍັງຖືກຈັດເປັນທຶນສຳຮອງທີ່ສາມາດສ້າງລາຍໄດ້ໃຫ້ກັບຊາວກະສິກອນຜູ້ລ້ຽງສັດໂດຍສະເພາະເປັນສິນ ຄ້າສົ່ງອອກໃນທຸກໆປີ, ເຊິ່ງໃນແຕ່ລະປີໄດ້ສົ່ງງົວອອກໄປປະເທດເພື່ອນບ້ານເຖິງ 80-90 ພັນໂຕ (DLF, 2018). ຂະບວນການລ້ຽງສັດຂອງຊາວກະສິກອນ ແມ່ນໄດ້ມີການຫັນປ່ຽນຈາກການລ້ຽງແບບປະປ່ອຍໄປຕາມທຳມະຊາດ ທີ່ໃຫ້ຜົນຜະລິດຕ່ຳໄປສູ່ການລ້ຽງແບບມີການຄຸ້ມຄອງທີ່ໃຫ້ຜົນຜະລິດດີນັບມື້ນັບເພີ່ມຂຶ້ນເປັນລຳດັບ. ມີການນຳໃຊ້ ແນວພັນສັດ, ອາຫານສັດທີ່ດີ, ການດູແລສຸຂະພາບ ແລະ ສັກຢາປ້ອງກັນພະຍາດສັດ ກໍມີການຂະຫຍາຍຕົວກວ້າງ ອອກ. ການຂ້າສັດ, ການປຸງແຕ່ງ ແລະ ສ້າງມູນຄ່າເພີ່ມຂຶ້ນຂອງຜະລິດຕະພັນກໍມີການເພີ່ມຂຶ້ນ.

ຄາດໝາຍມະຫາພາກຂອງຂະແໜງການແຕ່ນີ້ຮອດປີ 2025 ໃນການຄ້ຳປະກັນດ້ານສະບຽງສະເລ່ຍອັດຕາການບໍລິໂພກຊີ້ນຕໍ່ຄົນແມ່ນ 60 ກິໂລກຼາມ (ແຜນການພັດທະນາການລ້ຽງສັດ ແລະ ການປະມົງ 2016-2020 ແລະ ທິດທາງແຜນການ 2021-2025 ແລະ ຈຸດສຸມຂອງຂະແໜງການປີ 2021).

2.5 ແນວພັນງົວທີ່ນິຍົມລ້ຽງ

ບຸນຖອງ ບົວຫອມ (2005) ໄດ້ລາຍງານວ່າ: ການສຶກສາກ່ຽວກັບພັນງົວແມ່ນພື້ນຖານສຳຄັນສຳລັບວິຊາການລ້ຽງສັດ ເພາະແຕ່ລະພັນກໍ່ມີລັກສະນະຈຸດພິເສດທີ່ແຕກຕ່າງກັນ ແລະ ຄວາມສາມາດແຕກຕ່າງກັນ. ການຮຽນຮູ້ທາງດ້ານພັນງົວຕ່າງໆກໍ່ແມ່ນການສຶກສາກ່ຽວກັບຄວາມອາດສາມາດທາງດ້ານກຳມະພັນການຜະລິດຊີ້ນ, ນົມ ແລະ ແຕ່ລະພັນທີ່ນຳເຂົ້າມາລ້ຽງໃນສະພາບຕົວຈິງຢູ່ໃນປະເທດເຮົາຢ່າງໄດ້ຮັບໜ້າທີ່ຜົນດີ.

2.5.1. ງົວພັນພື້ນເມືອງ

ພັນງົວພື້ນເມືອງຂອງລາວ ແມ່ນພັນດັ້ງເດີມຂອງປະເທດເຮົາໄດ້ຈັດຢູ່ໃນກຸ່ມຂອງພັນງົວພື້ນເມືອງອິນເດຍ ເຊິ່ງເປັນງົວໃນເຂດຮ້ອນ, ມີຖິ່ນກຳເນີດມາຈາກປະເທດອິນເດຍ ພັນດັ້ງກ່າວສະແດງລັກສະນະອອກມາວ່າໄດ້ສືບພັນຈາກສາຍເລືອດຈາກງົວພັນອິນເດຍ ຫຼື ພັນຊີ້ນ, ມີໜອກໃຫຍ່, ຫູໃຫຍ່, ຕ້ອຍຄໍຍາວ, ເຂົາຍາວ ແລະ ໜັງບໍລິເວນທ້ອງຢ່ອນຍານ, ສ່ວນງົວພັນພື້ນເມືອງມີຂະໜາດນ້ອຍ, ໜຽນນ້ອຍ, ໜອກບໍ່ໃຫຍ່ ແລະ ເຫັນພຽງສ່ວນສັ້ນ ເຊິ່ງສູງກ່ວາລະດັບທຳມະດາເລັກນ້ອຍ, ຕ້ອຍຄໍ ແລະ ໜັງບໍລິເວນທ້ອງກໍ່ບໍ່ໄດ້ຢ່ອນຍານຫຼາຍ, ມີສີນ້ຳຕານປົນແດງ ດຳ, ສີຂາວນວນ ແລະ ສີດຳຂາວປົນສີແດງປົນສີນ້ຳຕານ ຫຼື ສີດຳ, ໂຕຜູ້ສີເຂັ້ມກວ່າໂຕແມ່, ໂຕຜູ້ມີນ້ຳໜັກສະເລ່ຍປະມານ 300-350kg ມີຂະໜາດສູງປະມານ 120-130cm, ໂຕແມ່ມີນ້ຳໜັກສະເລ່ຍປະມານ 200-250 kg, ມີຂະໜາດສູງປະມານ 90-105cm ພັນພື້ນເມືອງມີລັກສະນະຄຸນສົມບັດທີ່ດີເດັ່ນທາງດ້ານກຳມະພັນ ດັ່ງນີ້:

❖ ຈຸດດີ

- ມີຄວາມທົນທານຕໍ່ສະພາບແວດລ້ອມໄດ້ດີ ແລະ ມີຄວາມຕ້ານທານຕໍ່ພະຍາດໄດ້ດີ
- ລ້ຽງລູກເກັ່ງ ແລະ ຂະຫຍາຍພັນໄດ້ດີ
- ລ້ຽງງ່າຍ, ຫາກິນເກັ່ງ, ບໍ່ເລືອກອາຫານ ແລະ ສາມາດປັບຕົວເຂົ້າກັບອາຫານໄດ້ດີໂດຍໃນການລ້ຽງແບບການທົດລອງເຊັ່ນ: ເຝືອງໝັກ, ອາຫານຫຍາບ ແລະ ຫຍ້າຕ່າງໆ
- ແມງງົວພື້ນເມືອງເໝາະສົມສຳລັບທີ່ຈະນຳມາປະສົມພັນກັບພັນອື່ນ ຫຼື ປະສົມພັນທຽມກັບພັນອື່ນ ເຊັ່ນ: ພັນບຣາມັນ ແລະ ພັນກຳແພງແສນ
- ໃຊ້ແຮງງານໄດ້ດີ
- ສາມາດຕອບສະໜອງທາດຊີ້ນທ້ອງຕະຫຼາດເພາະມີໂປຼຕິນ, ໄຂມັນນ້ອຍ ແລະ ສະໜອງທາດຊີ້ນຫຼາຍກວ່າ 300 kg ໄດ້ລາຄາດີເມື່ອຈຳໜ່າຍ

❖ ຈຸດອ່ອນ

- ມີການຈະເລີນເຕີບໂຕຊ້າ ແລະ ໃຊ້ເວລາລ້ຽງຍາວເພື່ອໃຫ້ນ້ຳໜັກໃຫຍ່ເຕັມໂຕຈະນຳມາລ້ຽງຊຸນ ເພາະມີຂະໜາດນ້ອຍບໍ່ສາມາດໃຫ້ໄດ້ນ້ຳໜັກຂອງຕະຫຼາດງົວຊຸນໄດ້ຄືນ້ຳໜັກເຕັມຕົວແມ່ນ 350-400kg ແລະ ມີໄຂມັນນ້ອຍ
- ເນື່ອງຈາກແມງງົວມີຂະໜາດນ້ອຍຈຶ່ງບໍ່ສາມາດປະສົມພັນກັບພັນຊະນິດທີ່ມີຂະໜາດໃຫຍ່ເຊັ່ນ: ພັນຊາໂຮເລ ແລະ ຊິມເມນທອນ ເພາະອາດຈະມີບັນຫາໃນການອອກລູກ

- ເມື່ອຈະເລີນເຕີບໂຕເຕັມທີ່ຈະມີນ້ຳໜັກ
- ໜ້ອຍ, ຈຳໜ່າຍໄດ້ລາຄາຕໍ່າເມື່ອທຽບໃສ່ກັບງົວຜົນຜົນເມືອງອື່ນໆ

ຕາຕະລາງທີ 2.1: ສັງລວມຂໍ້ມູນສະຖິຕິສັດຄ້ຽວເອື້ອງ (ຫົວໜ່ວຍເປັນໂຕ)

ຊະນິດສັດ	ປີ					
	2006	2007	2008	2009	2010	2011
ງົວ	1.272.200	1.300.169	1.353.013	1.397.726	1.544.724	1.586.200
ຄວາຍ	1.095.800	1.110.838	1.122.585	1.154.456	1.168.780	774.200
ແບ້, ແກະ	190.000	216.607	242.602	268.866	371.242	215.600

ແຫຼ່ງທີ່ມາ: ກົມລ້ຽງສັດ ແລະ ການປະມົງ (2012)

2.5.2. ຜົນລູກປະສົມ

ຜົນລູກປະສົມນີ້ແມ່ນເກີດມາຈາກຜົນຜົນເມືອງປະສົມກັບຜົນອື່ນ ສ່ວນຫຼາຍແມ່ນຜົນ ບຣາມັນຊີບາ ແລະ ຜົນກຳແພງແສນ ເຊິ່ງຊາວພື້ນຢູ່ເດີມໄດ້ນຳເຂົ້າມາລ້ຽງ ແລະ ຂະຫຍາຍຜົນຢູ່ໃນປະເທດລາວເຮົາເປັນເວລາດົນນານມາແລ້ວ, ງົວຜົນລູກປະສົມສ່ວນຫຼາຍຈະສະແດງລັກສະນະ ເປັນຜົນທີ່ຂ້ອນຂ້າງໃຫຍ່ກວ່າຜົນຜົນ ເມືອງ ແລະ ມີຈຸດສີທີ່ແຕກຕ່າງກັນຄື: ສີນ້ຳຕານ ແລະ ສີຂາວ, ໃບຫູໃຫຍ່, ໜຽງໃຫຍ່ ແລະ ຍາວກວ່າຜົນຜົນ ເມືອງ, ໜັງບໍລິເວນທ້ອງຢ່ອນຍານ ແລະ ຕ້ອຍຄໍຫ້ວງຍານເລັກນ້ອຍ, ຮູບຮ່າງຈະສູງກວ່າຜົນຜົນເມືອງມີນ້ຳໜັກຫຼາຍກວ່າ ແລະ ທົນທານກວ່າຜົນຜົນເມືອງ ໃນປະຈຸບັນງົວຜົນລູກປະສົມແມ່ນນິຍົມລ້ຽງຫຼາຍສົມຄວນ ເຊິ່ງເປັນເງື່ອນໄຂດີທີ່ຈະປັບປຸງຜົນຜົນເມືອງໃຫ້ມີຄຸນນະພາບດີຂຶ້ນ.

2.5.3. ຜົນບຣາມັນ

ຜົນນີ້ມີຖິ່ນກຳເນີດໃນປະເທດອິນເດຍ ເຊິ່ງປະເທດສະຫະລັດອາເມຣິກາໄດ້ນຳມາລ້ຽງ ແລະ ປະສົມຜົນກັບງົວທີ່ມີຖິ່ນກຳເນີດຈາກປະເທດສະຫະລັດອາເມຣິກາ ເປັນເວລາເກືອບ 100 ປີ ແລ້ວຜ່ານການເລືອກເຝັນ ແລະ ການປັບປຸງຜົນຈຶ່ງກາຍເປັນຜົນບຣາມັນ ເຊິ່ງເປັນງົວຊັ້ນທີ່ດີທີ່ນິຍົມກັນລ້ຽງຫຼາຍໃນປະຈຸບັນ ຜົນບຣາມັນ (Brahman) ນີ້ເປັນຜົນທີ່ມີຂະໜາດໃຫຍ່ ແລະ ລຳຕົວຍາວ, ໜອກໃຫຍ່, ຫູໃຫຍ່ຍາວຫາງໃຫຍ່, ເຂົາຊັນຂຶ້ນເທິງ, ໜຽງ ແລະ ບໍລິເວນໜ້າທ້ອງຢ່ອນຍານ, ສູງທັງຕົວຜູ້ ແລະ ຕົວແມ່, ມີສີຂີ້ເທົ່າ ສີຂາວ, ສີແດງສີນ້ຳປົນແດງ ແລະ ສີດຳປົນແດງແຕ່ນິຍົມກັນລ້ຽງຫຼາຍແມ່ນສີຂາວ ເພດຜູ້ນ້ຳໜັກເຕັມໂຕສະເລ່ຍປະມານ 800-1.200 kg, ເພດແມ່ນ້ຳໜັກເຕັມໂຕສະເລ່ຍປະມານ 500-700kg, ຜົນບຣາມັນມີລັກສະນະຄຸນສົມບັດທີ່ດີເດັ່ນທາງດ້ານກຳມະຜົນດັ່ງນີ້:

❖ ຈຸດດີ

- ປັບຕົວເຂົ້າກັບສະພາບແວດລ້ອມໄດ້ດີ
- ທົນຕໍ່ພະຍາດ ແລະ ແມງໄມ້
- ການຈະເລີນເຕີບໂຕໄວ ແລະ ກຳໜ່າຍໄດ້ໄວ
- ເໝາະສຳລັບການປັບປຸງຜົນໃຫ້ມີຄຸນນະພາບດີຂຶ້ນເຊັ່ນ: ງົວຜົນຊັ້ນ ແລະ ງົວຜົນນົມ
- ສາມາດໃຊ້ງານໄດ້

❖ ຈຸດອ່ອນ

- ເປັນພັນທີ່ມີອັດຕາການປະສົມຕິດຂ້ອນຂ້າງຕ່ຳ ແລະ ການໃຫ້ລູກທຳອິດຊ້າ, ການໃຫ້ລູກຂ້ອນຂ້າງຫ່າງ
- ສ່ວນໃຫຍ່ຈະເລືອກກິນສະເພາະຫຍ້າທີ່ມີຄຸນນະພາບດີເມື່ອຫຍ້າຂາດແຄນຮ່າງກາຍຈະຫຼຸດລົງງ່າຍ ເຊິ່ງສະແດງໃຫ້ເຫັນໃນເມື່ອເຮົາປ່ອຍກິນຫຍ້າມັນຈະຢ່າງໄປທົ່ວທັງຫຍ້າແລ້ວຈຶ່ງກັບມາກິນ

2.5.4. ພັນຊາໂຮເລ

ພັນນີ້ມີຖິ່ນກຳເນີດມາຈາກປະເທດຝຣັ່ງ ລຳຕົວເປັນສີຂາວທັງໝົດ ຮູບຮ່າງລັກສະນະມີສີຄ້າຍຄືທ້ອງ ຝ້າ, ຂາສັ້ນ, ລຳຕົວກວ້າງຍາວ ແລະ ເລິກ, ມີກ້າມຊີ້ນຫຼາຍທາງໝົດຕົວນິດໄສເຊື່ອງເປັນພັນງົວທີ່ມີຂະໜາດໃຫຍ່ຫຼາຍ ເພດຜູ້ນ້ຳໜັກເຕັມໂຕສະເລ່ຍປະມານ 1.000-1.200kg ແລະ ເພດແມ່ນ້ຳໜັກເຕັມໂຕສະເລ່ຍປະມານ 700-800kg, ພັນຊາໂຮເລ ມີລັກສະນະຄຸນສົມບັດທີ່ດີເດັ່ນທາງດ້ານກຳມະພັນ ດັ່ງນີ້:

❖ ຈຸດດີ

- ມີການຈະເລີນເຕີບໂຕໄວ, ມີຂະໜາດໃຫຍ່, ມີຊີ້ນນຸ່ມ, ຊີ້ນສັນມີໄຂມັນ (Marbling) ເປັນທີ່ນິຍົມ ແລະ ຕ້ອງການຂອງຕະຫຼາດງົວຊີ້ນທີ່ມີຄຸນນະພາບດີ
- ເໝາະສົມສຳລັບທີ່ຈະນຳມາປະສົມພັນກັບແມ່ພັນງົວບຣາມັນ ຫຼື ຜະລິດລູກພັນບຣາມັນເພື່ອຈະນຳມາລ້ຽງເປັນງົວຊຸນ

❖ ຈຸດອ່ອນ

- ຖ້າລ້ຽງປັນພັນແທ້ ຫຼື ມີສາຍເລືອດທີ່ສູງ ຈະບໍ່ທົນຕໍ່ສະພາບແວດລ້ອມໃນບ້ານເຮົາ
- ບໍ່ເໝາະສົມສຳລັບທີ່ຈະນຳມາປະສົມກັບແມ່ພັນທີ່ນ້ອຍເພາະຈະອອກລູກຍາກ

2.5.5. ພັນກຳແພງແສນ

ພັນນີ້ເປັນພັນໃໝ່ທີ່ປັບປຸງ ໂດຍມະຫາວິທະຍາໄລກະເສດສາດ ວິທະຍາເຂດກຳແພງແສນ ໂດຍໃຊ້ພັນຊາໂຮເລ ແລະ ພັນບຣາມັນ ແຕ່ພັນກຳແພງແສນນີ້ເລີ່ມຕົ້ນປັບປຸງຈາກພັນພື້ນເມືອງ ແຕ່ພັນກຳແພງແສນແທ້ມີສາຍເລືອດ 25% ພັນພື້ນເມືອງ 25% ພັນບຣາມັນ ແລະ 50% ພັນຊາໂຮເລ ພັນນີ້ມີຮູບຮ່າງລັກສະນະຄື ພັນຊາໂຮເລ ເພດຜູ້ນ້ຳໜັກເຕັມໂຕສະເລ່ຍປະມານ 900-1.000kg, ເພດແມ່ນ້ຳໜັກເຕັມໂຕສະເລ່ຍປະມານ 600-700kg, ພັນກຳແພງແສນ (Kampangsang Beef Cattle) ມີລັກສະນະຄຸນສົມບັດທີ່ດີເດັ່ນທາງດ້ານກຳມະພັນ ດັ່ງນີ້:

❖ ຈຸດດີ

- ມີການຈະເລີນເຕີບໂຕໄວ, ມີຂະໜາດໃຫຍ່, ມີຊີ້ນນຸ່ມ, ຊີ້ນສັນມີໄຂມັນ, ຊາກມີຂະໜາດໃຫຍ່ ເປັນທີ່ນິຍົມ ແລະ ຕ້ອງການຂອງຕະຫຼາດ ງົວຊີ້ນທີ່ມີຄຸນນະພາບດີ
- ລ້ຽງງ່າຍ, ມີການຈະເລີນເຕີບໂຕ, ບໍ່ເລືອກອາຫານ ແລະ ທົນທານຕໍ່ສະພາບແວດລ້ອມໃນເຂດຮ້ອນໄດ້ດີ
- ເໝາະສົມສຳລັບທີ່ຈະນຳມາປະສົມພັນກັບພັນພື້ນເມືອງ ແລະ ພັນບຣາມັນ ຫຼື ຜະລິດລູກພັນເພື່ອຈະນຳມາລ້ຽງເປັນງົວຊຸນ
- ສາມາດຮັບການປະສົມພັນ ຫຼື ການຮ່ວມເພດໄດ້ໄວ.

❖ ຈຸດອ່ອນ

- ການລ້ຽງ ແມ່ນຕ້ອງມີຄວາມເອົາໃຈໃສ່ໃນການດູແລຮັກສາພໍສົມຄວນ ບໍ່ເໝາະສໍາລັບການລ້ຽງ ແບບປ່ອຍໃສ່ປ່າໂດຍບໍ່ມີການດູແລຮັກສາ.

2.5.6. ພັນພື້ນເມືອງຂອງອັງກິດ (Hereford)

ພັນນີ້ມີຖິ່ນກໍາເນີດມາຈາກປະເທດອັງກິດ ເຊິ່ງເປັນງົວພື້ນເມືອງຂອງປະເທດອັງກິດ, ລັກສະນະທົ່ວໄປຈະມີ ບໍ່ຄືກັນຄື: ໜ້າຂາວ, ລໍາໂຕສີແດງ, ມີສີແດງຢູ່ໃນບໍລິເວນກ້ອງຄໍໄປຫາສ່ວນທ້ອງ ແລະ ຂໍ້ຂາ, ມີເຂົ້າຍາວໂຄ້ງຈຶ່ງລົງ ແລະ ໂຄ້ງເຂົ້າຫາກັນ ເພດຜູ້ນ້ຳໜັກເຕັມໂຕສະເລ່ຍປະມານ 900-1.000kg, ເພດແມ່ນ້ຳໜັກເຕັມໂຕສະເລ່ຍ ປະມານ 800-900kg ລັກສະນະເສດເປັນສັດທີ່ແຂງແກ່ນ ແລະ ຫາກິນເກັ່ງ, ປະສິດຕິພາບໃນການປະສົມພັນສູງ, ກະດູກນ້ອຍຜະລິດຊີ້ນໄດ້ຫຼາຍເປັນທີ່ນິຍົມຂອງຕະຫຼາດງົວຊີ້ນ, ມີຄວາມທົນທານຕໍ່ສະພາບແວດລ້ອມໃນເຂດຮ້ອນ ໄດ້ດີ.

2.5.7. ພັນ Angus

ພັນນີ້ມີຖິ່ນກໍາເນີດມາຈາກປະເທດສະກັອດແລນ ເຊິ່ງເປັນພັນງົວຊີ້ນ, ລັກສະນະທົ່ວໄປຈະບໍ່ມີເຂົ້າ, ມີສີດໍາ ຂົນລຽບ, ເພດຜູ້ນ້ຳໜັກເຕັມໂຕສະເລ່ຍປະມານ 800-900kg, ເພດແມ່ນ້ຳໜັກເຕັມໂຕສະເລ່ຍປະມານ 600-700kg, ລັກສະນະເສດມີການຈະເລີນເຕີບໂຕໄວ, ເພດແມ່ເກີດລູກງ່າຍ ແລະ ລ້ຽງລູກເກັ່ງເປີເຊັນຊາກສູງ, ມີກ້າມຊີ້ນ ຫຼາຍ, ໂຄງກະດູກນ້ອຍ, ມີໄຂມັນຕໍ່າ ເປັນທີ່ນິຍົມຂອງຕະຫຼາດງົວຊີ້ນ, ມີຄວາມທົນທານຕໍ່ສະພາບແວດລ້ອມໃນ ເຂດໜາວໄດ້ດີ.

2.5.8. ພັນພື້ນເມືອງຂອງອາຊີ

ໄດ້ແກ່ພັນ Gujarat, Kanker, Ongole, Nellore ແລະ Sahiwal. ແມ່ນພັນຊີ້ນ ແລະ ນົມສໍາລັບພັນ GIR ແມ່ນພັນທີ່ໃຫ້ນົມ, ຊີ້ນ ແລະ ໃຊ້ແຮງງານ, ພັນ Red ແມ່ນຈະໃຫ້ນົມໂດຍສະເພາະ.

ຕາຕະລາງທີ 2.1: ພັນງົວທີ່ນິຍົມລ້ຽງ

ລ/ດ	ຊື່ແນວພັນ	ແຫຼ່ງກໍາເນີດ	ນ້ຳໜັກ (kg)		ເປັນພັນງົວ
			ເພດຜູ້	ເພດແມ່	
1	ພັນພື້ນເມືອງ	ປະເທດອິນເດຍ	300-350	200-250	ຊີ້ນ
2	Redsindhi	ປະເທດອິນເດຍ	450-500	300-400	ນົມ ແລະ ຊີ້ນ
3	Brahmam	ປະເທດອິນເດຍ	700-800	500-600	ຊີ້ນ
4	Zebu	ປະເທດອິນເດຍ	500-600	350-400	ນົມ
5	Sshival	ປາກິດສະຖານ	450-500	300-400	ນົມ
6	Holstein	ຢູໂຣບ	900-1.000	600-800	ນົມ
7	Heretein	ອັງກິດ	800-1.000	500-600	ຊີ້ນ
8	Charolais	ຝຣັ່ງເສດ	1.000-1.200	700-800	ຊີ້ນ

ແຫຼ່ງທີ່ມາ: ບຸນຖາວອນ ກຸນນະວົງສາ (2005)

ຕາຕະລາງທີ 2.2: ບາງຕົວເລກສັດລ້ຽງ ແລະ ການຜະລິດງົວໃນທົ່ວໂລກ

ລ/ດ	ທະວີບ	ປະເທດ	ປີ/ຫົວໜ່ວຍເປັນລ້ານໂຕ				
			2004	2005	2006	2007	2008
1	ອາຊີ	ອິນເດຍ	339	339	339	339	339
2	ອາເມຣິກາ	ເບຼຊິນ	189	195	198	199	202
3	ອາເມຣິກາ	ສະຫະລັດອາເມຣິກາ	212	218	226	235	245
4	ເອີລົບ	ອິດສະຕຣາລີ	37	37	38	38	38
6	ອາເມຣິກາ	ແມັກຊິໂກ	36	35	35	34	34
7	ອາເມຣິກາ	ການາດາ	20	20	20	19	19
8	ອາເມຣິກາໃຕ້	ອາກຊັງຕິນ	66	65	65	67	67

ແຫຼ່ງທີ່ມາ: FAO (2008)

2.6 ຍຸດທະສາດການຜັດທະນາ ແລະ ປັບປຸງການຈະເລີນເຕີບໂຕຂອງງົວພື້ນເມືອງ

ປະເທດລາວ ເປັນປະເທດການກະສິກຳເພາະວ່າຫຼາຍກວ່າ 85% ຂອງປະຊາກອນຢູ່ໃນປະເທດປະກອບອາຊີບເປັນຊາວກະສິກອນ. ຜົນຜະລິດທາງດ້ານການກະສິກຳກວມ 35% ຂອງ GDP ມີ 2 ຂະແໜງການທີ່ສຳຄັນໃນການກະສິກຳເຊັ່ນ: ການປູກຝັງ ແລະ ການລ້ຽງສັດ. ເປັນເວລາຫຼາຍສັດຕະວັດມາແລ້ວການລ້ຽງງົວ ແມ່ນມີຄວາມສຳຄັນ ໃນອົງປະກອບຂອງຝາມການລ້ຽງສັດໃນປະເທດລາວທີ່ສືບເນື່ອງມາເຖິງທຸກວັນນີ້. ຜະລິດຕະພັນຂອງງົວລວມມີຊັ້ນງົວ ເປັນອາຫານຊັ້ນດີຂອງຄົນຈຳນວນຫຼາຍ. ສຳລັບອາຈີມງົວ ແລະ ກະດູກເປັນຝຸ່ນທີ່ອຸດົມ ສົມບູນເພື່ອການປູກຝັງ, ດ້ວຍເຫດຜົນນີ້ຝົບວ່າຊັ້ນເປັນສິ່ງສຳຄັນສຳລັບອາຫານຄົນ, ການບໍລິໂພກຊັ້ນຢູ່ໃນ ສປປ ລາວ ແມ່ນເພີ່ມຂຶ້ນໃນປະຈຸບັນ. ເພາະສະນັ້ນ, ໃນເງື່ອນໄຂຂອງ ສປປ ລາວ ງົວແມ່ນມີຄວາມສຳຄັນຫຼາຍເປັນສັດເສດຖະກິດໃນຂະແໜງການກະສິກຳ ເພາະວ່າງົວສາມາດສະໜອງຊັ້ນງົວດ້ວຍອາຫານທີ່ມີໄປຼຕິນສູງສຳລັບຄອບຄົວ. ນອກຈາກນັ້ນ, ງົວຍັງສາມາດນຳລາຍໄດ້ມາສູ່ຊາວກະສິກອນຜູ້ລ້ຽງງົວຢູ່ໃນ ສປປ.ລາວ (FAO, 2010).

2.6.1 ແນວພັນງົວທີ່ນິຍົມລ້ຽງ

ງົວ ທີ່ຊາວກະສິກອນນິຍົມລ້ຽງ ສ່ວນຫຼາຍແມ່ນແນວພັນພື້ນເມືອງ ເຊິ່ງເປັນແນວພັນດັ້ງເດີມທີ່ມີຢູ່ໃນປະເທດເຮົາ ແຕ່ມີຕົ້ນກຳເນີດມາຈາກປະເທດອິນເດຍ ເຊິ່ງມີຊື່ວ່າ: ຊິບຸ, ແຕ່ງົວພື້ນເມືອງມີຮູບຮ່າງນ້ອຍ, ໜອກບໍ່ໃຫຍ່, ມີຫູນ້ອຍ, ສີນ້ຳຕານປົນແດງ, ໂຕຜູ້ມີສີຊຸ່ນກວ່າໂຕແມ່ ໂຕຜູ້ມີນ້ຳໜັກປະມານ 300-350 kg ມີຂະໜາດສູງປະມານ 120-135 cm; ໂຕແມ່ ມີນ້ຳໜັກປະມານ 200-250 kg ມີຂະໜາດສູງປະມານ 90-105 cm. ສຳລັບງົວທີ່ເກີດໃໝ່ມີນ້ຳໜັກປະມານ 10-15 kg ງົວແມ່ຈະໃຫ້ລູກຄັ້ງທຳອິດເມື່ອອາຍຸໄດ້ 3-4 ປີ ແຕ່ໂຕແມ່ມີນ້ຳໜັກປະມານ 150-180 kg; ໂຕຜູ້ປະມານ 200-250 kg ມີຮອບເອິກປະມານ 98-111 cm ແລະ ງົວຈະເລີນເຕີບໂຕເຕັມທີ່ເມື່ອອາຍຸປະມານ 5-6 ປີ.

2.6.2 ການໃຫ້ອາຫານເສີມແກ່ສັດລ້ຽງ

1. ອາຫານເສີມ

ແມ່ນການໃຫ້ອາຫານແກ່ສັດ ເພີ່ມເຕີມທີ່ນອກເໜືອຈາກການແທະເລັມໃນທົ່ງຫຍ້າລ້ຽງສັດແລ້ວ. ທັງນີ້ກໍ່ເພື່ອໃຫ້ສັດໄດ້ຮັບອາຫານຕາມຄວາມຕ້ອງການຂອງມັນ ເຊິ່ງອາຫານເສີມທີ່ຝົບເຫັນທົ່ວໄປໄດ້ແກ່: ຫຍ້າແຫ້ງ, ຫຍ້າໜັກ, ອາຫານເຂັ້ມຂຸ້ນ, ຢູເຣຍ ແລະ ການນຳຕານ (ສາຍັນ, 1997).

2. ເປັນຫຍັງຈຶ່ງຕ້ອງໃຫ້ອາຫານເສີມ

ຄຸນນະພາບ ແລະ ປະລິມານຂອງອາຫານສັດທີ່ມີຢູ່ ມີອິດທິພົນຫຼາຍຕໍ່ການໃຫ້ອາຫານສັດ ຊາວກະສິກອນ ຜູ້ລ້ຽງສັດອາດຈະບໍ່ຈຳເປັນທີ່ຈະໃຫ້ອາຫານສັດແກ່ສັດລ້ຽງເລີຍ, ຖ້າຫາກວ່າຄຸນນະພາບ ແລະ ປະລິມານອາຫານທີ່ ສັດແທະເລັມມີພຽງພໍກັບຄວາມຕ້ອງການຂອງສັດ (ສາຍັນ, 1997). ເຖິງຢ່າງໃດກໍຕາມຄວາມຕ້ອງການໃນດ້ານ ອາຫານເສີມ ອາດເນື່ອງມາຈາກ:

- ການຂາດແຄນອາຫານທີ່ຈະໃຫ້ສັດເຂົ້າແທະເລັມ
- ການຂາດຄວາມສົມດຸນໃນດ້ານທາດອາຫານສັດ
- ການລົດລົງຂອງນ້ຳໜັກຮ່າງກາຍສັດ
- ເພື່ອໃຫ້ໄດ້ຜົນຜະລິດຕາມຄາດໝາຍ
- ໃຫ້ຄວາມສະບາຍໃຈແກ່ສັດທີ່ກຳລັງໃຫ້ນົມ

3. ປະເພດຂອງອາຫານເສີມ

ອາຫານເສີມທີ່ຈະໃຫ້ກັບສັດລ້ຽງອາດແບ່ງໄດ້ ດັ່ງນີ້:

- ອາຫານເສີມແຮ່ທາດ: ໄດ້ແກ່ຜົວກະດູກປີນ, ຫີນປຸນປີນ ແລະ ແຮ່ທາດອື່ນໆ
- ອາຫານເສີມໂປຣຕິນ: ອາຫານເສີມໃດທີ່ມີໂປຣຕິນຫຼາຍກວ່າ 20% ຂຶ້ນໄປໃຫ້ຖືວ່າເປັນອາຫານເສີມ ໂປຣຕິນ ແຕ່ຖ້າຫາກອາຫານເສີມມີໂປຣຕິນຕໍ່າກວ່າ 20% ໃຫ້ຈັດຢູ່ໃນອາຫານເສີມຜະລັງງານ
- ອາຫານເສີມຜະລັງງານ: ເປັນອາຫານທີ່ໃຫ້ແບ່ງ ຫຼື ຄາໂບໄຮເດຣດຫຼາຍ ເຊິ່ງໄດ້ແກ່ຜົວກະດູກເຂົ້າ, ສາລີ, ມັນຕ່າງໆ (ສາຍັນ, 1997)

2.6.3 ຫຼັກການໃນການທອມງົວ

ຈິຣະສິດ (2006) ໄດ້ຂຽນໄວ້ວ່າ: ເພື່ອໃຫ້ການທອມງົວສິ່ງຕະຫຼາດປະສົບຜົນສຳເລັດ ແລະ ໄດ້ກຳໄລ ຕາມຄວນ ຈຶ່ງຄວນຈະຕ້ອງວາງຫຼັກການໃນການທອມງົວໄວ້ ດັ່ງຕໍ່ໄປນີ້:

1. ການຄັດເລືອກງົວທີ່ຈະນຳມາທອມ

ຕ້ອງເປັນງົວທີ່ມີລັກສະນະໃຫຍ່ ໂຄງຮ່າງໄດ້ສັດສ່ວນ ມີອັດຕາການແລກປ່ຽນອາຫານມາເປັນນ້ຳໜັກຕົວ ຂ້ອນຂ້າງສູງ ແລະ ເມື່ອທອມແລ້ວຂ້າຈະຕ້ອງໄດ້ຊື້ນຕາມຄວາມຕ້ອງການຂອງຕະຫຼາດ. ງົວທີ່ນຳມາທອມເປັນລູກ ງົວທີ່ມີອາຍຸເຖິງ 2 ປີ ເປັນງົວຝື້ນເມືອງ ຫຼື ງົວນົມໂຕຜູ້ ເຊິ່ງເປັນງົວຢູ່ໃນສະພາບຈ່ອຍຜອນລາຄາບໍ່ແພງ ການຄັດ ເລືອກງົວມາທອມຄວນຄຳນຶງເຖິງບັນຫາຕໍ່ໄປນີ້:

- ອາຍຸໜ້ອຍຈະເພີ່ມນ້ຳໜັກໄວ ໂດຍໃຊ້ອາຫານໜ້ອຍກວ່າອາຍຸຫຼາຍ ເພາະງົວທີ່ມີອາຍຸໜ້ອຍ ຈະມີ ປະສິດທິພາບໃນການປ່ຽນອາຫານເປັນຊີ້ນໄດ້ດີກວ່າງົວອາຍຸຫຼາຍ ງົວທີ່ຈ່ອຍຜອນນ້ຳໜັກຈະເພີ່ມຂຶ້ນໄວກວ່າທີ່ມີ ສະພາບອ້ວນສົມບູນ
- ງົວແຕ່ລະຜັນມີຄວາມສາມາດໃນການຈະເລີນເຕີບໂຕບໍ່ຄືກັນ ງົວຕ່າງປະເທດມີອັດຕາການຈະເລີນ ເຕີບໂຕດີກວ່າງົວຝື້ນເມືອງ ເຮັດໃຫ້ປະຢັດອາຫານທີ່ກິນແຕ່ເນື່ອງຈາກວ່າງົວຜັນຕ່າງ ປະເທດບໍ່ທົນທານຕໍ່ສະພາບ ອາກາດ ຈຶ່ງມີການປະສົມຜັນຂ້າມ ເພື່ອໃຫ້ໄດ້ລູກງົວຜັນປະສົມທີ່ຮັກ ສາລັກສະນະດີຂອງແຕ່ລະຜັນຮ່ວມກັນ ລູກ ງົວປະສົມຈະມີຮ່າງກາຍແຂງແຮງ ແລະ ມີການຈະເລີນເຕີບໂຕດີ ເໝາະສົມໃນການນຳມາທອມ ຖ້ານຳເອົາງົວຝື້ນ ເມືອງອາຍຸ 1-2 ປີ ຫຼື ມີນ້ຳໜັກປະມານ 150-200 kg ມາທອມໃນຄອກປະມານ 4-5 ເດືອນ ຈະເພີ່ມນ້ຳໜັກປະ ມານ 50-70 kg ຫຼື ວັນລະປະມານ 0.3-0.4 kg/ໂຕ, ງົວໂຕຜູ້ທີ່ບໍ່ຕອນຈະໃຫຍ່ໄວກວ່າງົວທີ່ຕອນ ແຕ່ມີໄຂແຊກ ຊ້ອນໃນກ້ານຊື່ນຫຼາຍກວ່າ.

2. ອາຫານ ແລະ ການໃຫ້ອາຫານງົວທອມ

ໃນການລ້ຽງງົວຜະລິດເປັນສິນຄ້າ ບໍ່ຄວນເນັ້ນຜົນຜະລິດສູງ ມາປຽບທຽບແຕ່ໃຫ້ເບິ່ງທີ່ຜົນກຳໄລສູງສຸດ ໃນລະບົບການຜະລິດນັ້ນ ການເລືອກໃຊ້ຜົດອາຫານສັດທີ່ມີໃນທ້ອງຖິ່ນນັ້ນ ຈຶ່ງພໍພຽງກັບການລ້ຽງງົວທີ່ເປັນອາຊີບ ເສີມຂອງຊາວກະສິກອນ (ສີດາ, 2002). ອາຫານເປັນປັດໃຈໜຶ່ງທີ່ສຳຄັນມີຜົນຕໍ່ກຳໄລ ແລະ ຜົນສຳເລັດຂອງຝາມ ເນື່ອງຈາກວ່າຕົ້ນທຶນການຜະລິດສ່ວນໃຫຍ່ ແມ່ນເປັນຄ່າອາຫານສູງເຖິງ 60-70% ຂອງຄ່າໃຊ້ຈ່າຍທັງໝົດຖ້າການ ນຳໃຊ້ອາຫານຫຍາບ ເມື່ອປຽບທຽບກັບອາຫານຊຸ້ນແລ້ວເຫັນວ່າຕົ້ນທຶນອາຫານເຂັ້ມຊຸ້ນແມ່ນສູງເຖິງ 29.6-57.4% ໃນຂະນະທີ່ອາຫານຫຍາບມີພຽງ 7.12-14.1% ຂອງຕົ້ນທຶນທີ່ໃຊ້ຈ່າຍໃນຝາມ (ກິດຕິພົນ, 2003). ໃນ ໄລຍະການທອມອາດເປັນ 90-150 ວັນ ເຖິງແມ່ນວ່າເຮົາຈະໃຊ້ອາຫານຫຍາບເຊັ່ນ: ຫຍ້າສິດ, ຫຍ້າແຫ້ງ ຫຼື ຫຍ້າໝັກ ທີ່ມີຄຸນຄ່າທາດອາຫານສູງໃນຈຳນວນ 40-60 % ກໍ່ຕາມ, ຍັງມີຄວາມຈຳເປັນໃນການໃຊ້ອາຫານຊຸ້ນທີ່ມີຄຸນ ນະພາບດີໄວ້ເສີມໃຫ້ງົວໄດ້ກິນ ເຊິ່ງອາຫານຊຸ້ນເປັນຕົ້ນທຶນສຳຄັນຮອງຈາກຄ່າແນວພັນງົວ. ສະນັ້ນ ຫາກຕົ້ນທຶນ ອາຫານຊຸ້ນ ຫຼື ຕົ້ນທຶນອາຫານທັງໝົດຢູ່ໃນເກນຕ່ຳເທົ່າໃດກໍ່ຍິ່ງເຮັດໃຫ້ເຮົາມີກຳໄລຫຼາຍຍິ່ງຂຶ້ນ (ຈິຣະສິດ, 2006).

ຈຳນວນອາຫານທີ່ມີຄຸນນະພາບ (ທາດແຫ້ງ) ທີ່ສັດຕ້ອງການແມ່ນປະມານ 2.5-3.5% ຂອງນ້ຳໜັກ/ວັນ ເຊິ່ງຈຳນວນດັ່ງກ່າວຈະເທົ່າກັບອາຫານສິດປະມານ 10-15 % ຂອງນ້ຳໜັກ/ວັນ ຕົວຢ່າງ: ງົວທີ່ມີນ້ຳໜັກປະມານ 300 kg ຕ້ອງໃຫ້ອາຫານປະມານ 7-10 kg (ທາດແຫ້ງ)/ວັນ ຊຶ່ງຈະເທົ່າກັບອາຫານສິດ (ຫຍ້າສິດ) ປະມານ 30-45 kg/ວັນ (ສີດາ, 2002).

3. ການຄຳນວນປະລິມານອາຫານ

ອາຫານສຳລັບງົວທອມປະກອບດ້ວຍອາຫານຫຍາບ (Roughage) ແລະ ອາຫານຊຸ້ນ (Concen ກຸ່ມທີ ra ກຸ່ມທີ e) ດັ່ງນັ້ນ, ການຄຳນວນປະລິມານອາຫານຫຍາບ ແລະ ອາຫານຊຸ້ນທີ່ຈະໃຫ້ແກ່ງົວທອມໃຫ້ຍືດຫຼັກການ 3 ປະການຄື:

- 1) ອັດຕາສ່ວນລະຫວ່າງອາຫານຫຍາບ ແລະ ອາຫານຊຸ້ນ
- 2) ກຳນົດເປີເຊັນວັດຖຸແຫ້ງ (% DM; Dry mater) ຕາມອາຍຸ ຫຼື ນ້ຳໜັກຂອງງົວເຊັ່ນ:
  - ງົວອາຍຸຕ່ຳກວ່າ 1 ປີ ຕ້ອງການ 3 % DM ຂອງນ້ຳໜັກຕົວ
  - ງົວອາຍຸ 1-2 ປີ ຂຶ້ນໄປ ຕ້ອງການ 2.5 % DM ຂອງນ້ຳໜັກຕົວ
  - ງົວອາຍຸ 2 ປີ ຂຶ້ນໄປ ຕ້ອງການ 2 % DM ຂອງນ້ຳໜັກຕົວ
- 3) ວັດຖຸແຫ້ງໃນອາຫານຫຍາບສິດ ແລະ ອາຫານຊຸ້ນເຊັ່ນ:
  - ອາຫານຫຍາບສິດມີເປີເຊັນ DM 20-25% ແລະ ສ່ວນທີ່ເຫຼືອເປັນຄວາມຊຸ່ມ 75-80%
  - ອາຫານຊຸ້ນມີເປີເຊັນ DM 85-88% ແລະ ສ່ວນທີ່ເຫຼືອເປັນຄວາມຊຸ່ມ 12-15%

4. ການຈັດການງົວທອມ

ຕ້ອງໄດ້ມີການສັກຢາວັກຊີນ, ຢາຖ່າຍພະຍາດກາຝາກໃນໄລຍະເອົາເຂົ້າທອມໄດ້ 3-21 ມື້ ເພື່ອໃຫ້ ສຸຂະພາບຂອງງົວທອມຢູ່ໃນສະພາບພ້ອມສຳລັບການສ້າງຊີ້ນ ແລະ ການຈັດໃຫ້ສັດຢູ່ໃນຄອກທີ່ຖືກຫຼັກອະນາ ໄມ ຄື: ການຖ່າຍເທຂອງເສຍໄດ້ດີ, ໂຮງເຮືອນທີ່ສະອາດເຢັນສະບາຍ ເຊິ່ງເປັນສິ່ງທີ່ຜູ້ລ້ຽງຄວນໄດ້ປະຕິບັດ. ໄຊຍາ (2004) ໄດ້ກ່າວໄວ້ວ່າ: ເປັນທີ່ຍອມຮັບຂອງຫຼາຍໆຝ່າຍແລ້ວວ່າ ການລ້ຽງງົວທອມເປັນອີກທາງເລືອກໜຶ່ງ ຂອງ ການລ້ຽງງົວຊີ້ນທີ່ຈະມີອານາຄົບທີ່ດີ ເພາະການລ້ຽງງົວຊີ້ນໄດ້ເລີ່ມມີການຕົ້ນຕົວ ແລະ ເຂົ້າໃຈເຖິງອົງປະກອບຕ່າງໆ ທີ່ຈະນຳໄປສູ່ຄວາມສຳເລັດ ເຊິ່ງຂຶ້ນຢູ່ກັບປັດໄຈທີ່ສຳຄັນ ດັ່ງນີ້:

- ຕ້ອງໃຊ້ຜົນງົວທີ່ດີ

- ອາໄສຫຼັກວິຊາການລ້ຽງດູທິຖິກຕ້ອງ
- ໃຊ້ອາຫານທີ່ດີ
- ມີການຕະຫຼາດຮັບຊື້ທີ່ມີລາຄາດີ ແລະ ໝັ້ນຄົງ

ການທອມງົວໃຊ້ເວລາປະມານ 3 - 6 ເດືອນ, ການທອມງົວເປັນການລ້ຽງງົວທີ່ໃຊ້ໄລຍະເວລາຈຳກັດ ປະມານ 180 ວັນ, ລ້ຽງດ້ວຍອາຫານພວກຫຍ້າສົດ, ຫຍ້າແຫ້ງ, ເຜືອງ ເຊິ່ງນຳມາປະສົມກັບຮຳ, ມັນຕົ້ນບົດ, ເປືອກ ຫອຍປິ່ນ. ຈຸດປະສົງ ຂອງການທອມງົວແມ່ນເພື່ອເພີ່ມນ້ຳໜັກຂອງງົວ ແລະ ເຮັດໃຫ້ຊີ້ນງົວມີຄຸນນະພາບກ່ອນສົ່ງ ຕະຫຼາດ ໂດຍທົ່ວໄປແລ້ວການລ້ຽງງົວຢູ່ຕາມທຳມະຊາດ ຈະບໍ່ຢູ່ໃນສະພາບທີ່ດີພໍເນື່ອງຈາກງົວບໍ່ໄດ້ຮັບສານອາ ຫານພຽງພໍຈຶ່ງຕ້ອງທອມ ຈະເຮັດໃຫ້ຊີ້ນມີຄຸນສົມບັດເປັນຊີ້ນງົວທອມ ແລະ ເຮັດໃຫ້ງົວມີນ້ຳໜັກເພີ່ມຂຶ້ນໃນເວລາ ທີ່ສັ້ນ ການທອມງົວໂດຍທົ່ວໄປແລ້ວຈະຕ້ອງໃຫ້ງົວກິນອາຫານຫຍາບ ແລະ ຕ້ອງຢູ່ໃກ້ແຫຼ່ງອາຫານທີ່ມີລາຄາຖືກ ຢ່າງໜ້ອຍຕ້ອງເປັນພືດອາຫານສັດທີ່ປູກເອງໃຫ້ງົວກິນສະດວກ.

2.7 ສະພາບໃນການຜະລິດ ແລະ ການຄ້າງົວຂອງ ສປປ ລາວ

ງົວ ແມ່ນສັດທີ່ມີບົດບາດສຳຄັນຫລາຍຕໍ່ກັບຊີວິດການເປັນຢູ່ຂອງປະຊາຊົນລາວ. ຊີ້ນງົວຍັງແມ່ນແຫຼ່ງທາດ ອາຫານຂອງປະຊາຊົນລາວ, ເຊິ່ງໃນແຕ່ລະປີ ສປປ ລາວ ເຮົາ ບໍລິໂພກງົວບໍ່ຕ່ຳກວ່າ 100.000 ໂຕ ຕໍ່ປີ ນອກຈາກ ນັ້ນ, ງົວຍັງແມ່ນທຶນສຳຮອງຂອງປະຊາຊົນ ແລະ ເປັນສິນຄ້າສິ່ງອອກ. ໃນແຕ່ລະປີປະເທດເຮົາໄດ້ສົ່ງງົວອອກໄປ ປະເທດເພື່ອນບ້ານປະມານ 80-90 ພັນໂຕ. ເຖິງວ່າງົວຈະມີບົດບາດສຳຄັນກໍຕາມ, ແຕ່ການພັດທະນາການລ້ຽງງົວ ຂອງປະເທດເຮົານັ້ນ ແມ່ນຍັງຊັກຊ້າຫຼາຍຖ້າຈະປຽບທຽບກັບທ່າແຮງຂອງປະເທດເຮົາ. ຕາມຄວາມຈິງໃນປະຫວັດ ວັດທະນະທຳການກິນຂອງຄົນລາວ ບໍ່ມັກກິນຊີ້ນງົວ ແລະ ລ້ຽງງົວໄວ້ເພື່ອແກ່ກວຽນຂົນສົ່ງເຄື່ອງຂອງ ແລະ ຕ່າງຜົນ ຜະລິດກະສິກຳ ແຕ່ພາຍຫຼັງການປົດປ່ອຍປະເທດມານີ້ ຄົນລາວເຮົາ ຈຶ່ງນິຍົມການບໍລິໂພກຊີ້ນງົວເພີ່ມຂຶ້ນເປັນລຳ ດັບ. ໃນໄລຍະຜ່ານມາສະພາບການຂະຫຍາຍຕົວຂອງຝູງງົວຂອງ ສປປ ລາວ ຍັງບໍ່ທັນສະໜ້າສະເໝີ, ພາຍຫຼັງທີ່ປະ ເທດຊາດໄດ້ຮັບການປົດປ່ອຍຈຳນວນຝູງງົວ ໃນ ສປປ ລາວ ໄດ້ເພີ່ມຂຶ້ນຢ່າງໄວວາຈາກ 326.000 ໂຕໃນປີ 1975 ເປັນ 1.145.000 ໂຕ ໃນປີ 1995. ແຕ່ໃນຊ່ວງ 10 ປີ ຫຼັງນີ້ ເປົ້າເຊັ່ນການເພີ່ມຂຶ້ນ ແມ່ນຕ່ຳຫຼາຍຄື ມີປະມານ 3,3% ຕໍ່ປີ. ໃນການສຳຫຼວດປີ 2011 ພົບວ່າ: ມີຄົວເຮືອນທີ່ມີງົວ ປະມານ 297,000 ຄົວເຮືອນ ຫຼື 38% ຂອງຄົວເຮືອນທີ່ ເຮັດອາຊີບກະສິກຳທັງໝົດ, ມີການຖືຄອງງົວສະເລ່ຍແຕ່ 5,3 ໂຕ ຕໍ່ຄົວເຮືອນ, ການລ້ຽງງົວພົບຫຼາຍຢູ່ເຂດທົ່ງ ພຽງ ພາກກາງ ກວມເອົາຫຼາຍກວ່າ 50% ຂອງຝູງງົວທັງໝົດ. ຕົວເລກໃນປີ 2018 ສປປ ລາວ ມີງົວ 2 ລ້ານກວ່າໂຕ. ມີ ແມ່ພື້ນຖານທີ່ສາມາດຜະລິດລູກໄດ້ມີປະມານ 600.000 ໂຕ, ຄາດຄະເນໃຫ້ຜົນຜະລິດໄດ້ ປະມານ 480,000 ໂຕຕໍ່ ປີ, ນຳໃຊ້ສຳລັບການບໍລິໂພກພາຍໃນ 330.000 ໂຕ ແລະ ສົ່ງອອກໄປປະ ເທດເພື່ອນບ້ານໄດ້ພຽງ 80.000- 100.000 ໂຕ. ອັດຕາທີ່ຈຶ່ງໄວ້ເພື່ອທົດແທນ ແລະ ຂະຫຍາຍຝູງໃນແຕ່ລະປີ ປະມານ 70.000-100.000 ໂຕ. ສປປ ລາວ ມີຟາມລ້ຽງງົວທັງໝົດ 200 ກວ່າຟາມ, ເຊິ່ງມີງົວຢູ່ໃນຟາມ 40.000 ໂຕ ປະມານມີ 12.000 ແມ່ ແລະ ຄາດ ຄະເນໃຫ້ຜົນຜະລິດປະມານ 10.000 ໂຕຕໍ່ປີເທົ່ານັ້ນ.

ໂດຍອີງຕາມການສຳຫຼວດເນື້ອທີ່ດິນກະສິກຳຂອງກົມຄຸ້ມຄອງ ແລະ ພັດທະນາທີ່ດິນກະສິກຳ ປີ 2012 ທົ່ວ ປະເທດ ມີພື້ນທີ່ທົ່ງຫຍ້າທຳມະຊາດທີ່ສາມາດລ້ຽງສັດໃຫຍ່ໄດ້ທັງໝົດ 672.731 ເຮັກຕາ, ໃນນັ້ນນອນຢູ່ໃນເຂດ ພູດອຍ ແລະ ທົ່ງພຽງນ້ອຍ 80,3%, ຢູ່ໃນເຂດພູພຽງ 10,6%, ທົ່ງພຽງພາກກາງມີ 2,7% ແລະ ໃນ 7 ທົ່ງພຽງໃຫຍ່ ມີ 6,4%. ມາຮອດປະຈຸບັນ ປະຊາຊົນໄດ້ມີການຕື່ນຕົວປູກຫຍ້າລ້ຽງງົວໃນປະລິມານສູງສົມຄວນ, ທົ່ວປະ ເທດ, ເຊິ່ງມີທົ່ງຫຍ້າປູກແລ້ວປະມານ 40.000 ເຮັກຕາ, ສາມາດໃຫ້ຜົນຜະລິດໄດ້ປະມານ 2.000.000 ໂຕນຕໍ່ປີ. ພັນງົວທີ່

ລ້ຽງໃນ ສປປ ລາວ ສູງກວ່າ 95% ແມ່ນຜົນຜົ້ນເມືອງ. ອັດຕາການໃຫ້ລູກຂອງຝູງງົວແມ່ທີ່ໃຫ້ລູກໄດ້ ຢູ່ໃນລະດັບ 60-80%, ອັດຕາການຕາຍຂອງງົວນ້ອຍເກີດໃຫມ່ຍັງສູງ. ນ້ຳໜັກສະເລ່ຍຂອງງົວອາຍຸ 3 ປີ ຂຶ້ນເມື່ອມີຢູ່ລະຫວ່າງ 180- 200 ກິໂລກຼາມ, ການປັບປຸງຜົນງົວເພື່ອຍົກໃຫ້ໄດ້ນ້ຳໜັກສະເລ່ຍເກີນ 250 ກິໂລກຼາມ. ເຖິງວ່າໄດ້ມີຄວາມ ພະຍາຍາມ ແຕ່ກໍຍັງບໍ່ທັນໄດ້ຮັບຜົນສຳເລັດເທົ່າທີ່ຄວນ. ດ້ານການປຸງແຕ່ງຊີ້ນງົວ ເພື່ອເພີ່ມມູນຄ່າ ໂດຍ ລວມແລ້ວ ຫາກເລີ່ມມີການພັດທະນາ, ສາເຫດຫຼັກກໍຄືຍ້ອນຜູ້ບໍລິໂພກຂອງລາວ ຍັງບໍ່ທັນຫັນປ່ຽນທັດສະນະຄະດີ ແລະ ພຶດຕິ ກຳໃນການບໍລິໂພກຈາກແບບດັ້ງເດີມໄດ້, ຄົນສ່ວນຫຼາຍຍັງຂາດຄວາມສົນໃຈໃນດ້ານຄຸນນະພາບ ແລະ ຄວາມ ສະອາດ. ມັກບໍລິໂພກຊີ້ນສົດຫຼາຍກວ່າຊີ້ນທີ່ໄດ້ຜ່ານການປຸງແຕ່ງດ້ວຍວິທີການຕ່າງໆ. ໃນປະຈຸບັນທົ່ວປະ ເທດມີ ຈຸດຂ້າສັດທັງໝົດ ກວ່າ 500 ແຫ່ງ ໃນນີ້ເປັນບ່ອນຂ້າສັດທີ່ມີມາດຖານຖືກຕາມຫຼັກສູດຂາດາໄມ ພຽງ 2 ແຫ່ງ, ທີ່ ເຫຼືອ ແມ່ນຍັງເປັນແບບປະຖົມປະຖານ ບໍ່ທັນໄດ້ມາດຖານສຸຂາດາໄມທີ່ດີ. ກ່ຽວກັບຕົ້ນທຶນການຜະລິດງົວ ເປັນ ຕົ້ນ ແມ່ນດ້ານອາຫານ, ແນວຜົນ, ແຮງງານ, ຄ່າຫຼັຍຫຼຸດຄອກ ແລະ ເຮັດການໄລ່ລຽງຜົນກຳໄລ ຍັງບໍ່ທັນມີການສຶກສາ ຢ່າງຊັດເຈນເທື່ອ. ໂດຍລວມການນຳໃຊ້ປັດໃຈນຳເຂົ້າ ເພື່ອການລ້ຽງງົວເປັນສິນຄ້າ ຍັງມີໜ້ອຍທີ່ສຸດ, ຍັງອາໄສ ອາຫານຕາມທຳມະຊາດ, ຄຸນນະພາບບໍ່ສູງ, ກິດຈະກຳປັບປຸງ ແລະ ປະສົມຜົນງົວ ຫາກມີການລິເລີ່ມ. ສະຫຼຸບລວມ ແລ້ວ, ເຖິງວ່າຕົ້ນທຶນການຜະລິດງົວຂອງຊາວກະສິກອນຍັງຕ່ຳ ແຕ່ຍັງຂາດປະສິດ ທິຜົນ, ໃຊ້ເວລາລ້ຽງຍາວນານ ແລະ ໄດ້ຄຸນນະພາບຊີ້ນງົວບໍ່ທັນດີ.

ດ້ານການຕະຫຼາດງົວ ແມ່ນຕະຫຼາດງົວມີຊີວິດ ແລະ ຕະຫຼາດຊີ້ນງົວສົດ. ການຄ້າງົວທີ່ມີຊີວິດ ແມ່ນອາໄສ ການເກັບຊື້ຂອງພໍ່ຄ້າຄົນກາງ ແລ້ວເອົາໄປທ້ອນໂຮມໄວ້ໃນສະຖານທີ່ທ້ອນໂຮມສັດ ຫຼື ສົ່ງໃຫ້ໂຮງຂ້າສັດ ແລະ ບ່ອນຂ້າສັດຍ່ອຍ, ຢູ່ປະເທດເຮົາຍັງບໍ່ທັນມີຕະຫຼາດນັດປະມຸນຊື້ຂາຍງົວມີຊີວິດ, ເຊິ່ງຜ່ານມາ ກໍມີບາງໂຄງການໄດ້ ພະຍາຍາມລິເລີ່ມສ້າງຂຶ້ນແຕ່ກໍບໍ່ຍືນຍົງ. ສຳລັບຕະຫຼາດຊີ້ນງົວຂອງປະເທດເຮົາ ຍັງເປັນຕະຫຼາດຊີ້ນງົວລະດັບຕ່ຳ ຂາຍຢູ່ຕາມຕະຫຼາດສົດຂອງຊຸມຊົນ ຫຼື ຮ້ານຂາຍຊີ້ນຕາມແຄມທາງ. ຕະຫຼາດລະດັບກາງ ແລະ ສູງແມ່ນຍັງມີໜ້ອຍ ຫຼື ມີ ກໍແມ່ນຊີ້ນງົວນຳເຂົ້າຈາກຕ່າງປະເທດ. ກ່ຽວກັບລາຄາຊີ້ນງົວ ໄດ້ມີການປັບໂຕເພີ່ມຂຶ້ນມາຕັ້ງແຕ່ ປີ 2011 ເປັນຕົ້ນມາ. ໃນປະຈຸບັນ ລາຄາງົວມີຊີວິດທີ່ສົ່ງເຂົ້າໂຮງຂ້າ, ງົວລາດ ຢູ່ລະຫວ່າງ 22.000-25.000 ກີບຕໍ່ກິໂລກຼາມ. ສ່ວນລາຄາຊີ້ນງົວສົດສະເລ່ຍປະມານ 75.000 ກີບ ຕໍ່ກິໂລກຼາມ.

ແນວໂນ້ມການລ້ຽງງົວ ຢູ່ ສປປ ລາວ ໃນອະນາຄົດ, ທາງດ້ານການຜະລິດຄາດວ່າ ຜູ້ລ້ຽງງົວຈະມີທ່າອ່ຽງ ເພີ່ມຂຶ້ນ, ເຊິ່ງສາເຫດຍ້ອນຄວາມຕ້ອງການຂອງຕະຫຼາດງົວເພີ່ມຂຶ້ນ ແລະ ການຫັນປ່ຽນການປຸກພືດມາປຸກຫຍ້າ ລ້ຽງສັດຫຼາຍຂຶ້ນ, ບວກກັບລັດຖະບານ ຫັນນະໂຍບາຍກະຕຸ້ນການຜະລິດພາຍໃນຫຼາຍຂຶ້ນ ແລະ ກ້າວໄປເຖິງຄວາມ ສາມາດຕອບສະຫນອງໄດ້ຕາມຄວາມຮຽກຮ້ອງຕ້ອງການຂອງຕະຫຼາດ, ແນວໂນ້ມດ້ານການຕະຫຼາດ ເຊື່ອວ່າ: ລາຄາງົວມີຊີວິດຂອງປະເທດໃກ້ຄຽງ ຈະສືບຕໍ່ເພີ່ມຂຶ້ນອີກ ຍ້ອນການຂະຫຍາຍຕົວທາງດ້ານເສດຖະກິດ-ສັງ ຄົມ ຂອງປະເທດເຮົາ ແລະ ປະເທດໃກ້ຄຽງຍັງເພີ່ມຂຶ້ນ, ພ້ອມດຽວກັນນັ້ນ ການແຜ່ລະບາດຂອງພະຍາດອະຫິວາໝູ ອາຟຣິກາຢູ່ໃນຂົງເຂດ ແລະ ພາກພື້ນຍັງສືບຕໍ່ເປັນໄພຂົ່ມຂູ່ຢູ່, ເຊິ່ງຈະເຮັດໃຫ້ການສະໜອງຊີ້ນໝູບໍ່ພຽງພໍ ແລ້ວຫັນ ມາບໍລິໂພກຊີ້ນງົວຫຼາຍຂຶ້ນ. ນອກນັ້ນ ການເຄື່ອນຍ້າຍສັດຈາກບ່ອນທີ່ມີລາຄາຕ່ຳໄປຫາບ່ອນທີ່ມີລາຄາສູງ ຍ້ອນ ກົນໄກຕະຫຼາດເສລີ ແລະ ການເປີດເສລີ. ການຄ້າຕາມຂໍ້ຕົກລົງ AFTA ແລະ WTO ຍັງຈະສືບຕໍ່ ແລະ ການສົ່ງສັດ ຜ່ານ ສປປ ລາວ ໄປຍັງປະເທດທີ່ສາມຍັງຈະສືບຕໍ່ເພີ່ມຂຶ້ນ ຕາມກົນໄກຂອງຕະຫຼາດ. ສຳລັບລາຄາຊີ້ນງົວທົ່ວໄປໃນ ຕະຫຼາດພາຍໃນ ຄາດວ່າຈະຊຶ່ງຕົວ ແຕ່ລາຄາຊີ້ນງົວທີ່ມີຄຸນນະພາບດີຍັງຈະສູງຂຶ້ນ ຍ້ອນວ່າຜູ້ມີລາຍໄດ້ສູງ ແລະ ນັກ ທ່ອງທ່ຽວອາດເຂົ້າມາເພີ່ມຂຶ້ນ ພາຍຫຼັງທີ່ການກໍ່ສ້າງທາງລົດໄຟສຳເລັດ (ແຜນງານການສົ່ງເສີມການລ້ຽງງົວເປັນສິນ ຄ້າ ເພື່ອສົ່ງອອກຂອງ ສປປ ລາວ, 2020).

2.8 ຈຸດແຂງ, ຈຸດອ່ອນ, ໂອກາດ ແລະ ຄວາມສ່ຽງ

2.8.1 ຈຸດແຂງ

- ສປປ ລາວ ຍັງມີເນື້ອທີ່ເກືອບ 1 ລ້ານເຮັກຕາ ລວມເອົາເນື້ອທີ່ທີ່ທຳມະຊາດທີ່ມີປະມານ 7 ແສນ ເຮັກຕາ ແລະ ເນື້ອທີ່ໄຮ່ທີ່ມີປະມານກວ່າ 2 ແສນເຮັກຕາ. ມີພູມອາກາດ, ດິນ ແລະ ນ້ຳ ທີ່ເໝາະສົມ
- ຕັ້ງຢູ່ໃຈກາງ ຂອງປະເທດທີ່ມີປະຊາກອນ ແລະ ມີການພັດທະນາສູງ, ມີຄວາມຕ້ອງການຊື້ນຶງວັດມີນັ້ນບສູງ
- ມີເຜືອງ, ຍອດສາລີ (ລຳຕົ້ນ, ແກນ) ຍອດອ້ອຍ, ໃບມັນຕົ້ນ ແລະ ອື່ນໆ ຊຶ່ງຄາດວ່າ ມີປະມານ 9 ລ້ານ ກວ່າໂຕນຕໍ່ປີ
- ມີແນວພັນງົວຜົນເມືອງທີ່ດີ ມີຄວາມຫຼາກຫຼາຍດ້ານກຳມະພັນ
- ມີຜົນຖານໂຄງລ່າງ, ມີການຈັດຕັ້ງຄຸ້ມຄອງ ແລະ ສາມາດຖ່າຍທອດຄວາມຮູ້, ການຄົ້ນຄວ້າທົດລອງ, ສົ່ງເສີມ ແລະ ບໍລິການດ້ານວິຊາການ ໂດຍຜົນຖານ
- ມີແຮງງານຊາວກະສິກອນ ເປັນຈຳນວນຫຼວງຫຼາຍ
- ມີພາກເອກະຊົນຕ່າງປະເທດໃຫ້ຄວາມສົນໃຈລົງທຶນໃສ່ການລ້ຽງງົວ
- ມີໂຄງການຄວບຄຸມພະຍາດສັດ
- ສູນຜະລິດຢາກັນພະຍາດ, ຫ້ອງວິໄວພະຍາດສັດ ແລະ ວິໄຈອາຫານສັດ ຈະຖືກປັບປຸງ
- ສປປ ລາວມີນະໂຍບາຍ, ລະບຽບກົດໝາຍ ແລະ ມາດຕະຖານຄຸ້ມຄອງການລ້ຽງງົວຊື້ນ ຄົບຖ້ວນພໍ ສົມຄວນ

2.8.2 ຈຸດອ່ອນ

- ເນື້ອທີ່ດິນ ເປັນເຂດຫ່າງໄກສອກຫຼີກ, ຄ່າຍຊົນ, ບໍ່ມີເສັ້ນທາງເຂົ້າເຖິງ ແລະ ຕ້ອງໄດ້ໃຊ້ເງິນລົງທຶນ ແລະ ມີຕົ້ນທຶນການ
- ທີ່ຕັ້ງຂອງ ສປປ ລາວ ໄກຈາກທະເລ ຈຶ່ງເປັນບັນຫາສິ້ນເບືອງຄ່າຂົນສົ່ງສູງກວ່າປະເທດອື່ນ
- ການຈັດຕັ້ງ ການໂຮມກຸ່ມ ຫຼື ສະມາຄົມຜູ້ລ້ຽງງົວ ຍັງບໍ່ມີການພັດທະນາ, ການຜະລິດແບບເອ ກະເທດ ກະແຈກກະຈາຍ, ເກີດຄວາມຫຍຸ້ງຍາກໃນການສະໜອງນະໂຍບາຍທີ່ເໝາະສົມ
- ລະບົບການລ້ຽງງົວຂອງ ສປປ ລາວ ຍັງບໍ່ໄດ້ຮັບການພັດທະນາທັງປະລິມານ ແລະ ຄຸນນະ ພາບ. ດິນຝ້າ ອາກາດ ບໍ່ເອື້ອອຳນວຍໃຫ້ແກ່ການຜະລິດຜົດອາຫານສັດຕະຫຼອດປີ
- ຊາວກະສິກອນຜູ້ຜະລິດຂະໜາດນ້ອຍ ຍັງຂາດໂອກາດໃນການເຂົ້າເຖິງແຫຼ່ງທຶນ, ຄວາມຮູ້, ເຕັກໂນໂລຊີ ແລະ ບໍ່ຮູ້ການຕະຫຼາດສາກົນ
- ຍັງມີການລະບາດຂອງພະຍາດສັດໃນທຸກປີ. ການບໍລິການສັດຕະວະແພດຍັງຈຳກັດ
- ກົນໄກສະໜັບສະໜູນ ຊຶ່ງກັນ ແລະ ກັນ ໃນການພັດທະນາການລ້ຽງງົວຂອງ ລາວຍັງບໍ່ແຂງ ແຮງ ເປັນຕົ້ນ ລັດກັບລັດ, ລັດ- ຜູ້ປະກອບການ- ຊາວກະສິກອນ- ສະຖາບັນການເງິນ-ສະຖາບັນຄົ້ນຄວ້າທົດລອງ ແລະ ສະຖາບັນສົ່ງເສີມ ຍັງບໍ່ສາມາດລວມສູນ ເຮັດວຽກໃນຈັງຫວະ ແລະ ແຜນພັດທະນາການລ້ຽງງົວອັນດຽວ ກັນ

2.8.3. ໂອກາດ

- ລັດຖະບານ ໃຫ້ການສະໜັບສະໜູນ ແລະ ເຫັນຄວາມສໍາຄັນ ໃນວຽກງານການຜະລິດງົວເປັນສິນຄ້າ
- ຄວາມຕ້ອງການງົວ ຈາກປະເທດເພື່ອນບ້ານແມ່ນຍັງມີສູງ ເວົ້າສະເພາະ ສປປ ຈີນ ການບໍລິ ໂພກຊື້ນງົວ ມີປະມານ 13 ລ້ານ ໂຕນຕໍ່ປີ ແຕ່ການຕອບສະໜອງພາຍໃນຂອງຈີນຍັງບໍ່ພຽງພໍ. ລາວກໍໄດ້ເຊັນບົດສະເໜີເພື່ອສ້າງເງື່ອນໄຂໃຫ້ສາມາດສົ່ງງົວໄປຈີນຢ່າງເປັນທາງການເຂົ້າສູ່ຕະຫລາດຈີນໄດ້ແລ້ວ
- ການບັງຄັບໃຊ້ກົດໝາຍ ແລະ ລະບຽບການຂອງ ສປປ ຈີນ ພັກດັນໃຫ້ງົວທີ່ມີຄຸນນະພາບ ປອດໄພ ແລະ ໃຫ້ມີການກັກກັນກ່ອນນໍາເຂົ້າ ແມ່ນການສ້າງໂອກາດພັດທະນາການລ້ຽງງົວໃຫ້ແກ່ ສປປ ລາວ
- ໂຄງການພັດທະນາພື້ນຖານໂຄງລ່າງດ້ານຄົມມະນາຄົມ ແລະ ໂທລະຄົມມະນາຄົມ ເປັນຕົ້ນແມ່ນລົດໄຟ, ທາງດ່ວນ ແລະ ການວາງເຄືອຄ່າຍດ້ານອິນເຕີເນດ ແລະ ໂລຈິສຕິກ ກໍແມ່ນໂອກາດໜຶ່ງໃນການພັດທະນາການລ້ຽງງົວລາວ
- ຄວາມໝັ້ນຄົງ, ສະຖຽນລະພາບດ້ານການເມືອງ, ເສດຖະກິດ ແລະ ການພົວພັນຮ່ວມມືລະ ຫວ່າງລາວກັບຕ່າງປະເທດຫັນເປັນສາກົນ ຈະເປັນທ່າແຮງໃຫ້ແກ່ການລົງທຶນເພີ່ມຂຶ້ນ
- ກົດໝາຍ, ການປັບປຸງກົນໄກ ແລະ ການບັງຄັບໃຊ້ລະບຽບຢ່າງສັກສິດ ຈະເກີດການແຂ່ງຂັນ ຢ່າງວ່ອງໄວ ຍຸດຕິທຳນໍາໄປສູ່ການພັດທະນາທີ່ດີຂຶ້ນ

2.8.4. ຄວາມສ່ຽງ

- ການຜະລິດງົວ ໃຫ້ໄດ້ຕາມປະລິມານ ແລະ ຄຸນນະພາບ ທີ່ຈີນກຳນົດຄື: ງົວໃນລະດັບ 5 ແສນໂຕ ທີ່ມີມີນໍ້າໜັກ 350 ກິໂລກຼາມຂຶ້ນໄປ ແລະ ອາຍຸຕ້ອງບໍ່ເກີນ 4 ປີແມ່ນສິ່ງທີ່ທ້າທາຍຫຼາຍ
- ການສ້າງ ແລະ ຄຸ້ມຄອງ ເຂດທອມງົວເຂດກັກກັນ, ເຂດປອດພະຍາດ ລວມທັງລະບົບການກວດກາສຸຂະພາບສັດ ເພື່ອຮັບປະກັນໃຫ້ໄດ້ງົວ ປອດພະຍາດ ແລະ ມີຄວາມປອດໄພຕາມທີ່ໄດ້ກຳນົດໄວ້ໃນຂໍ້ຕົກລົງ ເປັນເລື່ອງທີ່ຍິ່ງຍາກຊັບຊ້ອນ ອາດກະທົບຕໍ່ວິຖີຊີວິດການທຳມາຫາກິນແບບດັ້ງເດີມຂອງປະຊາຊົນຢູ່ໃນເຂດທີ່ຈະລົງທຶນລ້ຽງງົວ
- ມາດຕະການຫຼຸດຕົ້ນທຶນການຜະລິດ ແລະ ແຂ່ງຂັນດ້ານລາຄາຂອງ ສປປ ລາວ ມີແຕ່ຍັງບໍ່ຊັດເຈນ ແລະ ຂາດປະສິບການ
- ປະລິມານ ລວມທັງຄວາມຮູ້-ຄວາມສາມາດ ແລະ ປະສິບການຂອງພະນັກງານ ກ່ຽວກັບການກວດກາຍັງຢືນ ແລະ ຂອງພະນັກງານລາວຍັງບໍ່ພຽງພໍ
- ການສະໜັບສະໜູນດ້ານນະໂຍບາຍ ແລະ ການຕິຈັງຫວະ ຂອງພາກລັດອາດຍັງຊັກຊ້າ ຢູ່ລະດັບເກົ່າ ຍ້ອນຍັງມີຫຼາຍພາກສ່ວນຄຸ້ມຄອງຫຼາຍເກີນໄປ ອາດເຮັດໃຫ້ໂຄງການສື່ອາດຊັກຊ້າບໍ່ໄດ້ຕາມເປົ້າໝາຍ
- ການພັດທະນາເພື່ອເປັນສິນຄ້າບໍ່ເຂັ້ມແຂງ, ບໍ່ເປັນລະບົບການຜະລິດທີ່ເປັນຕ່ອງໂສ້ ທີ່ມີການສຳຜັນເສດຖະກິດທີ່ເຂັ້ມແຂງ. ຂາດທຶນຮອນເພື່ອລົງທຶນໃສ່ໂຄງລ່າງ ແລະ ສ້າງກຳລັງການຜະລິດເປັນຂອງຕົນເອງ ຈຶ່ງຈຳເປັນຕ້ອງອາໄສການລົງທຶນຈາກຕ່າງປະເທດ ສຸດທ້າຍຜົນປະ ໂຫຍດຈະຕົກເປັນຂອງຕ່າງປະເທດ
- ການປ່ຽນແປງດິນຟ້າອາກາດ ແລະ ການເກີດໄພພິບັດຕ່າງໆ ຍັງເປັນຄວາມສ່ຽງທີ່ຄາດຄະເນບໍ່ໄດ້ ແລະ ຍັງສົ່ງຜົນກະທົບຕໍ່ ການລ້ຽງສັດຢູ່.

2.9 ນະໂຍບາຍການສົ່ງເສີມການລ້ຽງສັດ

ນະໂຍບາຍແຫ່ງຊາດໃນການສົ່ງເສີມການລ້ຽງສັດ ແລະ ສັດນໍ້າເປັນສິນຄ້າຂອງ ສປປ ລາວ ທີ່ໄດ້ຜ່ານກອງປະຊຸມລັດຖະບານ ປະກອບມີ 8 ນະໂຍບາຍ ດັ່ງນີ້:

1. ນະໂຍບາຍສົ່ງເສີມການນໍາໃຊ້ທີ່ດິນສໍາລັບການລ້ຽງສັດ ແລະ ສັດນໍ້າ
2. ນະໂຍບາຍດ້ານແຮງງານ
3. ນະໂຍບາຍດ້ານການເງິນ ແລະ ທະນາຄານ
4. ນະໂຍບາຍດ້ານພະລັງງານ
5. ນະໂຍບາຍສົ່ງເສີມການປຸງແຕ່ງ
6. ນະໂຍບາຍດ້ານການຄ້າ ແລະ ການຮັກສາສະຖຽນລະພາບດ້ານລາຄາ
7. ນະໂຍບາຍຕໍ່ຜູ້ຂົນສົ່ງສັດ ແລະ ຜະລິດຕະພັນສັດ
8. ນະໂຍບາຍຕໍ່ບຸກຄະລາກອນສັດຕະວະແພດ ແລະ ວິຊາການປະມົງ
9. ຍັງມີເນື້ອທີ່ເໝາະສົມໃນການດໍາເນີນກິດຈະກຳການລ້ຽງງົວ
10. ເລີ່ມຕົ້ນດ້ວຍການກວດສອບດິນ ແລະ ປັບປຸງດ້ວຍປຸຍຄອກ ຫຼື ປຸນຂາວ
11. ເລືອກແນວພັນຫຍ້າ ແລະ ຖົ່ວພືດອາຫານສັດທີ່ເໝາະສົມ
12. ຫວ່ານເມັດພັນຫຍ້າ ແລະ ຖົ່ວດ້ວຍອັດຕາສ່ວນທີ່ເໝາະສົມ
13. ໃຊ້ປຸຍຊີວະພາບຮອງຟື້ນ ໃນອັດຕາສ່ວນ 250 ກິໂລກຼາມ ຕໍ່ເຮັກຕາ
14. ຄິດໄລ່ຈຳນວນງົວ (ຕາມນໍ້າໜັກ) ຕໍ່ກັບເນື້ອທີ່ທີ່ຫຍ້າທີ່ມີ
15. ມີການຈັດການທັງຫຍ້າ ເພື່ອຮັບປະກັນດ້ານອາຫານ ເນື່ອງຈາກວ່າການລ້ຽງງົວ 70% ແມ່ນຕົ້ນທຶນ
16. ຕັດຫຍ້າທຸກໆ 45 ວັນ ເພື່ອຮັບປະກັນຄຸນຄ່າທາງໂພຊະນາການຂອງຫຍ້າ
17. ສໍາລັບ ຫຍ້າທີ່ເຫຼືອ ເຮັດການໝັກໃສ່ຖັງ ໄວ້ໃນຍາມຂາດແຄນອາຫານ
18. ປະຕິບັດການສັກຢາປ້ອງກັນພະຍາດສັດ ໄປຕາມໂປແກມຢ່າງເຂັ້ມງວດ
19. ປະຈຸບັນມີຫຼາຍແຫຼ່ງຂໍ້ມູນທີ່ສາມາດນໍາມາໃຊ້ໃນການລ້ຽງງົວໃຫ້ມີປະສິດທິພາບ

ຄວາມຕ້ອງການຂອງຕະຫຼາດຢູ່ພາຍໃນ ແລະ ປະເທດເພື່ອນບ້ານມີຄວາມຕ້ອງການໃນການຮັບຊື້ງົວຢ່າງຫຼວງຫຼາຍ ທັງໝົດນີ້ ແມ່ນເປັນທ່າແຮງ ແລະ ກາລະໂອກາດທີ່ເອົາສາມາດໃຊ້ຟື້ນທີ່ ແລະ ສິ່ງເສດເຫຼືອຈາກກະສິກໍາ ແລະ ອຸດສາຫະກຳມາໃຊ້ໃຫ້ເກີດເປັນປະໂຫຍດ ແລະ ສາມາດສ້າງລາຍຮັບສູ່ຄອບຄົວໄດ້ (MAF, 2017).

ໂດຍອີງໃສ່ຍຸດທະສາດກະສິກໍາ-ປ່າໄມ້ ຮອດປີ 2025 ໄດ້ກຳນົດແຈ້ງຕໍ່ກັບຈຸດປະສົງ ແລະ ເປົ້າໝາຍການພັດທະນາກະສິກໍາ ປີ 2021-2025 ແລະ ວິໄສທັດຮອດປີ 2030 ວ່າ: (1) ຮັບປະກັນຄວາມໝັ້ນຄົງທາງດ້ານສະບຽງອາຫານ; (2) ຜະລິດສິນຄ້າກະສິກໍາທີ່ມີທ່າແຮງ; ພັດທະນາກະສິກໍາສະອາດປອດໄພ ແລະ (3) ຍືນຍົງບົນພື້ນຖານທັນເປັນອຸດສາຫະກໍາ ແລະ ທັນສະໄໝຕິດພັນກັບການພັດທະນາຊຸມນະບົດ ເພື່ອປະກອບສ່ວນສ້າງພື້ນຖານເສດຖະກິດແຫ່ງຊາດ (ກະຊວງກະສິກໍາ ແລະ ປ່າໄມ້ 2015), ໃນນີ້ຈະສູ້ຊີນຮັກສາລະດັບການເຕີບໂຕຂອງກະສິກໍາສະເລ່ຍ 2.5%/ປີ ແລະ ປະກອບສ່ວນໃນໂຄງປະກອບເສດຖະກິດແຫ່ງຊາດ (GDP) ໃນອັດຕາ 15.3% ເຊິ່ງປະກອບມີ 3 ເສົາຄໍ້າທີ່ສໍາຄັນຄື:

ເສົາຄໍ້າທີ 1: ກະສິກໍາ

- ການເຕີບໂຕຂອງການປູກຝັງແມ່ນ 1.2-1.4%/ປີ, ປະກອບສ່ວນລວມຍອດຜະລິດຕະພັນພາຍໃນກະສິກໍາ 11.5-11.7%

- ການຂະຫຍາຍຝູງສັດໃນລະດັບ 3-4%/ປີ (ຄວາຍ 1%, ງົວ 3%, ໝູ 4%, ແກະ/ແບ້ 5% ແລະ ສັດປີກ 5%), ປະກອບສ່ວນລວມຍອດຜະລິດຕະພັນພາຍໃນກະສິກໍາ 2.2-2.3%
- ການລ້ຽງປາ ແລະ ສັດນ້ຳ ໃນລະດັບ 3-4%/ປີ , ປະກອບສ່ວນລວມຍອດຜະລິດຕະພັນພາຍໃນກະສິກໍາ 2.3-2.4%
ມູນຄ່າການສົ່ງອອກສິນຄ້າ ສະເລ່ຍ 1,200 ລ້ານໂດລາ/ປີ, ການບໍລິໂພກທາດຊີ້ນ 73ກິໂລ/ຄົນ/ປີ

ເສົາຄໍາທີ 2: ປ່າໄມ້

- ການເຕີບໂຕຂອງປ່າໄມ້ 1.5%/ປີ, ເນື້ອທີ່ປົກຫຸ້ມປ່າໄມ້ 70%

ເສົາຄໍາທີ 3: ພັດທະນາຊຸມນະບົດ

- ສ້າງເມືອງພື້ນທຸກ ໃຫ້ໄດ້ 69 ເມືອງໃນທົ່ວປະເທດ (ເພີ່ມຂຶ້ນຈາກ 53 ເມືອງ ມາເປັນ 122 ເມືອງ), ຈັດສັນພູມລຳເນົາ ແລະ ອາຊີບໜັ້ນຄົງໃຫ້ປະຊາຊົນ 25 ຈຸດສຸມ

2.10 ມາດຕະການດ້ານການລ້ຽງສັດ

ເພື່ອເຮັດໃຫ້ທິດທາງລວມ ປະກົດຜົນເປັນຈິງ ແລະ ສາມາດບັນລຸເປົ້າໝາຍທີ່ວາງໄວ້ ໃນຕໍ່ໜ້າຕໍ່ການພັດທະນາ ແລະ ຍົກຜະລິດຕະພາບການລ້ຽງສັດ (ກະຊວງກະສິກໍາ-ປ່າໄມ້, 2015)ຈະຕ້ອງເອົາໃຈໃສ່ຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ ດັ່ງລຸ່ມນີ້:

2.10.1 ການພັດທະນາການລ້ຽງສັດໃຫຍ່ ງົວ-ຄວາຍ

ສັດໃຫຍ່ປະເພດງົວຄວາຍ ມີບົດບາດໃນການສະໜອງສະບຽງທີ່ສໍາຄັນອັນດັບທີ 4 ຖ້າທຽບກັບ ປະລິມານຊີ້ນສັດອື່ນໆ. ຄາດໝາຍຮອດປີ 2015 ແມ່ນຈະຕ້ອງຜະລິດຊີ້ນຄວາຍ ໃຫ້ໄດ້ 23.000 ໂຕນ, ຊີ້ນງົວໃຫ້ໄດ້ 24.000 ໂຕນ ແລະ ຄາດຄະເນ ຮອດປີ 2020 ຈະຕ້ອງຮັກສາລະດັບການສະໜອງຊີ້ນຄວາຍໃຫ້ໄດ້ 15.000 ໂຕນ ແລະ ຊີ້ນງົວ ໃຫ້ໄດ້ 30.000 ໂຕນ, ຮອດປີ 2025 ຈະຕ້ອງຜະລິດຊີ້ນ ຄວາຍໃຫ້ໄດ້ 17.000 ໂຕນ ແລະ ຊີ້ນງົວໃຫ້ໄດ້ 38.000 ໂຕນ. ສະນັ້ນ, ເພື່ອເຮັດໃຫ້ບັນລຸຄາດໝາຍ ດັ່ງກ່າວນີ້ຈະຕ້ອງເລັ່ງໃສ່ການພັດທະນາການລ້ຽງສັດໃຫຍ່ດັ່ງນີ້:

ການສໍາຫຼວດເຂດການລ້ຽງສັດໃຫຍ່: ສໍາຫລວດເນື້ອທີ່ດິນທີ່ເປັນທົ່ງຫຍ້າຄົນໃໝ່ ແນໃສ່ຈັດສັນ ແລະ ກໍານົດເຂດທີ່ຈະອະນຸລັກ ໃຫ້ເປັນເຂດລ້ຽງສັດໃຫຍ່ພື້ນຜູ້ເມືອງ ແລະ ເຂດສົ່ງເສີມການລົງທຶນການສ້າງທົ່ງຫຍ້າ, ສ້າງຝາມລ້ຽງງົວພັນຊີ້ນ ແລະ ຊອກແຫຼ່ງເໝາະສົມທີ່ມີຄວາມເປັນໄປໄດ້ເພື່ອພັດທະນາການລ້ຽງງົວນົມ ຫຼື ກໍານົດເປັນເຂດລ້ຽງສັດໃຫຍ່ແບບຄົບວົງຈອນ ທີ່ຕິດພັນກັບການປຸງແຕ່ງ ແລະ ຕະຫຼາດຢ່າງຍືນຍົງ.

ກ. ການພັດທະນາການລ້ຽງຄວາຍ:

ຄວາຍ ແມ່ນຊັບສົມບັດທີ່ສໍາຄັນ ຂອງຊາດ ແລະ ທີ່ສາມາດພັດທະນາໃຫ້ກາຍເປັນສິນຄ້າໄດ້ສູງ. ໃນຕໍ່ໜ້າຈະຕ້ອງໄດ້ປົກປັກຮັກສາ ແລະ ສົ່ງເສີມໃຫ້ມີການການລ້ຽງຄວາຍເພີ່ມຂຶ້ນ ໂດຍມີຄາດໝາຍສູ່ຊຸມສະໜອງຄວາຍ ຮອດປີ 2020 ໃຫ້ໄດ້ໃນລະດັບ 124.000 ໂຕ ແລະ ໃນປີ 2025 ຕ້ອງສະໜອງຄວາຍໃຫ້ໄດ້ບໍ່ຕໍ່າກວ່າ 137.000 ໂຕຕໍ່ປີ ເຊິ່ງໜ້າວຽກຈຸດສຸມທີ່ຕ້ອງໄດ້ເຮັດໃຫ້ບັນລຸມີ ດັ່ງນີ້:

- ສ້າງສູນປັບປຸງພັດທະນາ ແນວພັນຄວາຍພື້ນເມືອງຂຶ້ນ ຢູ່ໃນເຂດທີ່ເໝາະສົມ ເຊິ່ງຈະຕ້ອງມີການເລືອກເອົາຈຸດ ທີ່ຍັງມີຄວາຍພື້ນເມືອງທີ່ດີ ໃຫ້ເປັນທີ່ຕັ້ງຂອງສູນດັ່ງກ່າວ ແຂວງທີ່ຄວນພິຈາລະນາເຊັ່ນ: ຜົ້ງສາລີ, ຫຼວງພະບາງ, ວຽງຈັນ, ບໍລິຄໍາໄຊ ແລະ ອັດຕະປື ໂດຍມີເປົ້າໝາຍ ສ້າງໃຫ້ມີ 1 ແຫ່ງ

- ສິ່ງເສີມເຕັກນິກການລ້ຽງຄວາຍ ເພື່ອຍົກສູງຜະລິດຕະພາບໃນຂອບເຂດທົ່ວປະເທດ ແລະ ໃນເຂດທີ່ມີທ່າແຮງເຊັ່ນ: ພາກເໜືອ ສຸມໃສ່ຫຼວງພະບາງ, ຫົວພັນ ແລະ ໄຊຍະບູລີ ພາກກາງສຸມໃສ່ ສະຫວັນນະເຂດ, ຄຳມ່ວນ ແລະ ວຽງຈັນ, ພາກໃຕ້ສຸມໃສ່ຈຳປາສັກ, ສາລະວັນ ແລະ ອັດຕະປື, ໂດຍການເພີ່ມທະວີການກັນພະຍາດ, ການປຸກຫຍ້າລ້ຽງຄວາຍ, ການສ້າງກອງທຶນ ແລະ ສິ່ງເສີມປະຊາຊົນໃຫ້ ເຂົ້າເຖິງສິນເຊື້ອລ້ຽງຄວາຍ ລວມທັງການຍົກຄຸນນະພາບຂອງຜະລິດຕະພັນຄວາຍ ໃຫ້ມີຄວາມປອດໄພສູງຂຶ້ນ.

ຂ. ການພັດທະນາການລ້ຽງງົວ

ງົວ ແມ່ນສັດທີ່ມີບົດບາດສຳຄັນ ໃນການສະໜອງສະບຽງອາຫານ ແລະ ສາມາດສ້າງລາຍຮັບໃຫ້ແກ່ປະເທດຊາດ. ໃນຕໍ່ໜ້າຈະຕ້ອງໄດ້ປົກປັກຮັກສາ ແລະ ສິ່ງເສີມໃຫ້ມີການການລ້ຽງງົວເພີ່ມຂຶ້ນ ໂດຍມີຄາດໝາຍສູ່ຊົນສະໜອງງົວ ຮອດປີ 2020 ໃຫ້ໄດ້ໃນລະດັບ 315.000 ໂຕ ແລະ ໃນປີ 2025 ໃຫ້ໄດ້ບໍ່ຕໍ່າກວ່າ 392.000 ໂຕຕໍ່ປີ ເຊິ່ງໜ້າວຽກຈຸດສຸມ ທີ່ຕ້ອງໄດ້ເຮັດໃຫ້ບັນລຸມີ ດັ່ງນີ້:

- ສ້າງເຂດອະນຸລັກຮັກສາພັນງົວພື້ນເມືອງທີ່ດີ ດ້ວຍການສຳຫຼວດສຶກສາຄວາມເປັນໄດ້ຢູ່ໃນເຂດຜາໄຊ, ຫນອງແຮດ ແຂວງຊຽງຂວາງ; ເຂດອາໂນ-ພູແທນ ເມືອງຫຼາ ແຂວງອຸດົມໄຊ, ເມືອງຮີມ, ເມືອງທ່າໂທມ, ລ້ອງແຈ້ງ ແຂວງໄຊສົມບູນ. ເຂດເມືອງວຽງທອງ ແຂວງບໍລິຄຳໄຊ ແລະ ເຂດອື່ນໆທີ່ມີເງື່ອນໄຂເໝາະສົມ
- ປັບປຸງສູນ ແລະ ສະຖານີພັດທະນາ ແລະ ຂະຫຍາຍພັນງົວລູກປະສົມ ຢູ່ແຕ່ລະພາກຂອງປະເທດ, ພາກເໜືອ ແມ່ນສຸມໃສ່ສະຖານີພູຂີ້ເຫລົ້າ (ແຂວງຊຽງຂວາງ), ພາກກາງແມ່ນສຸມຄົ້ນຄວ້າການລ້ຽງສັດ ນ້ຳຊວງ ແລະ ພາກໃຕ້ ແມ່ນສະຖານີໜອງຫີນຂອງແຂວງຈຳປາສັກ. ໂດຍໃຫ້ສູນ ແລະ ສະຖານີເປັນບ່ອນອະນຸ ລັກ ແລະ ພັດທະນາພັນງົວ, ໃຫ້ການບໍລິການສະໜອງແນວພັນງົວ ລວມທັງນ້ຳເຊື້ອທີ່ດີ ແລະ ຖ່າຍທອດເຕັກນິກການປະສົມພັນງົວທີ່ເໝາະສົມໃຫ້ແກ່ຊາວກະສິກອນ ແລະ ຜູ້ປະກອບການຢູ່ແຕ່ລະພາກໃຫ້ທົ່ວເຖິງ
- ສິ່ງເສີມການລ້ຽງງົວພື້ນເມືອງຂອງປະຊາຊົນບັນດາເຜົ່າ ໃນຂອບເຂດທົ່ວປະເທດຢ່າງແຂງແຮງ ໂດຍຕ້ອງໃຫ້ຕິດພັນກັບການສິ່ງເສີມການປຸກຫຍ້າສວນຄົວ, ການບຸກເບີກສ້າງທົ່ງຫຍ້າລ້ຽງສັດ, ການປັບປຸງຮູບແບບການລ້ຽງ ແບບທຳມະຊາດໄປສູ່ການລ້ຽງເປັນຝາມ, ການຫັນເອົາການລ້ຽງງົວໃຫ້ເປັນອາຊີບຖາວອນ ແລະ ແກ້ໄຂຄວາມທຸກຍາກຂອງຊາວຊົນນະບົດ
- ເຂດແຂວງທີ່ເປັນບຸລິມະສິດ ຂະຫຍາຍການລ້ຽງງົວ ເພື່ອສະໜອງເປັນສະບຽງພາຍໃນປະເທດ ແມ່ນສຸມໃສ່ ແຂວງໄຊຍະບູລີ, ຫຼວງພະບາງ, ຫົວພັນ, ບໍ່ແກ້ວ, ອຸດົມໄຊ, ຊຽງຂວາງ, ວຽງຈັນ, ນະຄອນຫຼວງ, ສະຫວັນນະເຂດ, ຈຳປາສັກ ແລະ ສາລະວັນ.

2.10.2 ການພັດທະນາການລ້ຽງໝູ

ໝູ ແມ່ນສັດທີ່ມີບົດບາດໃນການສະໜອງຊີ້ນ ໃຫ້ແກ່ປະຊາຊົນລາວ. ຄາດໝາຍຮອດປີ 2020 ຈະຕ້ອງຜະລິດຊີ້ນໝູ ໃຫ້ໄດ້ 97.500 ໂຕນ ແລະ ໃນປີ 2025 ຕ້ອງບໍ່ໃຫ້ຫຼຸດ 116.200 ໂຕນ, ເພື່ອບັນລຸຕົວເລກຄາດໝາຍດັ່ງກ່າວນັ້ນ ຕ້ອງເລັ່ງໃສ່ການຫັນປ່ຽນການລ້ຽງໝູແບບດັ້ງເດີມໄປສູ່ການລ້ຽງແບບເປັນຝາມຫຼາຍຂຶ້ນ ເຊິ່ງຄາດໝາຍຮອດປີ 2025 ຕ້ອງເພີ່ມແມ່ພັນໝູພັນອຸດສາຫະກຳ ໃຫ້ໄດ້ໃນລະດັບ 45.000 ແມ່ ໄປພ້ອມກັບສູ່ຊົນຜະລິດອາຫານໝູໃຫ້ພຽງພໍ ແລະ ປັບປຸງຄຸນນະພາບຂອງອາຫານໃຫ້ສູງຂຶ້ນ; ເປີດກວ້າງຂະບວນການສັກຢາກັນພະຍາດ ແລະ ຂ້າແມ່ກາຝາກໃຫ້ໝູຢ່າງເອົາຈິງເອົາຈັງ ເພື່ອຫຼຸດຜ່ອນຄວາມເສຍຫາຍເນື່ອງຈາກການເກີດພະຍາດລະບາດໃຫ້ຫຼຸດລົງ. ເຂດທີ່ເປັນບຸລິມະສິດ ສິ່ງເສີມການລ້ຽງໝູພື້ນເມືອງ ເພື່ອສະໜອງເປັນສະບຽງອາຫານພາຍໃນປະເທດ ໄດ້ແກ່: ແຂວງຜົ້ງສາລີ, ອຸດົມໄຊ, ຫຼວງພະບາງ, ຫົວພັນ, ຊຽງຂວາງ, ວຽງຈັນ, ສະຫວັນນະເຂດ, ຄຳມ່ວນ, ສາລະວັນ, ຈຳປາສັກ ແລະ ເຊກອງ.

2.10.3 ການພັດທະນາການລ້ຽງແບ້

ແບ້ ແມ່ນສັດເສດຖະກິດຊະນິດໜຶ່ງ ທີ່ຄ່ອຍໆມີບົດບາດ ໃນການສະໜອງສະບຽງອາຫານ ຢູ່ພາຍ ໃນ. ໃນປີ 2025 ຈະຕ້ອງສຸ້ຊົນ ສະໜອງແບ້ເພື່ອການບໍລິໂພກໃນລະດັບ 250.000 ໂຕ ຫຼື ໃຫ້ມີຊີ້ນແບ້ປະມານ 4.000 ຫາ 5.000 ໂຕນຕໍ່ປີ. ເພື່ອບັນລຸຕົວເລກຄາດໝາຍດັ່ງກ່າວ, ຕ້ອງເລັ່ງໃສ່ສິ່ງເສີມການລົງທຶນໃສ່ການສ້າງຝາມຂະຫຍາຍແນວພັນແບ້ພື້ນເມືອງ ຫຼື ລູກປະສົມຢູ່ເຂດທີ່ມີເງື່ອນໄຂເຊັ່ນ: ແຂວງຜົ້ງສາລີ, ອຸດົມໄຊ, ຫົວພັນ, ຊຽງຂວາງ, ວຽງຈັນ, ບໍລິຄໍາໄຊ, ສາລະວັນ, ເຊກອງ ແລະ ອັດຕະປື ເພື່ອໃຫ້ມີແຫຼ່ງສະໜອງແນວພັນແບ້. ຄຽງຄູ່ກັນນັ້ນ ຕ້ອງໄດ້ປັບປຸງພັດທະນາພັນແບ້ພື້ນເມືອງໃຫ້ມີຂະໜາດໃຫຍ່ ແລະ ທົນທານຕໍ່ສະພາບແວດລ້ອມ ເພື່ອນຳໄປສົ່ງເສີມໃຫ້ຊາວກະສິກອນ ລ້ຽງໃຫ້ກວ້າງຂວາງອອກ.

2.10.4 ການພັດທະນາການລ້ຽງສັດປີກ

ສັດປີກ ແມ່ນມີບົດບາດສໍາຄັນ ຕໍ່ໂຄງປະກອບການບໍລິໂພກຊີ້ນຂອງປະຊາຊົນລາວ; ຮອດປີ 2025 ຕ້ອງຜະລິດຊີ້ນສັດປີກໃຫ້ໄດ້ ໃນລະດັບ 79.000 ໂຕນ ແລະ ໄຂ່ ໃຫ້ມີປະມານ 54.000 ໂຕນຕໍ່ປີ ດ້ວຍການເພີ່ມການສະໜອງສັດປີກໃຫ້ເຖິງ 70 ຫາ 80.000.000 ໂຕ. ສະນັ້ນ, ເພື່ອບັນລຸຕົວເລກຄາດໝາຍດັ່ງກ່າວຕ້ອງເລັ່ງໃສ່ສິ່ງເສີມການລ້ຽງສັດປີກພື້ນເມືອງໃນເຂດຊົນນະບົດ ເພື່ອສະໜອງສະບຽງອາຫານກັບທີ່ໃຫ້ເພີ່ມຂຶ້ນ ໂດຍການເປີດຂະບວນການສົ່ງເສີມການລ້ຽງໃຫ້ຖືກຕາມເຕັກນິກ, ມີການສັກຢາກັນພະຍາດ ແລະ ປະຕິບັດຫຼັກການຄວາມປອດໄພດ້ານຊີວະທີ່ດີໃຫ້ເພີ່ມຂຶ້ນ. ເຂດທີ່ເປັນບຸລິມະສິດສົ່ງເສີມການລ້ຽງສັດປີກພື້ນເມືອງ ເພື່ອສະໜອງເປັນສະບຽງພາຍໃນປະເທດໄດ້ແກ່: ແຂວງຫຼວງພະບາງ, ໄຊຍະບູລີ, ອຸດົມໄຊ, ຫົວພັນ, ຊຽງຂວາງ, ວຽງຈັນ, ນະຄອນຫຼວງ, ສະຫວັນນະເຂດ, ສາລະວັນ ແລະ ຈຳປາສັກ.

2.10.5 ການພັດທະນາການລ້ຽງປາ ແລະ ສັດນ້ຳ

ປາ ແລະ ສັດນ້ຳ ແມ່ນແຫຼ່ງທາດຊີ້ນອັນດັບໜຶ່ງຂອງປະເທດ, ຮອດປີ 2025 ຈະຕ້ອງສຸ້ຊົນໃຫ້ຜົນຜະລິດປາ ແລະ ສັດນ້ຳໃຫ້ໄດ້ 274.000 ໂຕນ. ສະນັ້ນ, ເພື່ອເຮັດໃຫ້ບັນລຸຄາດໝາຍດັ່ງກ່າວຕ້ອງເລັ່ງໃສ່ພັດທະນາການລ້ຽງປາ ແລະ ສັດນ້ຳ ດັ່ງນີ້:

- ສຸ້ຊົນຂະຫຍາຍຜົນຜະລິດປາລ້ຽງໃຫ້ໄດ້ໃນລະດັບ 75% ຂອງຄວາມຕ້ອງການ ດ້ວຍການສົ່ງເສີມໃຫ້ມີການຂະຫຍາຍບ່ອນລ້ຽງ ແລະ ສະໜອງລູກປາໃຫ້ໄດ້ 1.000 ລ້ານໂຕ/ປີ ໃນນີ້ ຕ້ອງສຸ້ຊົນຜະລິດແນວພັນປາພື້ນເມືອງ ທີ່ເປັນເສດຖະກິດ ໃຫ້ກວມເອົາປະມານ 30% ຂອງລູກປາທັງໝົດ
- ສຸມໃສ່ພັດທະນາ, ສົ່ງເສີມ ແລະ ຖ່າຍທອດເຕັກນິກການລ້ຽງປາພັນປັບປຸງ ແລະ ປານ້ຳຂອງ ທີ່ມີທ່າແຮງດ້ານເສດຖະກິດ ແລະ ສັດນ້ຳທຸກຊະນິດໃນທຸກຮູບແບບ ຢູ່ໃນເຂດທີ່ມີເງື່ອນໄຂ ເຊັ່ນ: ການລ້ຽງປາປະສົມປະສານກັບການລ້ຽງສັດ, ການສ້າງຝາມລ້ຽງປາ, ລ້ຽງປາໃສ່ນ້ຳເຂົ້າ, ລ້ຽງໃສ່ອາງເກັບນ້ຳ, ລ້ຽງໃສ່ແຫຼ່ງນ້ຳທຳມະຊາດ, ລ້ຽງໃສ່ໜອງ ແລະ ແຫຼ່ງອື່ນໆ ໂດຍຕ້ອງສຸ້ຊົນໃຫ້ມີການຂະຫຍາຍຕົວໃນລະດັບ 10% ຕໍ່ປີ
- ຍົກສູງການຄຸ້ມຄອງ, ປົກປັກຮັກສາແຫຼ່ງນ້ຳ ແລະ ການຊົມໃຊ້ຊັບພະຍາກອນສັດນ້ຳຢ່າງຍືນຍົງ ໂດຍການສ້າງເຂດວັງສະຫງວນ ແລະ ບ່ອນອະນຸລັກຮັກສາພັນປາພື້ນເມືອງໃຫ້ໄດ້ 500 ແຫ່ງ ໂດຍສຸມໃສ່ແຂວງບໍ່ແກ້ວ, ບໍລິຄໍາໄຊ, ຄຳມ່ວນ, ສະຫວັນນະເຂດ, ຈຳປາສັກ, ເຊກອງ ແລະ ແຂວງອັດຕະປື
- ປັບປຸງບັນດາສະຖານີ ຜະລິດແນວພັນປາທີ່ມີແລ້ວ 62 ແຫ່ງໃນທົ່ວປະເທດໃຫ້ສາມາດດຳເນີນການ ຜະລິດລູກປາ ສະໜອງໃຫ້ແກ່ຜູ້ລ້ຽງ ແລະ ຕ້ອງອອກແຮງສຳຫຼວດ ເພື່ອສ້າງສະຖານີຂອງລັດຂຶ້ນໃໝ່ໃຫ້ ມີຢູ່ທຸກແຂວງ ເພື່ອແນ່ໃສ່ຍົກຄວາມສາມາດ ໃນການສະໜອງລູກປາໃຫ້ໄດ້ 60% ຂອງຄວາມຕ້ອງການທັງໝົດທົ່ວປະເທດ ແລະ ໃຫ້ເປັນບ່ອນຮຽນຮູ້ ຖ່າຍທອດເຕັກນິກການລ້ຽງປາ ແລະ ສັດນ້ຳໃຫ້ແກ່ຊາວກະສິກອນ.

2.11 ແຜນພັດທະນາວຽກງານກະສິກຳ, ປ່າໄມ້ ແລະ ພັດທະນາຊຸມນະບົດ ຄັ້ງທີ IX ປີ 2021-2025 ຂອງແຂວງຫຼວງພະບາງ

ການພັດທະນາວຽກງານກະສິກຳ, ປ່າໄມ້ ແລະ ພັດທະນາ ແມ່ນວຽກງານໜຶ່ງທີ່ມີຄວາມສຳຄັນ, ຈຳເປັນ ແລະ ຂາດບໍ່ໄດ້, ເນື່ອງຈາກວ່າເສດຖະກິດ ແລະ ຊີວິດການເປັນຢູ່ຂອງປະຊາຊົນຍັງຕິດພັນກັບການຜະລິດກະສິກຳ ເປັນຕົ້ນຕໍ. ສະນັ້ນ, ເພື່ອສືບຕໍ່ຜັນຂະຫຍາຍທິດຊີ້ນຳ ແລະ ມະຕິ X ຂອງກົມການເມືອງສູນກາງພັກ, ມະຕິກອງ ປະຊຸມໃຫຍ່ຄັ້ງທີ VIII ຂອງອົງຄະນະພັກແຂວງຫຼວງພະບາງ ແລະ ຜັນຂະຫຍາຍແຜນຍຸດທະສາດຮອດປີ 2025 ແລະ ວິໄສທັດ 2030 ໃຫ້ປະກົດຜົນເປັນຈິງ, ທັງໃຫ້ແທດເໝາະກັບເງື່ອນໄຂທຳແຮງບົ່ມຊ້ອນທາງດ້ານຊັບພະຍາ ກອນທຳມະຊາດ ແລະ ເສດຖະກິດ-ສັງຄົມ. ພວກເຮົາຈະຕ້ອງໄດ້ສຸມໃສ່ຜັນຂະຫຍາຍທິດທາງແຜນພັດທະນາ ເສດຖະກິດ-ສັງຄົມ 5 ປີ ໃຫ້ປະສິບຜົນສຳເລັດຕາມຈຸດປະສົງ, ຄາດໝາຍ ແລະ ຕາມຄວາມຮຽກຮ້ອງຕ້ອງການຂອງ ການຂະຫຍາຍຕົວທາງເສດຖະກິດ-ສັງຄົມ ໃນຊຸມປີຕໍ່ໜ້າໃຫ້ມີຄວາມຊັດເຈນ, ມີຄວາມໝັ້ນທ່ຽງ, ມີສະຖຽນລະ ພາບ ແລະ ຂະຫຍາຍຕົວຢ່າງຕໍ່ເນື່ອງໄປຄຽງຄູ່ ກັບການປົກປັກຮັກສາສະພາບແວດລ້ອມ. ສືບຕໍ່ປະຕິບັດໜ້າທີ່ຍຸດທະ ສາດປົກປັກຮັກສາ ແລະ ພັດທະນາວຽກງານກະສິກຳ ແລະ ປ່າໄມ້ ໃຫ້ມີສະຖຽນລະພາບທາງດ້ານການ ເມືອງ, ມີ ຄວາມໝັ້ນແໜ້ນ, ຄວາມສະຫງົບປອດໄພ ແລະ ເປັນລະບຽບຮຽບຮ້ອຍທາງສັງຄົມ. ຖືເອົາການພັດທະ ນາ ເສດຖະກິດ, ແກ້ໄຂຄວາມທຸກຍາກເປັນໃຈກາງ, ເອົາໃຈໃສ່ພັດທະນາອາຊີບກະສິກຳ ແລະ ປ່າໄມ້ ແບບປະສົມ ປະສານຮອບດ້ານ ແລະ ຍືນຍົງ ຕາມທິດຜະລິດກະສິກຳເປັນສິນຄ້າ ແລະ ຫັນເປັນທັນສະໄໝ, ການຜະລິດກະສິກຳ ຕ້ອງສຸມໃສ່ບັນດາຂະແໜງການ, ສຸມໃສ່ວຽກງານທີ່ມີທຳແຮງ ແລະ ມີມູນເຊື້ອ, ຮັບປະກັນການສະໜອງສະບຽງ ອາຫານ ແລະ ສິນຄ້າກະສິກຳໃຫ້ໝັ້ນທ່ຽງ, ຖືເອົາການສ້າງຄອບຄົວຕົວແບບເປັນມາດຕະການຕົ້ນຕໍ. ສືບຕໍ່ປະສານ ສົມທົບກັບພາກສ່ວນທີ່ກ່ຽວຂ້ອງລົບລ້າງຄວາມທຸກຍາກ, ຈັດສັນພູມລຳເນົາ ແລະ ອາຊີບຄົງທີ່ໃຫ້ແກ່ປະຊາຊົນ ບັນດາເຜົ່າ, ຢຸດຕິການຖາງປ່າເຮັດໄຮ່ເລື່ອນລອຍຫັນໄປເຮັດອາຊີບອື່ນໆໃຫ້ໝັ້ນຄົງ, ເອົາໃຈໃສ່ສົ່ງເສີມການປູກໄມ້ ໃຫ້ເປັນປ່າ, ຝື້ນຝູປ່າ, ປົກປັກຮັກສາປ່າໄມ້, ຄຸ້ມຄອງການຂຸດຄົ້ນ, ນຳໃຊ້ປ່າໄມ້ ແລະ ເຄື່ອງປ່າຂອງດົງ ໃຫ້ເຂົ້າສູ່ ລະບຽບກົດໝາຍ ຕິດພັນກັບການອານຸລັກຊີວະນາໆພັນໃຫ້ຍືນຍົງ ເພື່ອເຮັດໃຫ້ແຂວງຫຼວງພະບາງ ກາຍເປັນເມືອງ ສີຂຽວ, ຂະຫຍາຍ ແລະ ພັດທະນາຝື້ນຖານໂຄງລ່າງຊຸມນະບົດທີ່ມີແລ້ວໃຫ້ມີປະສິດທິຜົນສູງ. ອານຸລັກ, ພັດ ທະ ນາ ແລະ ນຳໃຊ້ທີ່ດິນກະສິກຳໃຫ້ມີຄວາມຍືນຍົງ, ຢາກເຮັດໄດ້ແນວນັ້ນ ຕ້ອງໄດ້ສຸມໃສ່:

1. ປັບປຸງ ແລະ ຈັດຕັ້ງກຳລັງການຜະລິດ, ເຮັດໃຫ້ກຳລັງການຜະລິດ ແລະ ການພົວພັນການຜະລິດມີຄວາມ ສອດຄ່ອງ, ກະຕຸກຊຸກຍູ້ເຊິ່ງກັນ ແລະ ກັນໃຫ້ຂະຫຍາຍຕົວຕາມທິດການກຳນົດໂຄງປະກອບເສດຖະກິດ ຕາມທິດຫັນເປັນອຸດສາຫະກຳ ແລະ ທັນສະໄໝໃນຂະແໜງການກະສິກຳ ແລະ ປ່າໄມ້ ຢ່າງຕັ້ງໜ້າ.
2. ເອົາໃຈໃສ່ປົກປັກຮັກສາສິ່ງແວດລ້ອມ, ປົກປັກຮັກສາຊັບພະຍາກອນປ່າໄມ້, ແຫຼ່ງນ້ຳ, ຄວາມຫຼາກຫຼາຍທາງ ດ້ານຊີວະນາໆພັນ. ດຳເນີນການຝື້ນຝູປ່າແບບທຳມະຊາດ ໄປຄຽງຄູ່ກັບການປູກໄມ້ໃຫ້ເປັນດົງເປັນປ່າ, ສ້າງ ແຜນ ພັດທະນາການປູກໄມ້ຂອງແຂວງ ໂດຍການກຳນົດເປົ້າໝາຍ ແລະ ສະຖານທີ່ຢ່າງຈະແຈ້ງເຊັ່ນ: ການ ປູກໄມ້ ເພື່ອປົກປັກຮັກສາສິ່ງແວດລ້ອມ, ປ້ອງກັນດິນ ແລະ ຮັກສາແຫຼ່ງນ້ຳ ແລະ ການປູກໄມ້ ເພື່ອເປັນ ສິນຄ້າ ແລະ ເປັນວັດຖຸດິບສະໜອງໃຫ້ແກ່ໂຮງງານອຸດສາຫະກຳປຸງແຕ່ງໄມ້ ເພື່ອທົດແທນການນຳໃຊ້ໄມ້ ຈາກປ່າທຳມະຊາດ ເທື່ອລະກ້າວ.
3. ຜະລິດກະສິກຳສະອາດ, ປອດໄພ ແລະ ເປັນມິດກັບສິ່ງແວດລ້ອມ ຕາມທິດຂອງພັກ ແລະ ລັດວາງອອກ.

4. ຫັນເອົາຊົນລະປະທານໃຫ້ເປັນຊົນລະກະເສດ ແລະ ຫັນເປັນທັນສະໄໝ, ນຳໃຊ້ທ່າແຮງຈາກແຫຼ່ງນ້ຳ, ອ່າງ ເກັບນ້ຳຂອງເຂື່ອນໄຟຟ້ານ້ຳຕົກ, ຝາຍນ້ຳລົ້ນທີ່ມີເງື່ອນໄຂ.
5. ກຳນົດເຂດຜະລິດສະເພາະ, ມີຈຸດສຸມໄປຄຽງຄູ່ກັບການເຮັດກະເສດສຸມເພື່ອຍົກຜະລິດຕະພາບໂດຍນຳໃຊ້ ເຕັກໂນໂລຊີທັນສະໄໝ, ນຳໃຊ້ກົນຈັກຂະໜາດນ້ອຍ ແນໃສ່ເພີ່ມຜະລິດຕະພາບ ພ້ອມການນຳໃຊ້ແນວພັນໃ ໝ່, ຄຸນນະພາບ ແລະ ມາດຖານຂອງຜົນຜະລິດກະສິກຳໃຫ້ເປັນສິນຄ້າ.
6. ຢູ່ແຕ່ລະເຂດ, ແຕ່ລະຫົວງານຊົນລະປະທານ, ນຳໃຊ້ທ່າແຮງ ແລະ ຄວາມອາດສາມາດຂອງເນື້ອທີ່ດິນ ຢ່າງມີ ປະສິດທິຜົນຕາມຈຸດພິເສດຂອງດິນຟ້າອາກາດ, ພື້ນທີ່ອ່າງໂຕ່ງ, ແຫຼ່ງນ້ຳ, ໂຄງການຊົນລະປະທານຂະໜາດ ໃຫຍ່, ຂະໜາດກາງ ແລະ ຂະໜາດນ້ອຍ
7. ຂະຫຍາຍເນື້ອທີ່ການຜະລິດໃໝ່ຕາມເຂດທີ່ເຫັນວ່າເໝາະສົມ ແລະ ມີເງື່ອນໄຂການຜະລິດສະເພາະ ໂດຍແນ ໃສ່ການຜະລິດສະບຽງອາຫານ ແລະ ພືດທີ່ເປັນສິນຄ້າໃຫ້ກ່ວາງຂວາງ.
8. ເອົາໃຈໃສ່ປັບປຸງລະບົບກົງຈັກການຜະລິດຄືນໃໝ່ ດ້ວຍຮູບການສ້າງເປັນກຸ່ມຜະລິດກ້າວໄປສູ່ເປັນສະມາ ຄົມ ແລະ ເພື່ອພັດທະນາໃຫ້ກາຍເປັນສະຫະກອນ ເພື່ອຮອງຮັບການຖ່າຍທອດເຕັກນິກ ເຕັກໂນໂລຊີໃໝ່ເຂົ້າສູ່ ການຜະລິດ, ເພື່ອຊ່ວຍເຫຼືອຊຶ່ງກັນ ແລະ ກັນ.
9. ເອົາໃຈໃສ່ພັດທະນາບຸກຄະລາກອນໃຫ້ມີຄວາມເຂັ້ມແຂງ, ໄປຄຽງຄູ່ກັບການຫັນເອົາພະນັກງານລົງຊ່ວຍ ນຳ ພາຮາກຖານການຜະລິດຢູ່ຂັ້ນບ້ານຕາມທິດ 3 ສ້າງ ເພື່ອສຸມໃສ່ການແນະນຳ ແລະ ຊ່ວຍເຫຼືອທ້ອງຖິ່ນ ໃນ ການກຳນົດຄວາມຕ້ອງການພັດທະນາ ແລະ ນຳໃຊ້ເຕັກນິກໃໝ່ໃຫ້ລະອຽດໃນແຕ່ລະເຂດຈຸດສຸມ, ຈັດຕັ້ງຄະ ນະຮັບຜິດຊອບແຕ່ລະເຂດຈຸດສຸມ, ສ້າງເງື່ອນໄຂອຳນວຍຄວາມສະດວກ, ເຮັດໜ້າທີ່ຊຸກຍູ້ສົ່ງເສີມ, ຕິດຕາມ ແລະ ກວດກາການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ.
10. ຮັບປະກັນໃຫ້ຜົນຜະລິດກະສິກຳ ແລະ ປ່າໄມ້ ມີຕະຫຼາດຮອງຮັບ, ມີການປຸງແຕ່ງເປັນຜະລິດຕະພັນສຳເລັດຮູບ ເພື່ອປ້ອນຕະຫຼາດທັງພາຍໃນ ແລະ ຕ່າງແຂວງ.

ນອກຈາກນີ້ ແຂວງຫຼວງພະບາງກໍ່ໄດ້ກຳນົດຍຸດທະສາດ ຮອດປີ 2025 ແລະ ວິໄສທັດ ປີ 2030 ການພັດ ທະນາກະສິກຳ-ປ່າໄມ້ ຂອງແຂວງ “ການພັດທະນາກະສິກຳ ແລະ ປ່າໄມ້ ມີຄວາມຍືນຍົງຕາມທິດຫັນເປັນອຸດສາຫະ ກຳ ແລະ ທັນສະໄໝ, ເພີ່ມຜົນຜະລິດ, ສ້າງລາຍໄດ້, ສະອາດ, ປອດໄພ, ຫວງໄຍສິ່ງແວດລ້ອມ”, ເຊິ່ງຈະສູ້ຊົນໃນ ການຂະຫຍາຍຕົວລວມຍອດຜະລິດຕະພັນຂອງກະສິກຳ ສະເລ່ຍໃຫ້ໄດ້ 4%/ປີຂຶ້ນໄປ ແລະ ປະກອບ ສ່ວນເຮັດ ໃຫ້ລວມຍອດຜະລິດຕະພັນພາຍໃນ (GDP) ຂອງແຂວງເຖິງ 25%. ສ່ວນບັນດາເສົາຄໍ້າທີ່ສຳຄັນ ໄດ້ກຳນົດດັ່ງນີ້:

ເສົາຄໍ້າທີ 1: ກະສິກຳ

- ເຂົ້ານາປີ 13,720 ຮຕ, ຜົນຜະລິດ 56,909 ໂຕນ
- ເຂົ້ານາແຊງ 1,600 ຮຕ, ຜົນຜະລິດ 7,447 ໂຕນ
- ເຂົ້າໄຮ 23,173 ຮຕ, ຜົນຜະລິດ 35,754 ໂຕນ
- ປູກພືດສະບຽງອາຫານທັງໝົດ 15,036 ຮຕ, ຜົນຜະລິດ 86,379 ໂຕນ
- ພືດຜັກອື່ນໆ 10,000 ຮຕ, ຜົນຜະລິດ 60,000 ໂຕນ
- ພືດແປ້ງ 3,610 ຮຕ, ຜົນຜະລິດ 50,316 ໂຕນ; ໝາກໄມ້ 7,747 ຮຕ, ຜົນຜະລິດ 87,957 ໂຕນ
- ການຂະຫຍາຍຝູງສັດ: ງົວ 110,914 ໂຕ, ຄວາຍ 60,443 ໂຕ, ໝູ 267,185 ໂຕ, ແບ້ 231,572 ໂຕ, ສັດ ປີກ 5,314,323 ໂຕ, ເນື້ອທີ່ປູກຫຍ້າ 137,699 ຮຕ, ປູກແກ່ນຫຍ້າ 450 ຮຕ
- ສະໜອງຊີ້ນ, ປາ ແລະ ໄຂ່ 32.351,22 ໂຕນ, ສະເລ່ຍ 67 ກິໂລ/ຄົນ/ປີ

- ການປຸກພືດເປັນສິນຄ້າ 33,265 ຮຕ, ຜົນຜະລິດ 88,571 ໂຕ່ນ
- ການລ້ຽງສັດເປັນສິນຄ້າ: ຟາມໝູ 50 ຟາມ, ຟາມໄກ່ຜັນໄຂ່ 17 ຟາມ, ໄກ່ຜັນຊື່ນ 30 ຟາມ, ຟາມງົວ 11 ຟາມ, ຟາມຄວາຍນົມ 1 ຟາມ, ຟາມເປັດ 1 ຟາມ, ຟາມແບ້ 3 ຟາມ

ເສົາຄໍ້າທີ 2: ປ່າໄມ້

- ອັດຕາການປົກຫຸ້ມຂອງປ່າໄມ້ ເພີ່ມຂຶ້ນ 5%/ປີ, ເນື້ອທີປົກຫຸ້ມປ່າໄມ້ທົ່ວແຂວງ 70%

ເສົາຄໍ້າທີ 3: ພັດທະນາຊຸມນະບົດ

- ອັດຕາຄອບຄົວທຸກຍາກຢູ່ໃນລະດັບບໍ່ເກີນ 1%, ບ້ານທຸກຍາກໃຫ້ຍັງເຫຼືອບໍ່ເກີນ 4%
- ສ້າງບ້ານພັດທະນາໃຫ້ບັນລຸ 80%ຂອງຈຳນວນບ້ານໃນທົ່ວແຂວງ
- ສ້າງບ້ານໃຫຍ່ໃນຕົວເມືອງເປັນຊຸມນະບົດ ໃຫ້ໄດ້ 3 ບ່ອນຂຶ້ນໄປ
- ສ້າງເມືອງເຂັ້ມແຂງຮອບດ້ານ ໃຫ້ກວມຢ່າງໜ້ອຍ 50% ຂຶ້ນໄປ
- ຈັດສັນພູມລຳເນົາ ແລະ ອາຊີບໜັ້ນຄົງໃຫ້ ປະຊາຊົນ

ບົດທີ 3 ວິທີການສຶກສາ

3.1 ປະຊາກອນ, ການຄັດເລືອກ ແລະ ການກຳນົດກຸ່ມຕົວຢ່າງ

ໄດ້ນຳໃຊ້ວິທີການສຳພາດເອົາຂໍ້ມູນເປັນຕົ້ນຕໍ ເພື່ອໃຫ້ໄດ້ຂໍ້ມູນທີ່ມີຄຸນນະພາບ ແລະ ຈຳນວນທີ່ເໝາະສົມ ເພື່ອມາວິເຄາະທາງດ້ານປະລິມານ ແລະ ຄຸນນະພາບ, ເຊິ່ງປະກອບມີກຸ່ມເປົ້າໝາຍ ແລະ ກຸ່ມຕົວຢ່າງ ດັ່ງນີ້:

1. ກຸ່ມເປົ້າໝາຍ (ສຳລັບຂໍ້ມູນຄຸນນະພາບ): ອຳນາດການປົກຄອງບ້ານພາຍໃນ 3 ເມືອງ (ເມືອງລະ 10 ບ້ານ ເຊິ່ງເປັນຕົວແທນຂອງກຸ່ມບ້ານທີ່ມີການລ້ຽງງົວ), ຫ້ອງການກະສິກຳ ແລະ ປ່າໄມ້ເມືອງ, ຫ້ອງການອຸດສາຫະກຳ ແລະ ການຄ້າເມືອງ ແລະ ຫ້ອງການແຜນການ ແລະ ການລົງທຶນ ລວມທັງໝົດ 33 ທ່ານ.

2. ກຸ່ມຕົວຢ່າງ (ສຳລັບຂໍ້ມູນປະລິມານ): ໄດ້ກຳນົດເອົາຄອບຄົວຊາວກະສິກອນຜູ້ທີ່ມີການລ້ຽງງົວຢູ່ບ້ານຕ່າງໆ (ລະດັບຄອບຄົວ ຫຼື ລະດັບຝາມ) ຂອງແຕ່ລະເມືອງ, ເຊິ່ງຜູ້ທີ່ໄດ້ເຂົ້າຮ່ວມທັງໝົດຈຳນວນ 281 ຄອບຄົວ (ເມືອງວຽງຄຳ 112 ຄອບຄົວ; ເມືອງໂພນໄຊ 75 ຄອບຄົວ; ເມືອງພູຄູນ 94 ຄອບຄົວ). ໂດຍໄດ້ປະຕິບັດໃນຮູບແບບຄຸນນະພາບ ທີ່ມີການນຳໃຊ້ສຸດຄິດໄລ່ຂະໜາດຂອງຕົວຢ່າງໃນຮູບແບບຂອງ Taro Yamane (1967) ໃນລະດັບຄວາມເຊື່ອໝັ້ນ 95% ເຊິ່ງມີສູດ ດັ່ງນີ້:

$$n = N / 1 + Nd^2$$

n = ຈຳນວນຕົວຢ່າງທີ່ຕ້ອງການ

N = ຈຳນວນປະຊາກອນທັງໝົດ

D = ຄ່າຜິດພາດຈາກການເກັບກຳຂໍ້ມູນຂອງຕົວຢ່າງ (0.05)

3.2 ສະຖານທີ່ການສຶກສາ

ການສຶກສາຄັ້ງນີ້ ໄດ້ຈັດຕັ້ງປະຕິບັດຕົວຈິງ ຢູ່ 3 ເມືອງຂອງແຂວງຫຼວງພະບາງຄື: ເມືອງວຽງຄຳ, ເມືອງໂພນໄຊ ແລະ ເມືອງພູຄູນ ເຊິ່ງໄດ້ກຳນົດເປັນເມືອງຍຸດທະສາດໃນການລ້ຽງງົວ-ຄວາຍ ຂອງແຂວງຫຼວງພະບາງ.

3.3 ໄລຍະເວລາໃນການທົດລອງ

ການສຶກສາຄັ້ງນີ້ໃຊ້ເວລາທັງໝົດ 8 ເດືອນ ເຊິ່ງໄດ້ເລີ່ມຈັດຕັ້ງປະຕິບັດຕົວຈິງ ນັບແຕ່ເດືອນກັນຍາ (9) 2023 ຫາເດືອນເມສາ (4) ປີ 2024 ຈຶ່ງສຳເລັດ.

ຕາຕະລາງທີ 3.1: ປະຕິບັດການເຮັດວຽກຕົວຈິງ

ລ/ດ	ລາຍລະອຽດ	ປີ 2023				ປີ 2024			
		9	10	11	12	01	02	03	04
1	ກຽມອຸປະກອນ ແລະ ເຄື່ອງມື	→							
2	ການລົງສຳຫຼວດເມືອງ ແລະ ບ້ານເປົ້າໝາຍ	→							
3	ລົງເກັບກຳຂໍ້ມູນຕົວຈິງ	→							
4	ການວິເຄາະຂໍ້ມູນ	→							
5	ຂຽນບົດວິທະຍານິພົນ	→							

3.4 ຮູບແບບສຶກສາ, ວິທີການເກັບກຳຂໍ້ມູນ ແລະ ເຄື່ອງມືທີ່ໃຊ້ໃນການເກັບກຳຂໍ້ມູນ

1. ຮູບແບບການສຶກສາ

ໄດ້ນຳໃຊ້ຮູບແບບການສຳພາດຜູ້ລ້ຽງງົວລະດັບຄົວເຮືອນ ແລະ ລະດັບຝາມ ທີ່ຢູ່ກຸ່ມເປົ້າໝາຍຂອງ 3 ເມືອງ (ເມືອງວຽງຄຳ, ໂພນໄຊ ແລະ ເມືອງຜູ້ຄຸນ) ພາຍໃນ ແຂວງຫຼວງພະບາງ.

ກ. ຂໍ້ມູນມືໜຶ່ງ: ເຮັດການສຳພາດຕົວຈິງກັບຄອບຄົວຊາວກະສິກອນທີ່ລ້ຽງງົວຢູ່ໃນລະດັບຄອບຄົວ ແລະ ລະດັບຝາມ ເພື່ອເຫັນໄດ້ບັນຫາໃນການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດການລ້ຽງງົວໃນໄລຍະຜ່ານມາ ແລະ ທິດທາງການພັດທະນາ ເພື່ອສົ່ງເສີມການລ້ຽງເປັນສິນຄ້າໃນຕໍ່ໜ້າ ເຊິ່ງໄດ້ນຳໃຊ້ຮູບແບບການມີສ່ວນຮ່ວມ (Participatory Rural Appraisal (PRA) (ຖາມແບບເປີດ) ກັບກຸ່ມຕົວຢ່າງທັງໝົດ ໂດຍການສະໜອງຂໍ້ມູນຂອງຜູ້ຖືກສຳພາດໃຫ້ໄດ້ຄຳຕອບຖືກຕ້ອງຕາມຈຸດປະສົງທີ່ຕັ້ງໄວ້.

ຂ. ຂໍ້ມູນມືສອງ: ໄດ້ມາຈາກພະແນກກະສິກຳ ແລະ ປ່າໄມ້ແຂວງຫຼວງພະບາງ, ຂະແໜງລ້ຽງສັດ ແລະ ການປະມົງ, ຫ້ອງການກະສິກຳ ແລະ ປ່າໄມ້, ຫ້ອງການອຸດສາຫະກຳ ແລະ ການຄ້າເມືອງ ແລະ ຫ້ອງການແຜນການ ແລະ ການລົງທຶນ, ກຸ່ມບ້ານຂອງ 3 ເມືອງເປົ້າໝາຍ ຢູ່ແຂວງຫຼວງພະບາງ.

2. ວິທີການເກັບກຳຂໍ້ມູນ ແລະ ເຄື່ອງມືທີ່ໃຊ້ໃນການເກັບກຳຂໍ້ມູນ

ການສຶກສາໃນຄັ້ງ ໄດ້ເລືອກເອົາການສຶກສາໃນຮູບແບບຄຸນນະພາບເປັນວິທີການສຶກສາຫຼັກ. ດັ່ງນັ້ນ, ການລົງເກັບກຳຂໍ້ມູນ ແມ່ນໄດ້ນຳໃຊ້ຄຳຖາມນຳທາງເປັນເຄື່ອງມືໃນການສົມທະນາໃນລັກສະນະເຊິ່ງໜ້າກັບແຕ່ລະອົງປະກອບ ເພື່ອສຳພາດຕົວຈິງກັບຄອບຄົວຊາວກະສິກອນທີ່ລ້ຽງງົວໃນລະດັບຄອບຄົວ ແລະ ລະດັບຝາມ ໂດຍອີງ ໃສ່ຂໍ້ມູນຈາກພະແນກກະສິກຳ ແລະ ປ່າໄມ້, ຂະແໜງລ້ຽງສັດ ແລະ ການປະມົງ, ຫ້ອງການກະສິກຳ ແລະ ປ່າໄມ້, ກຸ່ມບ້ານຂອງ 3 ເມືອງເປົ້າໝາຍ.

3.5 ການວິເຄາະຂໍ້ມູນ ແລະ ການແປຜົນ

ຂໍ້ມູນທີ່ໄດ້ຈາກການສຳພາດ ແລະ ເກັບກຳຕົວຈິງ ໄດ້ນຳມາວິເຄາະໂດຍການນຳໃຊ້ໂປຼແກມ Excel, ເຊິ່ງແຫຼ່ງຂໍ້ມູນການປະເມີນໄດ້ປະກອບມີ: ຊາວກະສິກອນຜູ້ລ້ຽງງົວໃນ 3 ເມືອງ. ເມື່ອໄດ້ຂໍ້ມູນສຳພາດແລ້ວ ແມ່ນໄດ້ສັງລວມຂໍ້ມູນດັ່ງກ່າວ ດ້ວຍການຈັດເປັນໝວດໝູ່ ແລະ ແຍກປະເພດຂອງຂໍ້ມູນທີ່ຄືກັນໃນການອະທິບາຍ ແລະ ຄຳນວນຂໍ້ມູນທີ່ເປັນຕົວເລກ ເພື່ອເປັນການຢັ້ງຢືນຂໍ້ມູນທາງຄຸນນະພາບ ເມື່ອໄດ້ຄຳທາງສະຖິຕິແລ້ວ ຈຶ່ງໄດ້ນຳໄປສະຫຼຸບຜົນໃນຮູບແບບຂອງຕາຕະລາງ, ເສັ້ນສະແດງ ແລະ ຮູບພາບ.

ບົດທີ 4 ຜົນໄດ້ຮັບ

ຜົນໄດ້ຮັບຈາກການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດຕົວຈິງ ໃນການສຶກສາແນວທາງນະໂຍບາຍສິ່ງເສີມການລ້ຽງງົວເພື່ອເປັນສິນຄ້າ ຢູ່ພາຍໃນ 03 ເມືອງ (ເມືອງວຽງຄຳ, ໂພນໄຊ ແລະ ມຸຄຸນ) ແຂວງຫຼວງພະບາງ ໄດ້ສະແດງອອກ ດັ່ງນີ້:

4.1 ປະເມີນຮູບແບບການລ້ຽງງົວຂອງຊາວກະສິກອນ:

4.1.1 ເມືອງວຽງຄຳ

ໃນທົ່ວເມືອງ ໄດ້ປະກອບມີບ້ານທັງໝົດ 72 ບ້ານ (5,122 ຄອບຄົວ) ໃນນັ້ນມີຜົນລະເມືອງທັງໝົດ 27,511 ຄົນ, ຍິງ 13,481 ຄົນ. ຜ່ານການເກັບກຳສະພາບການຈັດການໃນການລ້ຽງງົວຂອງຊາວກະສິກອນປີ 2021-2023 ພົບວ່າ: ທັງຈຳນວນຄອບຄົວທີ່ລ້ຽງງົວ, ຈຳນວນສັດ ແລະ ສ່ວນຫຍ້າລ້ຽງສັດ ໄດ້ເພີ່ມຂຶ້ນຕາມລຳດັບປີ. ການທອມໃນຝາມ ເຫັນວ່າ: ຈຳນວນບ້ານທັງ 3 ປີ ແມ່ນເທົ່າເດີມ ແຕ່ຈຳນວນຄອບຄົວ ແລະ ຈຳນວນງົວແມ່ນຫຼຸດລົງ. ສ່ວນການສັກຢາປ້ອງກັນພະຍາດແມ່ນເພີ່ມຂຶ້ນ, ການຂາຍເປັນສິນຄ້າ ແລະ ການບໍລິໂພກກໍ່ເພີ່ມຂຶ້ນ ດັ່ງສະແດງໃນຕາຕະລາງທີ 4.1

ຕາຕະລາງທີ 4.1: ສະຖິຕິການລ້ຽງງົວພາຍໃນເມືອງວຽງຄຳ (ປີ 2021-2023)

ລ/ດ	ເນື້ອໃນ	ປີ			ລວມ
		2021	2022	2023	
1	ຈຳນວນຄອບຄົວ	1,104	2,984	4,012	8,100
2	ຈຳນວນສັດ (ໂຕ)	20,482	20,676	21,954	63,112
3	ສ່ວນຫຍ້າລ້ຽງສັດ				
	- ຈຳນວນຕອນ	162	210	265	637
	- ເນື້ອທີ່ (ຮຕ)	4,840	6,940	9,320	21,100
4	ລ້ຽງທອມໃນຝາມ				
	- ຈຳນວນບ້ານ	2	2	2	6
	- ຈຳນວນຄອບຄົວ	4	3	3	10
	- ຈຳນວນງົວ (ໂຕ)	350	215	89	654
5	ສັກຢາປ້ອງກັນພະຍາດ				
	- ຈຳນວນງົວ (ໂຕ)	13,424	13,442	14,290	41,156
	- ຈຳນວນສັກຢາ (ໂຕ)	2,292	5,233	3,233	8,466
6	ຂາຍເປັນສິນຄ້າ				
	- ຈຳນວນງົວ (ໂຕ)	1,001	2,329	5,438	8,768
	- ເປັນເງິນ (ກີບ)	6,066,000,000	13,060,000,000	43,260,000,000	62,386,000,000
7	ບໍລິໂພກພາຍໃນ (ໂຕ)	78	113	178	369

4.1.2 ເມືອງໂພນໄຊ

ໃນທົ່ວເມືອງ ປະກອບມີບ້ານທັງໝົດ 60 ບ້ານ (5,428 ຄອບຄົວ) ໃນນັ້ນມີພົນລະເມືອງທັງໝົດ 34,143 ຄົນ, ຍິງ 16,902 ຄົນ. ຜ່ານການເກັບກຳສະພາບການຈັດການໃນການລ້ຽງງົວຂອງຊາວກະສິກອນປີ 2021-2023 ພົບວ່າ: ຈຳນວນຄອບຄົວທີ່ລ້ຽງງົວ, ຈຳນວນສັດ, ຈຳນວນສວນຫຍ້າ ລວມທັງຈຳນວນບ້ານທີ່ລ້ຽງທອມໃນຝາມ, ຈຳນວນຄອບຄົວທີ່ລ້ຽງທອມ ແລະ ຈຳນວນສັດທີ່ລ້ຽງທອມ ແມ່ນເພີ່ມຂຶ້ນຕາມລຳດັບປີ, ການຂາຍເປັນສິນຄ້າ ແລະ ການບໍລິໂພກກໍ່ເພີ່ມຂຶ້ນເຊັ່ນກັນ ດັ່ງສະແດງໃນຕາຕະລາງທີ 4.2 ດັ່ງລຸ່ມນີ້:

ຕາຕະລາງທີ 4.2: ສະຖິຕິການລ້ຽງງົວພາຍໃນເມືອງໂພນໄຊ (ປີ 2021-2023)

ລ/ດ	ເນື້ອໃນ	ປີ			ລວມ
		2021	2022	2023	
1	ຈຳນວນຄອບຄົວ	1,260	1,745	2,375	5,380
2	ຈຳນວນສັດ (ໂຕ)	26,354	27,722	28,054	82,130
3	ສວນຫຍ້າລ້ຽງສັດ				
	- ຈຳນວນຕອນ	257	267	310	834
	- ເນື້ອທີ່ (ຮຕ)	19,841	22,927	26,402	69,170
4	ລ້ຽງທອມໃນຝາມ				
	- ຈຳນວນບ້ານ	4	4	4	12
	- ຈຳນວນຄອບຄົວ	4	6	6	16
	- ຈຳນວນງົວ (ໂຕ)	200	400	520	1,120
5	ສັກຢາປ້ອງກັນພະຍາດ				
	- ຈຳນວນງົວ (ໂຕ)	12,345	22,457	22,59	34,802
	- ຈຳນວນສັກຢາ(ໂຕ)	5,014	3,794	6,794	15,602
6	ຂາຍເປັນສິນຄ້າ				
	- ຈຳນວນງົວ (ໂຕ)	1,037	7,212	7,119	15,368
	- ເປັນເງິນ (ກີບ)	7,376,000,000	77,889,600,000	106,785,000,000	7,376,000,000
7	ບໍລິໂພກພາຍໃນ (ໂຕ)	98	162	221	481

4.1.3 ເມືອງພູຄູນ

ໃນທົ່ວເມືອງ ໄດ້ປະກອບມີບ້ານທັງໝົດ 42 ບ້ານ (4,540 ຄອບຄົວ) ໃນນັ້ນມີພົນລະເມືອງທັງໝົດ 27,545 ຄົນ, ຍິງ 13,581 ຄົນ. ຜ່ານການເກັບກຳສະພາບການຈັດການໃນການລ້ຽງງົວຂອງຊາວກະສິກອນປີ 2021-2023 ພົບວ່າ: ຈຳນວນຄອບຄົວທີ່ລ້ຽງງົວ ແມ່ນເພີ່ມຂຶ້ນຕາມລຳດັບປີ ສ່ວນຈຳນວນສັດແມ່ນຫຼຸດລົງໃນປີ 2022 ແຕ່ເພີ່ມຂຶ້ນໃນປີ 2023, ຈຳນວນສວນຫຍ້າ ແລະ ເນື້ອທີ່ສວນຫຍ້າ ແມ່ນເພີ່ມຂຶ້ນໃນປີ 2022 ແລະ 2023. ຈຳນວນບ້ານທີ່ລ້ຽງທອມໃນຝາມ ແລະ ຈຳນວນຄອບຄົວທີ່ລ້ຽງທອມທັງ 3 ປີແມ່ນເທົ່າເກົ່າບໍ່ເພີ່ມຂຶ້ນ ແຕ່ ຈຳນວນສັດທີ່ລ້ຽງທອມ ແມ່ນເພີ່ມຂຶ້ນຕາມລຳດັບປີ ລວມທັງ ການຂາຍເປັນສິນຄ້າ ແລະ ການບໍລິໂພກກໍ່ເພີ່ມຂຶ້ນ ເຊັ່ນກັນ ໄດ້ສະແດງໃຫ້ເຫັນໃນຕາຕະລາງທີ 4.3 ດັ່ງລຸ່ມນີ້:

ຕາຕະລາງທີ 4.3: ສະຖິຕິການລ້ຽງງົວພາຍໃນເມືອງພູຄູນ (ປີ 2021-2023)

ລ/ດ	ເນື້ອໃນ	ປີ			ລວມ
		2021	2022	2023	
1	ຈຳນວນຄອບຄົວ	1,158	2,352	3,601	7,111
2	ຈຳນວນສັດ (ໂຕ)	18,944	17,322	19,992	56,258
3	ສວນຫຍ້າລ້ຽງສັດ				
	- ຈຳນວນຕອນ	194	196	196	586
	- ເນື້ອທີ່ (ຮຕ)	11,564	11,584	11,584	34,732
4	ລ້ຽງທອມໃນຝາມ				
	- ຈຳນວນບ້ານ	5	5	5	15
	- ຈຳນວນຄອບຄົວ	17	17	17	51
	- ຈຳນວນງົວ (ໂຕ)	530	923	1027	2480
5	ສັກຢາປ້ອງກັນພະຍາດ				
	- ຈຳນວນງົວ (ໂຕ)	11,885	13,123	12,594	37,602
	- ຈຳນວນສັກຢາ(ໂຕ)	5,097	5,119	5,401	15,617
6	ຂາຍເປັນສິນຄ້າ				
	- ຈຳນວນງົວ (ໂຕ)	920	5,031	6,102	12,053
	- ເປັນເງິນ (ກີບ)	3,680,000,000	36,231,000,000	48,120,000,000	88,031,000,000
7	ບໍລິໂພກພາຍໃນ (ໂຕ)	128	187	210	525

ຜ່ານການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດຕົວຈິງ ຢູ່ພາຍໃນ 3 ເມືອງ ຊ່ວງໄລຍະປີ 2021-2023 ເຫັນວ່າ: ເມືອງໂພນໄຊ ແມ່ນມີສະຖິຕິງົວຫຼາຍກວ່າໝູ່ (82,130 ໂຕ), ຮອງລົງມາແມ່ນເມືອງວຽງຄຳ (63,112 ໂຕ) ແລະ ເມືອງພູຄູນມີສະຖິຕິງົວນ້ອຍສຸດ (56,258 ໂຕ). ອັດຕາການຂະຫຍາຍຂອງຝູງສັດ (%) ແມ່ນເມືອງວຽງຄຳມີຄ່າສູງກວ່າໝູ່ (6.70%) ແລະ ເມືອງພູຄູນມີອັດຕາການຂະຫຍາຍຝູງນ້ອຍສຸດ (5.24%). ສ່ວນທັງຫຍ້າການລ້ຽງສັດ ແມ່ນເມືອງໂພນໄຊມີຄ່າສູງກວ່າໝູ່ (69,170 ເຮັກຕາ). ການຈຳໜ່າຍ/ສົ່ງອອກ ກໍ່ພົບວ່າ ເມືອງໂພນໄຊສົ່ງອອກຫຼາຍກວ່າໝູ່ (15,368 ໂຕ). ສ່ວນເຕັກນິກການລ້ຽງ, ແນວພັນງົວ, ອາຫານທີ່ນຳໃຊ້ລ້ຽງສັດ, ທ່າແຮງປົ່ມຊ້ອນ ແລະ ບັນຫາແລະຂໍ້ຈຳກັດ ແມ່ນມີລັກສະນະຄ້າຍຄືກັນທັງ 3 ເມືອງ ດັ່ງສະແດງໃນຕາຕະລາງທີ 4.4.

ຕາຕະລາງທີ 4.4: ການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດການລ້ຽງງົວພາຍໃນ 3 ເມືອງຂອງແຂວງຫຼວງພະບາງ ໃນປີ 2021-2023

ລ/ດ	ເນື້ອໃນ	ເມືອງ		
		ວຽງຄຳ	ໂພນໄຊ	ພູຄູນ
1	ສະຖິຕິງົວທັງໝົດ (ໂຕ)	63,112	82,130	56,258
2	ອັດຕາການຂະຫຍາຍຝູງສັດ (%)	6.70	6.06	5.24
3	ເນື້ອທີ່ສວນຫຍ້າລ້ຽງສັດ (ເຮັກຕາ)	21,100	69,170	34,732
4	ການຈຳໜ່າຍ/ສົ່ງອອກ (ໂຕ)	8,768	15,368	12,053
5	ເຕັກນິກ/ຮູບແບບການລ້ຽງ	ປ່ອຍ, ຂັງເປັນລັອກ	ປ່ອຍ, ຂັງເປັນລັອກ	ປ່ອຍ, ຂັງເປັນລັອກ
6	ແນວພັນສັດ (ງົວ)	ຝີ່ນເມືອງ, ບູມັນ	ຝີ່ນເມືອງ, ບູມັນ, ເຣດຊິນດີ	ຝີ່ນເມືອງ, ບູມັນ

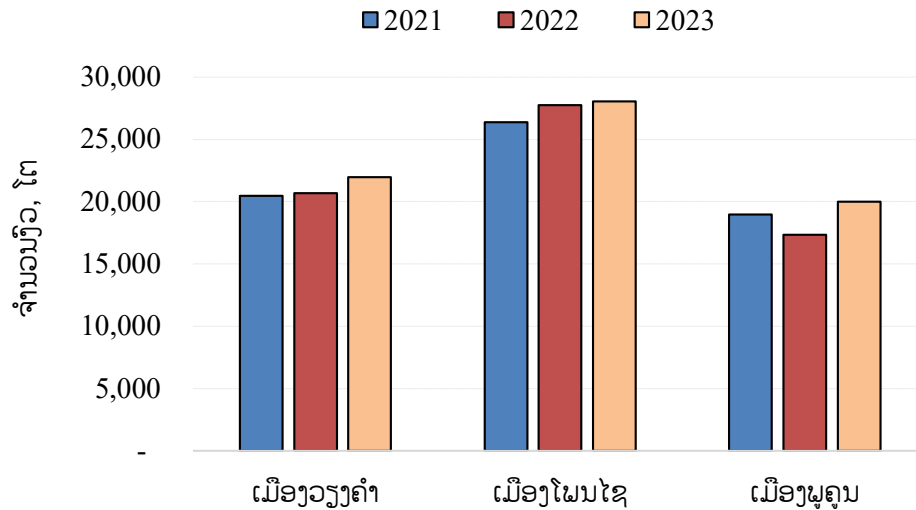
ຕາຕະລາງທີ 4.4: (ຕໍ່)

ລ/ດ	ເນື້ອໃນ	ເມືອງ		
		ວຽງຄຳ	ໂພນໄຊ	ບຸຄຸນ
7	ອາຫານທີ່ນຳໃຊ້ໃຫ້ແກ່ສັດ	ຫຍ້າທຳມະຊາດ, ຫຍ້າອາຫານສັດ, ອາຫານເສີມ ພື້ນທີ່, ແຮງງານ, ມີ ຊາຍແດນເຊື່ອມ	ຫຍ້າທຳມະຊາດ, ຫຍ້າອາຫານສັດ, ອາຫານເສີມ ພື້ນທີ່, ແຮງງານ, ມີ ຊາຍແດນເຊື່ອມ	ຫຍ້າທຳມະຊາດ, ຫຍ້າອາຫານສັດ, ອາຫານເສີມ ພື້ນທີ່, ແຮງງານ, ມີ ຊາຍແດນເຊື່ອມ
8	ທ່າແຮງປົ່ມຊ້ອນ	ຈອດກັບແຂວງຫົວ ພັນ ທິນ, ຂາດແຄນອາ ຫານຊ່ວງລະດູແລ້ງ,	ຈອດກັບແຂວງຊຽງ ຂວາງ ທິນ, ຂາດແຄນອາ ຫານຊ່ວງລະດູແລ້ງ,	ຈອດກັບແຂວງ ຂວາງ, ວຽງຈັນ ທິນ, ຂາດແຄນອາ ຫານຊ່ວງລະດູແລ້ງ,
9	ບັນຫາ/ຂໍ້ຈຳກັດຕ່າງໆ	ຄັງລ້ຽງຢູ່ໄກ, ການ ຈຳໜ່າຍ, ພະຍາດ ລະບາດ	ຄັງລ້ຽງຢູ່ໄກ, ການ ຈຳໜ່າຍ, ພະຍາດ ລະບາດ	ຄັງລ້ຽງຢູ່ໄກ, ການ ຈຳໜ່າຍ, ພະຍາດ ລະບາດ

4.1.4 ການປ່ຽນແປງຈຳນວນສະຖິຕິ (ການເພີ່ມຂຶ້ນ) ຂອງການລ້ຽງງົວ ພາຍໃນ 3 ເມືອງ

ຈາກຜົນການວິເຄາະປະເມີນຕົວຈິງ ໄດ້ຊີ້ໃຫ້ເຫັນວ່າ: ການເພີ່ມຂຶ້ນຂອງສະຖິຕິການລ້ຽງງົວຢູ່ພາຍໃນ 3 ເມືອງ ແມ່ນມີຄວາມແຕກຕ່າງກັນໃນແຕ່ລະປີ ເຊິ່ງສະແດງອອກ ດັ່ງນີ້:

- ປີ 2021 ເມືອງວຽງຄຳ ມີຈຳນວນສະຖິຕິສັດທັງໝົດແມ່ນ 20,482 ໂຕ ແລະ ຮອດປີ 2023 ມີຈຳນວນ ງົວເຖິງ 21,954 ໂຕ ເຊິ່ງມີການເພີ່ມຂຶ້ນ 1,472 ໂຕ ເທົ່າກັບ 6.70%.
- ປີ 2021 ເມືອງໂພນໄຊ ມີຈຳນວນສະຖິຕິສັດທັງໝົດແມ່ນ 26,354 ໂຕ ແລະ ຮອດປີ 2023 ມີຈຳນວນ ງົວເຖິງ 28,054 ໂຕ ເຊິ່ງມີການເພີ່ມຂຶ້ນ 1,700 ໂຕ ເທົ່າກັບ 6.06%.
- ປີ 2021 ເມືອງບຸຄຸນ ມີຈຳນວນສະຖິຕິສັດທັງໝົດແມ່ນ 18,944 ໂຕ ແລະ ຮອດປີ 2023 ມີຈຳນວນງົວ ເຖິງ 19,992 ໂຕ ເຊິ່ງມີການເພີ່ມຂຶ້ນ 1,048 ໂຕ ເທົ່າກັບ 5.24 %.

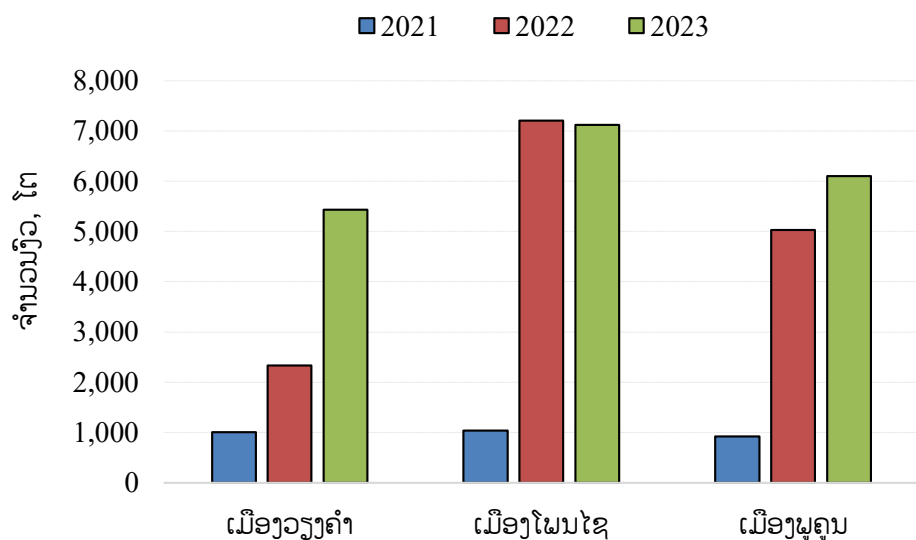

ເສັ້ນສະແດງທີ 4.1: ການປ່ຽນແປງທາງສະຖິຕິສັດ (ງົວ) ໃນໄລຍະປີ 2021-2023

4.1.5 ການປ່ຽນແປງຈຳນວນສະຖິຕິການສົ່ງງົວອອກຂາຍເປັນສິນຄ້າ ພາຍໃນ 3 ເມືອງ

ຈາກຜົນວິເຄາະຂອງການປ່ຽນແປງຂອງຈຳນວນງົວ ທີ່ຂາຍເປັນສິນຄ້າສົ່ງອອກຢູ່ພາຍໃນ 3 ເມືອງ ແມ່ນມີຄວາມແຕກຕ່າງກັນໃນແຕ່ລະປີ ເຊິ່ງສະແດງໃຫ້ເຫັນດັ່ງນີ້:

- ປີ 2021 ເມືອງວຽງຄຳ ມີຈຳນວນສະຖິຕິສັດອອກຂາຍທັງໝົດແມ່ນ 1,001 ໂຕ ແລະ ຮອດປີ 2023 ມີຈຳນວນງົວອອກຂາຍເຖິງ 5,438 ໂຕ ເຊິ່ງມີການເພີ່ມຂຶ້ນ 4,437 ໂຕ ເທົ່າກັບ 81.6%.
- ປີ 2021 ເມືອງໂພນໄຊ ມີຈຳນວນສະຖິຕິສັດອອກຂາຍທັງໝົດແມ່ນ 1,037 ໂຕ ແລະ ຮອດປີ 2023 ມີຈຳນວນງົວອອກຂາຍເຖິງ 7,119 ໂຕ ເຊິ່ງມີການເພີ່ມຂຶ້ນ 6,082 ໂຕ ເທົ່າກັບ 85.4%.
- ປີ 2021 ເມືອງພູຄູນ ມີຈຳນວນສະຖິຕິສັດອອກຂາຍທັງໝົດແມ່ນ 920 ໂຕ ແລະ ຮອດປີ 2023 ມີຈຳນວນງົວອອກຂາຍເຖິງ 6,102 ໂຕ ເຊິ່ງມີການເພີ່ມຂຶ້ນ 5,182 ໂຕ ເທົ່າກັບ 84.9%.

ເສັ້ນສະແດງທີ 4.2: ຈຳນວນສະຖິຕິການສົ່ງງົວຂາຍເປັນສິນຄ້າ ໃນໄລຍະປີ 2021-2023

4.2 ແນວທາງນະໂຍບາຍສິ່ງເສີມການລ້ຽງງົວກາຍເປັນສິນຄ້າ:

ຈາກຜົນການສຳຫຼວດ ແລະ ເກັບກຳຂໍ້ມູນຕົວຈິງຈາກຜູ້ລ້ຽງສັດ (ງົວ), ອຳນາດການປົກຄອງບ້ານ, ຫ້ອງການກະສິກຳ ແລະ ປ່າໄມ້ເມືອງ, ຫ້ອງການອຸດສາຫະກຳ ແລະ ການຄ້າເມືອງ ແລະ ຫ້ອງການແຜນການ ແລະ ການລົງທຶນ ແລະ ຈາກຜົນການວິເຄາະຂໍ້ມູນ ສາມາດສັງລວມໄດ້ຂອດແນວທາງນະໂຍບາຍສິ່ງເສີມການລ້ຽງງົວເພື່ອເປັນສິນຄ້າ ໃນອະນາຄົດ ໂດຍສະເພາະອີງໃສ່ທຳແຮງພື້ນຖານ, ປັດໄຈການຜະລິດ, ຜະລິດຕະພັນ, ການຕະຫຼາດ, ການສົ່ງເສີມການລົງທຶນຂອງພາກສ່ວນຕ່າງໆ, ພື້ນຖານໂຄງລ່າງ, ລະບຽບການຄຸ້ມຄອງ ແລະ ມາດຕະການ ຢູ່ພາຍໃນ 03 ເມືອງ ເຊິ່ງສາມາດສະແດງເຖິງຄວາມຄິດເຫັນ ດັ່ງນີ້:

- 1) ຝຶກລະນາໃນການຄຸ້ມຄອງ ແລະ ນຳໃຊ້ທັງຫຍ້າທຳມະຊາດ ເພື່ອສົ່ງເສີມການລ້ຽງເປັນສິນຄ້າ
- 2) ສົ່ງເສີມການນຳໃຊ້ທີ່ດິນ ເພື່ອປູກພືດວັດຖຸດິບອາຫານສັດ, ການຜະລິດ ແນວພັນພືດອາຫານສັດ ແລະ ການສ້າງຟາມເພື່ອໃຫ້ໄດ້ຕາມມາດຕະຖານ
- 3) ການຍົກເວັ້ນເສຍຄ່າທຳນຽມທີ່ດິນໂດຍສະເພາະນຳໃຊ້ເຂົ້າໃນການລ້ຽງສັດໃຫຍ່ (ງົວ)
- 4) ມີນະໂຍບາຍຫຼຸດຜ່ອນຄ່າໄຟຟ້າໃນຂົງເຂດຜະລິດອາຫານ, ປຸງແຕ່ງຜະລິດຕະພັນ ແລະ ຟາມງົວ
- 5) ຍົກເວັ້ນພາສີ-ອາກອນນຳເຂົ້າ ເປັນຕົ້ນແມ່ນອຸປະກອນທີ່ຮັບໃຊ້ໃນການລ້ຽງ
- 6) ສ້າງກອງທຶນຂອງກຸ່ມ ຫຼື ສະມາຄົມ ໃນທຸກລະດັບທີ່ມີເປົ້າໝາຍໃນການພັດທະນາການລ້ຽງ ແລະ ຮັກສາສຸຂະພາບສັດ
- 7) ມີການຄວບຄຸມການລະບາດຂອງພະຍາດ, ຈັດຕັ້ງການຂ້າສັດ, ທຳລາຍຊາກສັດ ແລະ ມີການຊີດເຊີຍເພື່ອຫຼຸດຜ່ອນຄວາມເສຍຫາຍຂອງຜູ້ປະກອບການ
- 8) ສ້າງຄັງແຮອາຫານສັດ ເພື່ອໃຊ້ໃນຍາມສຸກເສີນ
- 9) ສ້າງໂຮງຂ້າສັດ/ໂຮງປຸງແຕ່ງຊີ້ນທີ່ທັນສະໄໝ ແລະ ຖືກສຸຂະພາບໄມຕາມມາດຕະຖານສາກົນ
- 10) ຝຶກລະນາການສະໜັບສະໜູນ ແລະ ອຳນວຍຄວາມສະດວກຕໍ່ກັບຜູ້ລົງທຶນສ້າງ ແລະ ດຳເນີນທຸລະກິດເຊັ່ນ: ການນຳເຂົ້າວັດຖຸປະກອນສ້າງພື້ນຖານໂຄງລ່າງຂອງການຂ້າສັດ ແລະ ປຸງແຕ່ງຜະລິດຕະພັນສັດ
- 11) ສ້າງສາງເກັບຮັກສາ, ລົດຂົນສົ່ງ ແລະ ປ່ອນວາງຂາຍ ທີ່ໄດ້ມາດຕະຖານ
- 12) ລະບົບການກວດກາອະນາໄມຊີ້ນໃນໂຮງຂ້າສັດ, ການວິໄຈ ແລະ ການເຮັດກາໝາຍສິນຄ້າ ສະອາດປອດໄພ ແລະ ສອດຄ່ອງກັບມາດຕະຖານຂອງສາກົນ
- 13) ສ້າງລະບົບຂໍ້ມູນຂ່າວສານດ້ານການຕະຫຼາດສັດ ແລະ ຜະລິດຕະພັນສັດ
- 14) ຫຼຸດຜ່ອນການນຳເຂົ້າຜະລິດຕະພັນສັດ ຈາກພາຍນອກ ຫັນມາຊົມໃຊ້ຜະລິດຕະພັນພາຍໃນ
- 15) ສ້າງສະມາຄົມຜູ້ຄ້າຂາຍສັດ ແລະ ຊຸກຍູ້ຜູ້ປະກອບການໃນການສ້າງພື້ນຖານໂຄງລ່າງຂອງຕະຫຼາດສັດ
- 16) ຝຶກລະນາກ່ຽວກັບສັນຍາຜູກພັນລະຫວ່າງຜູ້ຜະລິດ-ຜູ້ຊື້ ທີ່ເປັນທຳ ແລະ ພັດທະນາການຄຸ້ມຄອງການຊື້ຂາຍ ໂດຍຜ່ານຮູບແບບລະບົບອີເລັກໂຕຣນິກ
- 17) ຈັດສັນງົບປະມານເຂົ້າໃສ່ການພັດທະນາລະບົບການບໍລິການເຊັ່ນ: ແນວພັນສັດ, ອາຫານສັດ, ຢາ ປິ່ນປົວ, ການວິໄຈ ແລະ ການຍິ່ງຍືນໃຫ້ໄດ້ມາດຕະຖານ
- 18) ຫຼຸດຜ່ອນ ແລະ ການຍົກເວັ້ນ ອາກອນມູນຄ່າເພີ່ມ ສຳລັບການນຳເຂົ້າປັດໄຈການຜະລິດ: ແນວພັນສັດ, ແນວພັນພືດອາຫານສັດ ແລະ ຢາປິ່ນປົວພະຍາດສັດ.

ບົດທີ 5

ວິພາກຜົນໄດ້ຮັບ

ການສຶກສາຜົນໄດ້ຮັບຈາກການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດຕົວຈິງຕໍ່ກັບແນວທາງນະໂຍບາຍສິ່ງເສີມການລ້ຽງງົວເພື່ອເປັນສິນຄ້າ ຢູ່ພາຍໃນ 03 ເມືອງ (ເມືອງວຽງຄໍາ, ໂພນໄຊ ແລະ ມຸຄຸນ) ແຂວງຫຼວງພະບາງ ໄລຍະປີ 2021-2023 ດັ່ງນີ້:

ສໍາລັບການປ່ຽນແປງສະຖິຕິ (ການເພີ່ມຂຶ້ນຂອງຈໍານວນງົວ) ແລະ ຈໍານວນສິ່ງງົວອອກຂາຍເປັນສິນຄ້າຂອງການລ້ຽງງົວ ພາຍໃນ 3 ເມືອງ ແມ່ນມີຄວາມແຕກຕ່າງກັນໃນແຕ່ລະປີ. ສ່ວນເຕັກນິກການລ້ຽງ, ການນໍາໃຊ້ແນວພັນ, ການຈັດການອາຫານສັດ, ບັນດາທໍາແຮງປົກປ້ອງ ແລະ ຂໍ້ຈໍາກັດ ແມ່ນມີລັກສະນະຄ້າຍຄືກັນຂອງ 3 ເມືອງດັ່ງກ່າວ. ເວົ້າລວມແລ້ວ, ປັດໃຈທີ່ເຮັດໃຫ້ອັດຕາການຂະຫຍາຍຂອງຝູງສັດ (%) ແລະ ການຈໍາໜ່າຍສັດເພີ່ມ (ໂຕ) ຂຶ້ນຍ້ອນ (1) ມີການລົງຊຸກຍູ້ສິ່ງເສີມຂອງພະນັກງານວິຊາການທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ; (2) ພໍ່ແມ່ປະຊາຊົນທັນມານໍາໃຊ້ເຕັກນິກວິຊາການເຂົ້າການການລ້ຽງສັດເປັນຕົ້ນ (ປູກຫຍ້າ, ສ້າງເປັນລ່ອກ, ລ້ຽງທອມ ແລະ ສ້າງຄອກໃຫ້ສັດ); (3) ສັດໄດ້ຮັບການສັກຢາປ້ອງກັນພະຍາດສັດ ແລະ ຂ້າແມ້ທ້ອງ; (4) ໄດ້ຮັບການຝຶກອົບຮົມຕ່າງໆ (ເຕັກນິກການລ້ຽງ, ການຮັກສາສຸຂະພາບສັດ, ໂພຊະນາການອາຫານສັດເຮັດຫຍ້າໝັກອາຫານເສີມ...); (5) ໄດ້ຮັບການຊ່ວຍເຫຼືອປັດໃຈການຜະລິດຈໍານວນໜຶ່ງ (ເຫຼັກໜາມ, ສັງກະສີ, ເຫຼັກຕະປູກ...ເພື່ອເປັນການກະຕຸກຊຸກຍູ້) ແລະ (6) ມີກອງທຶນຢາ ແລະ ສັດຕະວະແພດບໍລິການຕາມຈຸດສຸມຕ່າງໆ.

ເມື່ອເວົ້າເຖິງບັນດາເມືອງເຫຼົ່ານີ້ ເຖິງຈະມີທໍາແຮງປົກປ້ອງທາງດ້ານການກະສິກໍາ ໂດຍສະເພາະມີຄຸນລັກສະນະພິເສດທີ່ສິ່ງຜົນຕໍ່ກັບການປູກ-ການລ້ຽງກໍ່ຕາມ, ຖ້າທຽບໃສ່ແຜນການທີ່ວາງໄວ້ຂອງຂົງເຂດການລ້ຽງ ແລະ ການຜະລິດ ຢູ່ພາຍໃນແຂວງຫຼວງພະບາງແລ້ວ ເຫັນໄດ້ວ່າ: ສະຖິຕິການລ້ຽງ ແລະ ຈໍາໜ່າຍຊີ້ນສັດ (ງົວ) ຍັງເຮັດໃຫ້ບໍ່ສາມາດບັນລຸຕົວເລກຕາມເປົ້າໝາຍທີ່ວາງໄວ້ຂະນະທີ່ປະຕິບັດໃນໄລຍະຕົ້ນຫາກາງສະໄໝຂອງແຜນການ 5 ປີ (2021-2025) ເປັນຕົ້ນແມ່ນແນວໂນ້ມການຜະລິດສັດ ເພື່ອບໍລິໂພກຕາມຄວາມຕ້ອງການຂອງສັງຄົມຢູ່ພາຍໃນແຂວງ ແລະ ກາຍເປັນສິນຄ້າສິ່ງອອກ ອັນເນື່ອງມາຈາກຊ່ວງໄລຍະປີ 2020-2022 ໄດ້ເກີດການລະບາດຂອງພະຍາດໂຄວິດ-19 ໃນທົ່ວໂລກເວົ້າລວມ, ເວົ້າສະເພາະກໍ່ຄືແຂວງຫຼວງພະບາງ ກໍ່ໄດ້ຮັບຜົນກະທົບຢ່າງໜັກໜ່ວງ ເຊິ່ງເຮັດໃຫ້ລະບົບການຜະລິດ (ການປູກ-ການລ້ຽງ), ການລະບາດຂອງພະຍາດຜິວໜັງອັກເສບ (Lumpy skin disease) ແລະ ບວກໃສ່ການວິກິດຂອງສະພາບເສດຖະກິດໃນປີ 2023 ເປັນຕົ້ນມາ. ເຖິງຢ່າງໃດກໍ່ຕາມ, ຖ້າສົມທຽບລະຫວ່າງຜົນໄດ້ຮັບຈາກບັນດາເມືອງດັ່ງກ່າວນີ້ ຍັງມີສິ່ງທີ່ພື້ນເດັ່ນຂອງການລ້ຽງງົວ ເຊິ່ງສະແດງອອກໃຫ້ເຫັນວ່າ: ເມືອງໂພນໄຊ ແມ່ນມີທໍາອຽງທີ່ດີ ໂດຍສະເພາະການຈໍານວນສະຖິຕິສັດ (ງົວ), ການຂະຫຍາຍຝູງສັດ, ເນື້ອທີ່ການປູກຫຍ້າ ແລະ ການສິ່ງງົວອອກຂາຍກາຍເປັນສິນຄ້າ ເມື່ອທຽບກັບເມືອງວຽງຄໍາ ແລະ ເມືອງມຸຄຸນ (ພະແນກກະສິກໍາ ແລະ ປ່າໄມ້ ແຂວງຫຼວງພະບາງ, 2021).

ຈາກຜົນການເກັບກໍາຂໍ້ມູນຈາກຊາວກະສິກອນຜູ້ລ້ຽງສັດ, ອໍານາດການປົກຄອງບ້ານທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ, ຫ້ອງການກະສິກໍາ-ປ່າໄມ້ເມືອງ ແລະ ຂະແໜງການລ້ຽງສັດ-ການປະມົງ ໃນຄັ້ງນີ້ເຫັນວ່າ: ດ້ານແນວທາງນະໂຍບາຍສິ່ງເສີມການລ້ຽງງົວກາຍເປັນສິນຄ້າມັນຈໍາເປັນຕ້ອງໄດ້ອີງໃສ່ທໍາແຮງພື້ນຖານ, ປັດໄຈການຜະລິດ, ຜະລິດຕະພັນ, ການຕະຫຼາດ, ການສິ່ງເສີມການລົງທຶນຂອງພາກສ່ວນຕ່າງໆ, ພື້ນຖານໂຄງລ່າງ, ລະບົບການຄຸ້ມຄອງ ແລະ ມາດຕະການຢູ່ພາຍໃນ 03 ເມືອງທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ ໂດຍສະເພາະແມ່ນການກໍານົດທີ່ດິນ, ດ້ານການຈັດການສັດ, ສະພາບແວດລ້ອມ, ແຫຼ່ງການຕະຫຼາດ, ການສ້າງຂີ້ແຂງຂັນ ແລະ ສິ່ງສໍາຄັນກໍ່ຄືງົບປະມານທີ່ຕອບສະໜອງໃນດ້ານຕ່າງໆ.

ບົດທີ 6

ສະຫຼຸບຜົນ

ຜ່ານການວິເຄາະຜົນຂອງການລົງເກັບກຳຂໍ້ມູນໃນການສຶກສາແນວທາງນະໂຍບາຍສິ່ງເສີມການລ້ຽງງົວເພື່ອເປັນສິນຄ້າ ຢູ່ ແຂວງຫຼວງພະບາງ, ເຊິ່ງສາມາດສະຫຼຸບໄດ້ ດັ່ງນີ້:

6.1 ປະເມີນຮູບແບບການລ້ຽງງົວຂອງຊາວກະສິກອນ:

ຜ່ານການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດຕົວຈິງ ຢູ່ພາຍໃນ 3 ເມືອງ ຊ່ວງໄລຍະປີ 2021-2023 ເຫັນວ່າ: ການຈັດການສັດ (ງົວ) ແມ່ນໄດ້ມີອັດຕາການຂະຫຍາຍຂອງຜູງສັດ (%) ແລະ ການຈຳໜ່າຍສັດເພີ່ມຂຶ້ນ (ໂຕ) ຢູ່ໃນແຕ່ລະປີ. ສ່ວນເຕັກນິກການລ້ຽງ, ການນຳໃຊ້ແນວພັນ, ການຈັດການອາຫານສັດ, ບັນດາທຳແຮງປົ່ມຊ້ອນ ແລະ ຂໍ້ຈຳກັດ ແມ່ນມີລັກສະນະຄ້າຍຄືກັນຂອງ 3 ເມືອງ.

ການເພີ່ມຂຶ້ນຂອງສະຖິຕິການລ້ຽງງົວຢູ່ພາຍໃນ 3 ເມືອງ ແມ່ນມີຄວາມແຕກຕ່າງກັນ ເມື່ອສົມທຽບປີ 2023-2021 ເຊິ່ງສະແດງອອກດັ່ງນີ້: (1) ເມືອງວຽງຄຳ ໄດ້ເພີ່ມຂຶ້ນເຖິງ 1,472 ໂຕ ເທົ່າກັບ 6.70%; (2) ເມືອງໂພນໄຊ ມີການເພີ່ມຂຶ້ນ 1,700 ໂຕ ເທົ່າກັບ 6.06% ແລະ (3) ເມືອງພູຄູນ ມີການເພີ່ມຂຶ້ນເຖິງ 1,048 ໂຕ ເທົ່າກັບ 5.24 %. ການປ່ຽນແປງຂອງຈຳນວນງົວ ທີ່ຂາຍເປັນສິນຄ້າສິ່ງອອກ ເຊິ່ງສະແດງໃຫ້ເຫັນຄື: (1) ເມືອງວຽງຄຳ ໄດ້ເພີ່ມຂຶ້ນ 4,437 ໂຕ ເທົ່າກັບ 81.6%; (2) ເມືອງໂພນໄຊ ໄດ້ເພີ່ມຂຶ້ນ 6,082 ໂຕ ເທົ່າກັບ 85.4% ແລະ (3) ເມືອງພູຄູນ ມີປະລິມານເພີ່ມຂຶ້ນ 5,182 ໂຕ ເທົ່າກັບ 84.9% ຕາມລຳດັບ.

6.2 ແນວທາງນະໂຍບາຍສິ່ງເສີມການລ້ຽງງົວກາຍເປັນສິນຄ້າ:

ຜົນການສຳຫຼວດ ແລະ ວິເຄາະຂໍ້ມູນ ສາມາດສັງລວມໄດ້ຂອດແນວທາງນະໂຍບາຍສິ່ງເສີມການລ້ຽງງົວເພື່ອເປັນສິນຄ້າ ທີ່ອີງໃສ່ທຳແຮງພື້ນຖານ, ປັດໄຈການຜະລິດ, ຜະລິດຕະພັນ, ການຕະຫຼາດ, ການສິ່ງເສີມການລົງທຶນຂອງພາກສ່ວນຕ່າງໆ, ພື້ນຖານໂຄງລ່າງ, ລະບຽບການຄຸ້ມຄອງ ແລະ ມາດຕະການ ຢູ່ພາຍໃນ 03 ເມືອງ ມີດັ່ງນີ້: (i) ພິຈາລະນາໃນການຄຸ້ມຄອງ ແລະ ນຳໃຊ້ທັງຫຍ້າທຳມະຊາດ ເພື່ອສິ່ງເສີມການລ້ຽງເປັນສິນຄ້າ; (ii) ສິ່ງເສີມການນຳໃຊ້ທີ່ດິນ ເພື່ອປູກຟືດວັດຖຸດິບອາຫານສັດ, ການຜະລິດ ແນວພັນຟືດອາຫານສັດ ແລະ ການສ້າງຟາມ ເພື່ອໃຫ້ໄດ້ຕາມມາດຕະຖານ; (iii) ການຍົກເວັ້ນເສຍຄ່າທຳນຽມທີ່ດິນໂດຍສະເພາະນຳໃຊ້ເຂົ້າໃນການລ້ຽງສັດໃຫຍ່ (ງົວ); (iv) ມີນະໂຍບາຍຫຼຸດຜ່ອນຄ່າໄຟຟ້າໃນຂົງເຂດຜະລິດອາຫານ, ປຸງແຕ່ງຜະລິດຕະພັນ ແລະ ຟາມງົວ; (v) ຍົກເວັ້ນພາສີ-ອາກອນນຳເຂົ້າ ເປັນຕົ້ນແມ່ນອຸປະກອນທີ່ຮັບໃຊ້ໃນການລ້ຽງ; (vi) ສ້າງກອງທຶນຂອງກຸ່ມ ຫຼື ສະມາຄົມ ໃນທຸກລະດັບທີ່ມີເປົ້າໝາຍໃນການພັດທະນາການລ້ຽງ ແລະ ຮັກ ສາສຸຂະພາບສັດ; (vii) ມີການຄວບຄຸມການລະບາດຂອງພະຍາດ, ຈັດຕັ້ງການຂ້າສັດ, ທຳລາຍຊາກສັດ ແລະ ມີການຊີດເຊີຍ ເພື່ອຫຼຸດຜ່ອນຄວາມເສຍຫາຍຂອງຜູ້ປະກອບການ; (viii) ສ້າງຄັງແຮອາຫານສັດ ເພື່ອໃຊ້ໃນຍາມສຸກເສີນ; (ix) ສ້າງໂຮງຂ້າສັດ/ໂຮງປຸງແຕ່ງຊີ້ນທີ່ທັນສະໄໝ ແລະ ຖືກສຸຂະພາບຕາມມາດຕະຖານສາກົນ; (x) ພິຈາລະນາການສະໜັບສະໜູນ ແລະ ອຳນວຍຄວາມສະດວກຕໍ່ກັບຜູ້ລົງທຶນສ້າງ ແລະ ດຳເນີນທຸລະກິດເຊັ່ນ: ການນຳເຂົ້າວັດຖຸອຸປະກອນສ້າງພື້ນຖານໂຄງລ່າງຂອງການຂ້າສັດ ແລະ ປຸງແຕ່ງຜະລິດຕະພັນສັດ; (xi) ສ້າງສາງເກັບຮັກສາ, ລົດຂົນສົ່ງ ແລະ ປ່ອນວາງຂາຍ ທີ່ໄດ້ມາດຕະຖານ; (xii) ລະບົບການກວດກາອະນາໄມຊີ້ນໃນໂຮງຂ້າສັດ, ການວິໄຈ ແລະ ການເຮັດກາໝາຍສິນຄ້າສະ ອາດປອດໄພ ແລະ ສອດຄ່ອງກັບມາດຕະຖານຂອງສາກົນ; (xiii) ສ້າງລະບົບຂໍ້ມູນຂ່າວສານດ້ານການຕະຫຼາດສັດ ແລະ ຜະລິດຕະ

ພັນສັດ; (xiv) ຫຼຸດຜ່ອນການນຳເຂົ້າຜະລິດຕະພັນສັດ ຈາກພາຍນອກ ຫັນມາຊົມໃຊ້ຜະລິດຕະພັນພາຍໃນ; (xv) ສ້າງສະມາຄົມຜູ້ຄ້າຂາຍສັດ ແລະ ຊຸກຍູ້ຜູ້ປະກອບການໃນການສ້າງພື້ນຖານໂຄງລ່າງຂອງຕະຫຼາດສັດ; (xvi) ພິຈາລະນາກ່ຽວກັບສັນຍາຜູກພັນລະຫວ່າງຜູ້ຜະລິດ-ຜູ້ຊື້ ທີ່ເປັນທຳ ແລະ ພັດທະນາການຄຸ້ມຄອງການຊື້ຂາຍ ໂດຍຜ່ານຮູບແບບລະບົບອີເລັກໂຕຣນິກ; (xvii) ຈັດສັນງົບປະມານເຂົ້າໃສ່ການພັດທະນາລະບົບການບໍລິ ການເຊັ່ນ: ແນວພັນສັດ, ອາຫານສັດ, ຢາປິ່ນປົວ, ການວິໄຈ ແລະ ການຢັ້ງຢືນໃຫ້ໄດ້ມາດຕະຖານ; (xviii) ຫຼຸດ ຜ່ອນ ແລະ ການຍົກເວັ້ນອາກອນມູນຄ່າເພີ່ມ ສຳລັບການນຳເຂົ້າປັດໄຈການຜະລິດ: ແນວພັນສັດ, ແນວພັນພືດອາຫານສັດ ແລະ ຢາປິ່ນປົວພະຍາດສັດ.

ເອກະສານອ້າງອີງ

- ກະຊວງກະສິກຳ ແລະ ປ່າໄມ້, (2015). ຍຸດທະສາດການພັດທະນາກະສິກຳຮອດປີ 2025 ແລະ ວິໄສທັດຮອດປີ 2030. ໜ 16-76.
- ກະຊວງກະສິກຳ ແລະ ປ່າໄມ້, (2021). ກອບແຜນດຳເນີນງານ ກະສິກຳສີຂຽວ ແລະ ຍືນຍົງ ຂອງ ສປປ ລາວ ຮອດປີ 2030. ໜ 2.
- ກິດຕະພົນ ສົມມາດ, (2003). ວິທະຍາສາດ ແລະ ເຕັກໂນໂລຢີການຜະລິດງົວ - ຄວາຍ. ພາກວິຊາສັດຕະສາດ. ມະຫາວິທະຍາໄລຄອນແກ່ນ. ໜ 304 (ພາສາໄທ)
- ກົມລ້ຽງສັດ ແລະ ການປະມົງ, (2012). ລະບົບການລ້ຽງງົວຜື້ນເມືອງ ໜ.47-50.
- ກົມລ້ຽງສັດ ແລະ ການປະມົງ, (2020). ບົດສະຫຼຸບການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດແຜນພັດທະນາດ້ານການລ້ຽງສັດ ແລະ ການປະມົງ ປະຈຳປີ 2020 ແລະ ທິດທາງແຜນການ ປະຈຳປີ 2021 ຂອງກົມລ້ຽງສັດ ແລະ ການປະມົງ, ກະຊວງກະສິກຳ ແລະ ປ່າໄມ້.
- ຈິຣະສິດ ສົງປະເສີດ, (2006). ການທອມງົວ-ຄວາຍ, ຄະນະຜະລິດຕະພັນການກະເສດ. ມະຫາວິທະຍາໄລແມ່ ໂຈ້. ໜ 73-81. (ພາສາໄທ)
- ສິດາ ແສງງາມ, (2002). ຫຼັກການລ້ຽງສັດທົ່ວໄປ ພາກວິຊາລ້ຽງສັດ ຄະນະກະເສດສາດ ມະຫາວິທະຍາໄລແຫ່ງຊາດ ໜ້າ. 4-6
- ສາຍັນ ທັດສະຣີ, (1997). ພຶດອາຫານສັດ ແລະ ຫຼັກການເຮັດທັງຫຍ້າລ້ຽງສັດ. ພາກວິຊາພຶດໄຮ່ ຄະນະກະເສດສາດ ມະຫາວິທະຍາໄລ ກະເສດສາດ. ໜ 344-375 (ພາສາໄທ)
- ສັງຄົມ ອິນທະບັນຍາ, (2011). ການຜະລິດງົວຊີ້ນ ແລະ ຄວາຍໃນເຂດຮ້ອນ ຄະນະກະເສດສາດ ແລະ ຊັບພະຍາກອນປ່າໄມ້ ມະຫາວິທະຍາໄລສຸພານຸວົງ ໜ້າ. 105-120
- ບຸນຖອງ ບົວຫອມ, (1996). ຢາກລ້ຽງງົວໄດ້ດີຄວນເຮັດແນວໃດ ກອງສົ່ງເສີມການລ້ຽງສັດ ນ້ຳຊວງກົມລ້ຽງສັດ ແລະ ການປະມົງ, ກະຊວງກະສິກຳປ່າໄມ້ ໜ. 7-63
- ບຸນຖອງ ບົວຫອມ, (2005). ກອງປະຊຸມລະບົບການລ້ຽງງົວຜື້ນເມືອງລາວ. ກອງສົ່ງເສີມການລ້ຽງສັດໃຫຍ່ ກົມລ້ຽງສັດ ແລະ ສັດຕະວັດແຜດ. ກະຊວງກະສິກຳ ແລະ ປ່າໄມ້ ໜ້າ. 132-140
- ພະແນກກະສິກຳ ແລະ ປ່າໄມ້ ແຂວງຫຼວງພະບາງ, (2021). ແຜນພັດທະນາເສດຖະກິດ-ສັງຄົມ ຂອງຂະແໜງກະສິກຳ, ປ່າໄມ້ ແລະ ພັດທະນາຊຸມນະບົດ 5 ປີ ຄັ້ງທີ IX (2021-2025)
- ວຽງສະກຸນ, (2008). ຄູ່ມືການຝຶກອົບຮົມ ພື້ນຖານການລ້ຽງສັດຄ້ຽວເອື້ອງ, ໜ 1-2
- Department of Livestock and Fishery.,2017. National Commercialized Livestock and Aquaculture Development Policies. Vientiane: Department of Livestock and Fisheries.
- Department of Livestock and Fishery., (2018). National Commercialized Livestock and Aquaculture Development Policies. Vientiane: Department of Livestock and Fisheries.
- FAO., (2008). FAOSTAT data. Food and Agriculture Organization, Rome
- FAO., (2010). National gender profile of agricultural households. Report based on the Lao Expenditure and Consumption Surveys, National Agricultural Census and The National Population Census. pp 52
- Jetana T., Bintbihok A., (2013). Potential benefits from the utilization of some natural feed 240 resources in Thai swamp buffaloes. Buffalo Bull; 32 (SPEC. 2): 942-946.

- Ministry of Agriculture and Forestry., (2017). Agriculture Statistics 2016. Vientiane: Department of Planning and Cooperation, MAF.
- Preston T R., and Leng R A., (2009). Matching ruminant production systems with available resources in the tropics and subtropics. Penambul Book Ltd Armidale, NSW, Australia. <http://www.utaoundation.org/P&L/preston&Leng.htm>
- Wanapat M., Kang S., (2013). World buffalo production: Challenges in meat and milk production and mitigation of methane emission. Buffalo Bull; 32 (SPEC. 1): 1-21

ເອກະສານຊ້ອນທ້າຍ

(ບົດສອບຖາມທີ 1) ແບບຟອມສຳພາດອຳນາດການປົກຄອງບ້ານ

ການສຳພາດຄັ້ງນີ້ ຂໍ້ມູນທີ່ໄດ້ມາແມ່ນເພື່ອການສຶກສາ (ນຳມາຂຽນບົດວິທະຍານິພົນ) ຄຳຕອບທີ່ໄດ້ມາແມ່ນ ບໍ່ມີຜົນກະທົບໃດໆທ່ານ.

I. ຂໍ້ມູນທົ່ວໄປ:

- ວັນທີ, ເດືອນ, ປີ:.....
- ຊື່ບ້ານ:.....
- ຊື່ເມືອງ:.....
- ແຂວງ:.....
- ຊື່ຜູ້ສຳພາດ:.....
- ຊື່ຜູ້ໃຫ້ສຳພາດ:.....
- ເບີໂທລະສັບ:.....

II. ປະຫວັດຄວາມເປັນມາຂອງບ້ານ

ບ້ານ:..... ເມືອງ:.....; ແຂວງ:.....; ຈຳນວນຫຼັງຄາເຮືອນໃນ
ປັດຈຸບັນ:.....ຫຼັງ; ຈຳນວນຄອບຄົວມີ:.....ຄອບຄົວ; ຈຳນວນພົນລະເມືອງທັງໝົດ
ພາຍໃນບ້ານມີ:.....ຄົນ, ຍິງມີ:..... ຄົນ, ພາຍໃນບ້ານປະກອບມີຈັກຊົນເຜົ່າ:..... ຊົນເຜົ່າ
(ລາວລຸ່ມ:.....ຄົນ, ກຶມມຸ:.....ຄົນ, ມົ້ງ:.....ຄົນ), ເພື່ອອຳນວຍຄວາມສະດວກໃນການຄຸ້ມຄອງເຄື່ອນ
ໄຫວວຽກງານພາຍໃນບ້ານນັ້ນໄດ້ແບ່ງບ້ານອອກເປັນ:.....ໜ່ວຍ, ເນື້ອທີ່ຂອງບ້ານ:.....ເຮັກຕາ,
ແຕ່ລະທິດຂອງບ້ານຕິດກັບດັ່ງນີ້:

- ທິດເໜືອຕິດກັບ:.....
- ທິດໃຕ້ຕິດກັບ:.....
- ທິດຕາເວັນອອກຕິດກັບ:.....
- ທິດຕາເວັນຕົກຕິດກັບ:.....

III. ສະພາບຄອບຄົວຢູ່ພາຍໃນບ້ານ

ຄອບຄົວຮັ່ງມີ:.....ຄອບຄົວ; ປານກາງມີ:.....ຄອບຄົວ; ທຸກຍາກມີ:.....ຄອບຄົວຄອບຄົວທີ່
ຄ້າຂາຍມີ:.....; ຄອບຄົວ; ຄອບຄົວພະນັກງານມີ:.....ຄອບຄົວ; ຄອບຄົວທີ່ມີການບໍລິການ
ມີ:.....ຄອບຄົວ; ຄອບຄົວທີ່ເຮັດນາມີ:.....ຄອບຄົວ; ຄອບຄົວທີ່ເຮັດສວນ
ມີ:.....ຄອບຄົວ; ຄອບຄົວທີ່ລ້ຽງສັດມີ:.....; ຄອບຄົວ; ຄອບຄົວທີ່ລ້ຽງສັດ
ປີກ:.....ຄອບຄົວ; ຄອບຄົວລ້ຽງໝູ:.....ຄອບຄົວ; ຄອບຄົວລ້ຽງແບ້ມີ:.....
ຄອບຄົວ; ຄອບຄົວລ້ຽງງົວ:.....ຄອບຄົວ; ຄອບຄົວລ້ຽງຄວາຍມີ:.....
ຄອບຄົວ; ຈຳນວນຝາມມີ:.....ຝາມ.

IV. ສະພາບການລ້ຽງສັດ ແລະ ຜະລິດສັດຢູ່ພາຍໃນບ້ານ

- ຈຳນວນສັດປີກຢູ່ພາຍໃນບ້ານ:.....
- ຈຳນວນໝູ
ມີ:.....

- ຈຳນວນແບ້ມີ:.....
- ຈຳນວນງົວມີ:.....
- ຈຳນວນຄວາຍມີ:.....
- ເນື້ອທີ່ນ້ຳມີ:.....ເຮັກຕາ;
- ເນື້ອທີ່ສວນມີ:.....ເຮັກຕາ;
- ເນື້ອທີ່ໄຮ່ມີ:.....ເຮັກຕາ;
- ເນື້ອທີ່ລ້ຽງສັດມີ:.....ເຮັກຕາ;
- ເນື້ອທີ່ປູກພືດອາຫານສັດມີ:.....ເຮັກຕາ;
- ລາຍຮັບສະເລ່ຍຈາກການຂາຍຜະລິດພືດມີ:.....ກີບຕໍ່ຄອບຄົວຕໍ່ປີ;
- ລາຍຮັບສະເລ່ຍຈາກການຂາຍຜະລິດສັດ:.....ກີບຕໍ່ຄອບຄົວຕໍ່ປີ;
- ລາຍຮັບຈາກແຫຼ່ງອື່ນໆ (ຕ່າງປະເທດ; ຈ້າງງານ):.....ກີບຕໍ່ຄອບຄົວຕໍ່ປີ.

V. ບັນຫາ, ທ່າແຮງ ແລະ ກາລະໂອກາດຕໍ່ກັບການລ້ຽງ ແລະ ຜະລິດງົວຢູ່ພາຍໃນບ້ານ

1. ບັນຫາຂອງການລ້ຽງງົວມີຄືແນວໃດ?.....
.....
.....
2. ທ່າແຮງຂອງການລ້ຽງສັດມີຄືແນວໃດ?.....
.....
.....
3. ກາລະໂອກາດຕໍ່ກັບການລ້ຽງ ແລະ ຜະລິດງົວ ມີຄືແນວໃດ?.....
.....
.....

(ຂໍຂອບໃຈທຸກໆທ່ານ ທີ່ໃຫ້ການຮ່ວມມືເປັນຢ່າງດີດ້ວຍ)

(ບົດສອບຖາມທີ 2) ແບບສອບຖາມກະສິກອນຜູ້ທີ່ລ້ຽງງົວ (ລະດັບຄອບຄົວ ຫຼື ລະດັບຟາມ)

ການສຳພາດຄັ້ງນີ້ ຂໍ້ມູນທີ່ໄດ້ມາແມ່ນເພື່ອການສຶກສາ (ນຳມາຂຽນບົດວິທະຍານິພົນ) ຄຳຕອບທີ່ໄດ້ມາແມ່ນບໍ່ມີຜົນກະທົບໃດໆທ່ານ.

ແຂວງຫຼວງພະບາງ, ວັນທີ:.....

I. ຂໍ້ມູນບຸກຄົນ:

1. ຊື່ ແລະ ນາມສະກຸນ:.....; ອາຍຸ:.....ປີ, ຊົນເຜົ່າ:.....; ລະດັບການສຶກສາ:.....; ອາຊີບ:.....; ບ້ານຢູ່ປະຈຸບັນ:.....; ເມືອງ:.....; ແຂວງ:.....; ເບີໂທຕິດຕໍ່:.....
2. ສະມາຊິກພາຍໃນຄອບຄົວ:.....; ຄົນ, ຍິງ:.....ຄົນ, ແຮງງານຕົ້ນຕໍມີ:.....ແຮງງານ.

II. ຂໍ້ມູນການລ້ຽງງົວ ຫຼື ຜະລິດ:

1. ທ່ານມີເນື້ອທີ່ດິນຫຼາຍປານໃດ?
ສວນ:.....ເຮັກຕາ, ນາ:.....ເຮັກຕາ; ສວນຫຍ້າ:.....ເຮັກຕາ; ດິນເຮືອນ:.....ຕາແມັດ.
2. ສະຖິຕິລ້ຽງງົວໃນຄອບຄົວຂອງທ່ານ ມີຄືແນວໃດ?

ປະເພດຂອງງົວ

ຈຳນວນ (ໂຕ)

ງົວພໍ່ຜັນ
ງົວແມ່ຜັນ
ງົວແມ່ນາງ
ງົວນ້ອຍ

3. ທ່ານລ້ຽງງົວ ມາດິນປານໃດ?.....
.....
.....
4. ຮູບແບບການລ້ຽງງົວຂອງທ່ານ ເປັນຄືແນວໃດ?.....
.....
.....
5. ທ່ານສາມາດລ້ຽງ ຫຼື ຜະລິດງົວກຸ້ມໄດ້ຕະຫຼອດປີ ແນວໃດ?.....
.....
.....
6. ການລ້ຽງ ຫຼື ຮູບແບບການຜະລິດງົວຂອງທ່ານ ແຕ່ລະປີສາມາດສ້າງລາຍຮັບຫຼາຍປານໃດ?.....
.....
.....
7. ບັນຫາທີ່ພົບເຫັນໃນການລ້ຽງງົວຂອງທ່ານ ມີຄືແນວໃດ?.....
.....
.....
.....
.....

8. ການລ້ຽງງົວ ທ່ານນຳຜົນຜະລິດດັ່ງກ່າວໄປຂາຍ (ຈຳໜ່າຍ) ຢູ່ໃສແດ່?.....
.....
.....
9. ຜົນຜະລິດງົວ ໄດ້ຜຽງພໍ້ກັບຄວາມຕ້ອງການຂອງສັງຄົມ ຫຼື ຕະຫຼາດບໍ່?.....
.....
.....
10. ຄ່າຕອບແທນ ທີ່ໄດ້ຈາກການລ້ຽງງົວ (ເງິນ) ຂອງທ່ານໄດ້ນຳໄປໃຊ້ເຮັດຫຍັງແດ່?.....
.....
.....
11. ວິທີການ ຫຼື ແນວທາງແກ້ໄຂຕໍ່ກັບການລ້ຽງງົວ ຫຼື ຜະລິດງົວ ຂອງທ່ານໃນຕໍ່ໜ້າມີຄືແນວໃດ?.....
.....
.....
12. ຄຳຄິດເຫັນອື່ນໆ.....
.....
.....
.....
.....

(ຂໍຂອບໃຈທຸກໆທ່ານ ທີ່ໃຫ້ການຮ່ວມມືເປັນຢ່າງດີດ້ວຍ)

ຮູບຊ້ອນທ້າຍທີ 1: ສະພາບພື້ນທີ່ການລ້ຽງງົວຂອງຊາວກະສິກອນ

ຮູບຊ້ອນທ້າຍທີ 2: ການລ້ຽງງົວໃນທົ່ງຫຍ້າທຳມະຊາດ ແລະ ຫຍ້າຝັນປັບປຸງ

ຮູບຊ້ອນທ້າຍທີ 3: ການລ້ຽງໃນຮູບແບບໃຊ້ພື້ນທີ່ແບບເປັນລ້ອກ

ປະຫວັດຂອງຜູ້ຂຽນ

ຊື່ ແລະ ນາມສະກຸນ:	ທ້າວ ກຸນ ສີໂສຟິນ
ວັນ, ເດືອນ, ປີ ເກີດ:	06 ສິງຫາ (08) 1983
ລະຫັດນັກສຶກສາ	2002103511
ບ້ານເກີດ:	ລາດສະຫວ່າງ
ບ້ານຢູ່ປະຈຸບັນ:	ບ້ານ ແສ້
ເມືອງ	ວຽງຄຳ
ແຂວງ	ຫຼວງພະບາງ
ວຸດທິການສຶກສາ:	ປະລິນຍາໂທ
ເປັນນັກສຶກສາພາກວິຊາ:	ກະສິກຳ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມປ່າໄມ້
ນັກສຶກສາຫຼັກທີ່:	II
ປີສຳເລັດການສຶກສາ:	2024
ເບີໂທລະສັບຕິດຕໍ່:	020 23225594
E-mail:	Koon sisophon@gmail.com